

Unge uden for det forebyggende sociale arbejde

- Udfordringer ved det praktiske arbejde

Udarbejdet af:

Michelle Ankjær Lindegaard - 20081848

Kenneth D. Haure - 20134918

Vejleder: Christian F. Svensson

Antal anslag: 172.812

Afleveringsdato: 1. juni 2018

Kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde ved Det Samfundsvidenskabelige Fakultet,
Aalborg Universitet - Speciale forår 2018

This thesis deals with the mental well-being of young people, as there has been a growth in mental disorders amongst young people in recent years. There are young people without psychosocial stresses in their upbringing, whom are particularly vulnerable, which is problematic. This is thus the problem of the thesis, as social work due to resource shortage is not equipped to carry out the task. On this background this thesis is based on the following formulation of the problem:

How is preventative social work in the field of child and youth challenged when discomfort and stress take place among young people who are not an immediate part of the target groups for prevention?

This issue has been highlighted through qualitative methods, in which special use was made of interviews supplemented by document analysis. This has resulted in an empirical data base consisting of two initial conversations with efforts from social work in practice and three interviews with young people experiencing mental distress in their daily lives. In addition, there are various documents in the form of legislation, supervision reports and, as such, an additional element. The theory is theoretically based on how Goffman's stigmatization and Lemert's internalization have a prominent role. In addition, Petersen have been used to illustrate ruling societal tendencies that also affect the mental well-being of the young people. Through the analysis, it is explained how our target audience of young people is not part of preventive social work because they are not at risk to develop stress or the like that leads to mental failure to thrive. This is among other things caused by the fact that social work is required to work with categorizations where particularly social heritage is in focus, which overlooks the young people who in theory possess the necessary resilience to refute mental failure to thrive. Then there has been arguing how there is a social pressure that contributes to making further demands and expectations for the young people. This social pressure is of a structural nature, which is of importance for the social work that can benefit citizens. Based on this, we have therefore been able to conclude how preventive social work involuntarily and subconsciously challenges itself through the way in which the efforts of preventive social work are adapted to one-sided focus on certain target groups through psychodynamic perspectives. This challenge also comes politically as there have been some structural

changes in society over the last decade, creating a great expectation of young people from good upbringing without neglect and the like.

Indledning til specialet	6
1) Unges psykiske trivsel	7
Velkendte problemer - udvidelse af det forebyggendes målgrupper	8
2) Begrebsdefinition og Afgrænsning	10
Det sociale arbejde	11
Forebyggende socialt arbejde og dets målgrupper	13
Forebyggende socialt arbejde og dets målgrupper - unge uden for forebyggelsens målgrupper	15
Demografisk afgrænsning	16
Trivsel og mistrivsel	16
Stress	18
3) Metodevalg	19
Interview som metode - muligheder og begrænsninger	20
Løst- og semistrukturerede interviews	21
Opbygning af interviewguide	23
Mødet med to praktiske tilbud: Beretninger om de unge	24
Kontakt til informanterne	25
Interview i praksis - afholdelse af interview	27
Databehandling	29
Interview-etik	31
Dokumentanalyse	32
Dokumentets troværdighed og relevans	32
Anskaffelse af dokumenter	33
Dokumenter til belysning af det sociale arbejdes indsatser	34
Kvalitet i kvalitativ forskning	35
Analysestrategi og -procedure	36
4) Unge uden for det forebyggende sociale arbejdes målgrupper	37
Målgrupper for det forebyggende sociale arbejde, risiko og modstandskraft	38
Indsatser i det forebyggende sociale arbejde	41
Oversete unge og kategorisering	47
Forebyggelse og social arv	50
Kategorisering og stigma	54
Internalisering af de mange krav om rigtige karakter samt perfekte facade	56
5) Symptombehandling	62
6) Konklusion	65

Litteraturliste	68
Bilag	75
Bilag 1	75
Bilag 2	77

Til ære for Mikkel

Dette speciale er tilegnet Mikkel Højgaard Brøndsted, som var drivkraften bag og fik os samlet i gruppen. Desværre gik han bort undervejs i forløbet, hvilket efterlod et stort tomrum.

Med tabet af Mikkel gik en stor kapacitet tabt, da han var engageret i flere frivillige organisationer, og havde viet sig selv til at hjælpe sårbare unge, hvor særligt unge med selvskadende adfærd var hans helt store passion. Mikkel var vellidt af mange og respekteret af endnu flere.

Æret være hans minde.

Samtidig ønsker vi at sende en stor tak til vores vejleder, Christian F. Svensson, for hans store tålmodighed og bidrag i form af konstruktive og uddybende kommentarer til udarbejdelsen af dette speciale. Herudover skal der også lyde en stor tak til vores ægtefæller, der gennem hele processen har udvist støtte og opbakning, hvilket har givet os den fornødne ro til uddybelse, samt de har været behjælpeligt med anliggender, der har gjort vores arbejdsproces lettere. Slutteligt vil vi takke Robin for hans illustration til dette speciales forside.

- Michelle og Kenneth

Indledning til specialet

I det følgende vil der være en beskrivelse af måden, hvorpå dette speciale er opbygget, med det formål at tydeliggøre for læseren, hvad de respektive kapitler har til hensigt at belyse. Det første og indledende kapitel vil belyse, hvorledes psykisk mistrivsel og herunder stress er et stigende problem blandt unge. Ydermere vil det indledende kapitel belyse, hvorledes der findes udbredelse af unge, som ikke umiddelbart er en del af det forebyggende sociale arbejdes målgrupper, og som umiddelbart heller ikke er i risiko for at blive det. Det overordnede mål er således at give læseren et indblik i specialets genstandsfelt og de problematikker, der ligger til grund for specialets problemformulering.

Kapitel 2 - begrebsdefinition og afgrænsning, vil gennem refleksion og operationalisering, belyse specialets mest grundlæggende og centrale begreber og elementer. Disse er centrale for belysningen af, hvordan det forebyggende sociale arbejde udfordres af unge, som har stress og er i mistrivsel, og som samtidig ikke umiddelbart er en del af det forebyggende sociale arbejdes målgrupper. Kapitlet vil indeholde afsnit omkring; *Det sociale arbejde* og *Unge uden for det forebyggende sociale arbejdes målgrupper*, hvor kapitlets centrale begreber aktivt blive anvendt i specialets analyse.

Kapitel 3 - Metodevalg, belyser specialets metodiske refleksioner og overvejelser, hvor der indledningsvist er en belysning af specialets forskningsmæssige design for at tydeliggøre, hvordan specialets problemformulering vil blive besvaret. Kapitlet er inddelt i fire afsnit, hvor hvert afsnit har tilhørende underafsnit. Det første afsnit *Interview som metode - muligheder og begrænsninger* belyser specialets valg af interviews, datagrundlag herunder kontakten til informanterne samt databehandling og interview-etik. Dernæst vil afsnittet *Dokumentanalyse* belyse dokumenternes troværdighed, dokumenternes relevans, anskaffelse af dokumenter, herunder tematisk udvælgelse af dokumenter, samt hvilke dokumenter der anvendes til besvarelse af specialets problemformulering. Ydermere vil afsnittet omkring *Kvalitet i kvalitativ forskning* belyse specialets validitet og slutteligt vil afsnittet *Analysestrategi- og procedure* belyse genstandsfeltet for specialets analyse, samt måden hvorpå analysen er udformet.

Kapitel 4 - Unge uden for det forebyggende sociale arbejdes målgrupper, er specialets analyse, som belyser og argumenterer for, at det forebyggende sociale arbejde udfordres, når stress og mistrivsel finder sted blandt unge, som kommer fra familier uden

omsorgssvigt og deslige. Genstandsfeltet for analysen er således det forebyggende sociale arbejdes målgrupper og herunder risikogrupper. Det forebyggende sociale arbejde vil gennem analysen blive diskuteret ud fra bl.a. begrebet social arv, det psykodynamiske perspektiv, heraf hvordan det psykodynamiske perspektiv underminerer de strukturelle samfundsmæssige tendenser. Ydermere argumenteres det for, at unge uden for det forebyggende sociale arbejdes målgrupper bliver overset af det sociale arbejde. Endvidere belyses og diskuteres de forebyggende politiske kategoriers konsekvenser i form af risiko for stigmatisering. Sluttelig argumenteres det for, at det sociale arbejde udfordrer sig selv grundet de unges internalisering af stereotype antagelser om unge uden for forebyggelsesmålgrupperne. I tillæg hertil analyseres og diskuteres de gode karakterers betydning efterfulgt af, hvorledes forventningen om at skulle fremstå med en perfekt facade.

Kapitel 5 - *Symptombehandling*, er specialets diskussionsafsnit, hvor det diskuteres, hvorvidt det forebyggende sociale arbejde kan se sig nødsaget til at symptombehandle de unges mistrivsel og stress.

Slutteligt er kapitel 6 specialets konklusion, hvor problemformuleringen vil blive besvaret på baggrund af den foregående analyse samt specialets diskussionsafsnit.

1) Unges psykiske trivsel

Gennem de senere år er det beskrevet, hvordan psykiske lidelser og problemer, har gennemgået en kraftig vækst i den vestlige verden. Flere forskere taler endda om 'epidemiske' forhold, hvad angår antallet af personer, der oplever psykiske udfordringer som eks. depression, stress og lavt selvværd m.m. (Brinkmann 2010a:18). Carsten R. Jørgensen beskrev i 2012, at der er baggrund for at antage, at en betydelig del af de danske unge lever med en forringet trivsel (Jørgensen 2012:12). Vidensråd for Forebyggelse gik to år senere, så langt som til at skrive: "*Når man samlet betragter udviklingen i børn og unges mentale helbred over de seneste 20 år, er der få lyspunkter(...)*" (Due et al. 2014:15). Dette til trods for, at rapporten beskriver, at selvmordsraten blandt unge er faldet med 70% og antallet af psykosomatiske symptomer også synes at være faldet. Når rapporten alligevel konkluderer, at der er få lyspunkter, sker det på baggrund af, at stress, søvnproblemer, hovedpine og lignende problematikker blandt de unge, er steget markant. Således beskrives det eks., at antallet af unge der oplever stress, er mere end fordoblet (Due et al. 2014:15-16). I 2015 blev *Ungeprofilundersøgelsen 2015* publiceret, hvor undersøgelsen indeholdt anonyme besvarelser fra 48.403 børn og unge i alderen 12-25 år, fra 38 kommuner fordelt på tværs af landet (Arffmann et al. 2015:7). På baggrund af de unges besvarelser af spørgsmålet "Hvordan har du det for tiden?", hvor de unge havde mulighed for at besvare spørgsmålet ud fra intervallskalerede svarkategorier fra 0-10, med 0 som det "værst mulige liv" og 10 det "bedst mulige liv", fandt undersøgelsen, at unges psykiske trivsel synes forskellig på tværs af aldersgrupper (Svendsen et al. 2015:12). Således viste det sig, at blandt unge mænd i alderen 19 år og ældre, selvangav 18% dårlig trivsel¹. Blandt kvinderne fra 19 år og ældre var den dårlige trivsel mere udbredt, idet 28% af de unge berettede om dårlig trivsel (Svendsen et al. 2015:13). Senest har Danmarks institut for Pædagogik og Uddannelse (DPU) i 2017 udgivet en undersøgelse, der undersøger stressniveauet på to 2.g-årgange, på to forskellige gymnasier i Aalborg. Blandt DPUs fund var, at gennemsnitsscoren for stress, for den samlede mængde elever på de to årgange, var betydeligt højere end for den danske befolkning som helhed. Hertil beskriver rapporten: "*Mere end hver anden elev i 2.g scorede lige så højt på stressskalaen som den mest stress-ramte femtedel af befolkningen*" (Lagermann & Nielsen 2017:9).

---

¹I rapporten blev besvarelser fra 0-5 regnet for dårlig trivsel

Vi finder det således problematisk, når unge både oplever mistrivsel og stress, da de unge netop er dem, som skal hjælpe med at løfte samfundet for de kommende generationer. Ydermere ser vi et problem, der handler om, at det forebyggende sociale arbejde umiddelbart ikke er rustet til at løfte opgaven med det stigende antal unge, som oplever mistrivsel og stress, grundet manglende ressourcer (Keller 2015:195). I det følgende afsnit belyses det endvidere, at de unge som oplever stress og mistrivsel, ikke umiddelbart er unge, der har oplevet psykosociale belastninger i barndommen.

Velkendte problemer - udvidelse af det forebyggendes målgrupper

Faktorer som omsorgssvigt og opvækst i økonomisk dårligt stillede familier m.m. udgør risikofaktorer for, at børn og unge udvikler psykiske problemer og lever med nedsat psykisk trivsel af forskellig art (Jørgensen 2002:99). Omfanget af dårlig psykisk trivsel blandt unge gør dog, at vi ikke finder det som en fyldestgørende forklaring, at det store antal unge, der kæmper med psykiske udfordringer, udelukkende skyldes dårlige opvækstvilkår eller lignende sociale problemer. Dette er påpeget i både danske og internationale undersøgelser, hvor den seneste sundhedsprofil fra Sundhedsstyrelsen bl.a. viser, at 23,8% af kvinder mellem 16-24 år har dårligt mentalt helbred (Sundhedsstyrelsen 2018:5). Specielt stress er blevet beskrevet som værende mere udbredt nu end tidligere - fra at være et tegn på specielt arbejdsrelaterede overbelastninger, til nu at være udbredt på tværs af køn, aldersgrupper og classeskel (Keller 2015:195). Det er ikke kun stress som problematik, det sociale arbejde længe har været bekendt med, der har udviklet sig, og som rammer flere personer end tidligere. Præstationer er ikke længere blot forbeholdt resultatorienterede arbejdspladser, men har fundet stor udbredelse blandt unge studerende, når det kommer til at skulle opnå bedst mulige karakterer. Vi ser derfor et problem, et problem der handler om, at det sociale arbejde - og i særdeleshed det forebyggende sociale arbejde - på baggrund af det stærke fokus på barndom og opvækst, overser en gruppe af unge. Unge der ikke nødvendigvis kommer fra en barndom med belastninger, da problematikkerne i stedet kunne være forårsaget af strukturelle årsager. Problematikken består ligeledes i, at hvis det sociale arbejde overser disse unge, påvirker det de muligheder og rettigheder, de unge har, og får de så overhovedet den hjælp de har behov for - og i alt sin enkelthed har ret til?

At problematikker som stress og præstationskrav, samt andre former for ‘diffus mistrivsel’ uden egentlige diagnoser, breder sig fra unge der kommer fra en baggrund med omsorgssvigt eller psykiske lidelser i familien, er ikke udelukkende fundet i undersøgelser. Som del i vores indledende arbejde med dette speciale, fik vi mulighed for at tale med repræsentanter fra to tilbud i Aalborg Kommune: Ungerådgivningen og Headspace², der begge velvilligt fortalte om de målgrupper og tendenser, de møder i deres praktiske arbejde. Dette havde til formål at få bekræftet, hvorvidt det praktiske arbejde reelt stod med de problematikker, som var fremkommet i medierne på det seneste. Begge tilsluttede sig beretningerne om, at det ikke kun er unge, der kæmper med mistrivsel hjemme, der opsøger hjælp i forbindelse med oplevelsen af stress, præstationskrav eller andre problemer, der fylder i hverdagen. Hertil kom, som Ungerådgivningen og Headspace fortalte, at facaden for nogle unge, ikke blot var til for at overbevise omverdenen om den unges værdi - men også for at overbevise den unge selv om sit eget menneskelige og personlige værd. Dette fremgår også af stress-rapporten fra DPU, der beskriver, at nogle unge ikke adskiller vurderinger af deres faglige præstationer, såsom karakterer, fra vurderinger af deres personlige værd. Det betyder således, at karakteren i den unges øjne siger lige så meget - hvis ikke mere - om den unges ‘værd’ som person, som den gør om den unges evner i et givent fag (Lagermann & Nielsen 2017:45-46).

Dette skaber ikke nødvendigvis en ny målgruppe for det sociale arbejde, men udvider som minimum de allerede eksisterende målgrupper inden for det forebyggende sociale arbejde. Budskabet er således, at uanset om de unge kommer fra en belastet barndom eller ej, skal og er det nødvendigt for det forebyggende sociale arbejde at forholde sig til, når unge oplever mistrivsel og stress. For i modsætning til unge, som eks. ikke har været udsat for omsorgssvigt, har det sociale arbejde en mulighed for at gå ind og arbejde med de eventuelle følgevirkninger, og på denne måde ‘fjerne’ det, der ligger til grund for, at den unge mistrives. Hvis en ung har været udsat for omsorgssvigt af forældrene, kan det sociale arbejde tilbyde samtaler med den unge, anbringe den unge eller lignende, som på den måde ‘fjerner’ de barrierer hos den unge, som er årsag til mistrivlsen. Det interessante er så, gør dette sig også gældende for unge, der ikke umiddelbart er en del af det forebyggende sociale arbejdes målgrupper? På baggrund af beretninger fra både praksis og forskning omhandlende

---

²Disse beretninger fra de indledende samtaler med Ungerådgivningen og Headspace vil efterfølgende indgå som empirisk materiale i analysen.

udviklingen af de unges mentale trivsel, er det altså blevet tydeliggjort, at det ikke udelukkende er unge, som qua deres baggrund og hårde opvækstvilkår oplever mistrivsel. Dette har ledt til interessen for at undersøge følgende problemstilling:

Hvordan udfordres det forebyggende sociale arbejde inden for børne- og ungeområdet, når mistrivsel og stress finder sted blandt unge, som umiddelbart ikke er en del af målgrupperne for forebyggelse?

2) Begrebsdefinition og Afgrænsning

I dette kapitel vil der både være en begrebsdefinition og operationalisering af hhv. problemformuleringens og specialets mest grundlæggende elementer for at belyse, hvad disse refererer til i specialet. Disse begreber og elementer er centrale for belysningen af, hvordan det forebyggende sociale arbejde udfordres af unge, som har stress og er i mistrivsel, og som samtidig ikke umiddelbart er en del af det forebyggende sociale arbejdes målgrupper. Først vil der være en beskrivelse af det sociale arbejde, dets funktioner samt en beskrivelse af det forebyggende sociale arbejde og dets målgrupper. Dernæst, for at kunne belyse unge uden for det forebyggende sociale arbejdes målgrupper, en beskrivelse af de unges køn, alder, og hvad der i specialet defineres som unge uden for det forebyggende sociale arbejdes målgrupper. Slutteligt vil kapitlet beskrive to af de mest centrale elementer, der karakteriserer nogle af de problemer, som specialet tager udgangspunkt i; trivsel samt stress.

Det sociale arbejde

Der findes mange måder hvorpå, man kan definere det sociale arbejde, og blandt forskere er der uenighed om, hvilken definition der er mest dækkende (Skytte 2013:11, Uggerhøj 2008:37). Skytte definerer socialt arbejde, som "*Indsatser som tilsigter mod at muliggøre alles deltagelse i samfundet*" (Skytte 2013:11), hvor det sociale arbejde konstant vil være i en balancegang mellem på den ene side at tjene individet, og på den anden side tjene samfundets krav til borgerne. Altså mellem på den ene side borgerens krav om autonomi, tryghed og sikkerhed, og på den anden side samfundets krav om at arbejde, deltage og opføre sig normalt og lovlydigt (Ibid.). Denne definition og forståelse beskrives også af Hutchinson og Oltedal, som finder, at det sociale arbejde er optaget af skæringspunktet mellem individ og samfund

(Hutchinson & Oltedal 2006:17). De beskriver endvidere det sociale arbejde som både et praksisfelt, et forskningsområde samt et undervisningsfag, hvor målet er at forbedre borgerens livssituation ved at stimulere borgerens egen indsats (Ibid.:14). Dette vil sige, at både Skytte og Hutchinson & Oltedal definerer det sociale arbejde som en vekselvirkning mellem individet og samfundet, men med et fokus på, at det er individet selv, der skal kunne gøre en indsats. Vi finder dette særlig centralt til belysning af, hvordan det forebyggende sociale arbejde udfordres, når unge oplever mistrivsel og stress. For hvor meget vekselvirker det sociale forebyggende arbejde mellem individ og samfund, når de primære indsatser for børn og unge er inspireret af et begreb som social arv? Ligeledes findes Uggerhøjs definition af det sociale arbejde som central. Uggerhøj definerer det sociale arbejde ud fra følgende: "*Det sociale arbejde er et samarbejde med og/eller en påvirkning af - et individ, en gruppe af individer eller et lokalsamfund med uønskede sociale forhold - der sigter mod en ændring og/eller forståelse af den sociale situation*" (Uggerhøj 2008:43). Uggerhøjs definition af det sociale arbejde findes central, idet definitionen netop pointerer vigtigheden af, når unge oplever mistrivsel og stress, er det noget, som det sociale arbejde skal og må forholde sig til. Dertil findes Uggerhøjs definition central, idet han beskriver, at det sociale arbejdes funktion kan omhandle to forhold: For det første at gribe ind over for de sociale problemer³, vi ikke kan acceptere 'at se på', og for det andet de sociale problemer, som vi ikke kan 'holde ud' selv at leve med (Ibid.:44). I en tid hvor særligt præstation er centralt; med krav og forventning om at kunne mestre samtlige færdigheder, kompetencer og kvalifikationer til perfektion såsom socialt og fagligt overskud og 'selvoptimering' (Brinkmann 2010a:21). Vil det ikke være unaturligt, at problematikker som stress og mistrivsel i særdeleshed hverken ses som forenelige eller ønskede med de samfundsmæssige værdier.

Tages der udgangspunkt i The International Federation of Social Workers (IFSW) defineres det sociale arbejde som:

(...)en praksisbaseret profession og en akademisk disciplin, der fremmer social forandring og udvikling, social samhørighed, og empowerment og frigørelse af mennesker. Principper om social retfærdighed, menneskerettigheder, kollektivt ansvar og respekt for forskelligheder er centrale for socialt arbejde. Understøttet af teorier om socialt arbejde, samfundsvidenskab, humanistiske fag og oprindelige folks viden,

---

³Et socialt problem defineres, ud fra Rubington og Weinberg, hvis der er tale om en påstået situation, der er i uoverensstemmelse med et stort antal menneskers værdier, og hvor der samtidig er enighed om, at der skal ændres i dette forhold (Rubington & Weinberg 2011:3).

inddrager socialt arbejde mennesker og strukturer for at adressere livsudfordringer og for at opnå øget trivsel (ifsw.org).

Det sociale arbejde handler således om at fremme social forandring og udvikling med centrale principper, der omhandler kollektivt ansvar og respekt for forskelligheder, social retfærdighed samt menneskerettigheder. Denne definition finder vi særlig central til belysning af de udfordringer, det forebyggende sociale arbejde måtte have, når stress og mistrivsel finder sted blandt unge. Ved denne definition er der også et fokus på vekselvirkningen mellem individ og samfund. Ydermere idet det sociale arbejdes praksis, ifølge IFSW, er rettet mod de uligheder, uretfærdigheder og barrierer, der findes i samfundet, hvoraf det skal reagere på nødsituationer og kriser samt ved personlige og sociale problemer (Ibid). Der har således været en beskrivelse af de forskellige måder, hvorpå man kan definere det sociale arbejde samt en operationalisering af de forskellige definitioners relevans.

Forebyggende socialt arbejde og dets målgrupper

Idet specialet søger at belyse, hvorledes det forebyggende sociale arbejde udfordres, når mistrivsel og stress finder sted blandt unge, som ikke umiddelbart er en del af det forebyggende sociale arbejde, er det centralt at få belyst, hvorledes både forebyggelse og risiko i mange år har været en central del af det sociale arbejde. Ydermere da vi finder det centralt, da det sociale arbejde skal og må forholde sig til de unge, som ikke umiddelbart er en del af forebyggelsesmålgrupperne og ej heller er i risiko. For hvad vil det sociale arbejde kunne tilbyde disse unge, hvis ikke de er en del af det forebyggende sociale arbejdes målgrupper, og heller ikke umiddelbart bliver 'spottet', da de unge umiddelbart ikke er i risiko?

Forskningen indenfor socialt arbejde, har i flere årtier opereret med begrebet forebyggelse og heraf også risikobegrebet (Jørgensen 2002:98-109, Harrits & Møller 2016:65). Harrits & Møller belyser de sociale konstruktioner af målgrupperne inden for de forebyggelsespolitiske målsætninger (Harrits & Møller 2016:55-56). De finder bl.a., at forebyggelsespolitikkerne ikke længere kun er universelle, men nu er mere målrettet specifikke grupper af udsatte børn og unge. Intentionen og fokus er således, at de professionelle i det sociale arbejde har et redskab til at kunne opdage sociale problemer, før de overhovedet opstår (Ibid.:56). Gennem analyse finder Harrits og Møller ydermere, at

fokus i de sociale lovtekster mv. på Børne- og Ungeområdet fokuserer mere på forebyggelse af problemer end at behandle dem, hvorfor der opstår et dobbelt fokus. På den ene side er forebyggelse rettet mod borgere med særlige behov, og på den anden side rettet mod forebyggelse af den mere brede gruppe i befolkningen med normale behov (Ibid.:57). Ideen er således at udskille den 'normale' befolkning i risikomålgrupper, før der egentlig er et behov for en behandlingskrævende indsats, hvorfor indsatsen særligt på børneområdet kobles til indsatser, der kan modvirke den negative sociale arv (Ibid.:56).

Ydermere finder Harrits & Møller, at det politiske system beskriver de udsatte børn ud fra en dominerende målgruppe nemlig; *børn med behov for en særlig indsats*, hvor disse kan være børn og unge, som har været udsat for omsorgssvigt; børn og unge der udsættes for et fravær af normer og grænser, tosprogede børn, overvægtige børn, børn med dårlige sociale netværk og socio-økonomiske forudsætninger mv. (Ibid.:58-59). Endvidere finder Harrits & Møller politiske kategorier, som går på tværs af dagtilbud-, skole- og sundhedsområdet som bl.a. er; marginaliserede unge, svage familier med psykisk syge forældre, mobbede og mobbende børn, unge med identitetskriser samt børn der lider af almindelige sygdomme (Ibid.:59). Harrits & Møller pointerer ligeledes, at den politiske legitimering af de forskellige forebyggelsesinterventioner, for det første argumenteres ud fra ideen om at bryde den sociale arv ved at investere i de udsatte børn og unges fremtid, og samtidig idet man gennem intervention kan afrette afvigelser, altså trusler mod normaliteten (Ibid.:68).

Vi finder dette stærke fokus på social arv problematisk, idet den sociale arv er et upræcist begreb, som ligeledes påpeges af Morten Ejrnæs (Ejrnæs et al. 2005:7-11). Ejrnæs pointerer nemlig, idet andelen af børn og unge, som rent faktisk arver den sociale arv, er minimal, burde begrebet helt afskaffes. I tråd med Ejrnæs finder vi begrebet fordomsfuldt og misvisende, netop idet kun en mindre andel af befolkningen, rent faktisk viderefører den sociale arv (Ibid.). Derfor opererer Ejrnæs i stedet med bl.a. begrebet risikobørn, som defineres som børn og unge, der er mere sårbare og modtagelige over for negative påvirkninger (Ibid.). Ligesom Ejrnæs, har Per Schultz Jørgensen i flere årtier forsket i udsatte børn og unge, og i særdeleshed i risikobørn. Jørgensen beskriver, at risikobegrebet hænger sammen med forekomsten af belastninger - des flere belastninger, desto større risiko for dårlig udvikling - men hvor der er mulighed for at overvinde belastningerne (Jørgensen 2002:99-100). Jørgensen estimerer endvidere, at børn i risiko udgør omkring 15% af den

generelle børne- og ungdomsbefolkning; hvor han skelner mellem tre overordnede grupper; Problembørn, Truede børn samt Børn med særlige behov (Ibid.:101). Jørgensen definerer *problembørn*; som børn og unge med langvarige eller permanente behov for hjælp karakteriseret ved børn med psykiske og fysiske handicap, det kan også være sociale eller livsstilmæssige baggrunde eller medfødte lidelser. *Truede børn* som børn og unge, der har behov for en intensiv støtte over en længere periode, som bl.a. kan karakteriseres ved familiemæssige belastninger og sociale traumer som f.eks. overgreb (Ibid.). Endeligt definerer Jørgensen *børn med særlige behov*, som børn og unge der i nogle tilfælde, vil kunne klare belastningerne ved hjælp af støtte fra de sociale omgivelser, og hvor professionel hjælp vil kunne øge barnet eller den unges udsigt til at komme godt igennem belastningerne (Ibid.:102). Jørgensen opererer ydermere med risikogrupper, som for det første repræsenterer en stadig stigende gruppe, men også afspejles af omverdens inddeling af grupper med børn, der har vanskeligheder (Ibid.). Jørgensen opererer endvidere med begrebet modstandskraft; som handler om den evne en person har, ift. at kunne fastholde sin styrke, og samtidig kunne tilbagevise sine belastninger (Ibid.:100).

Både Harrits & Møllers analyser, Ejrnæs' pointer vedr. social arv samt Jørgensens forskning omkring risikobørn, vil aktivt blive anvendt i specialets første analyse. Dette for både at belyse, hvorledes unge som oplever stress og mistrivsel ikke umiddelbart er en del af det forebyggende sociale arbejdes målgrupper. Ydermere anvendes Ejrnæs' pointer omkring social arv til at understøtte og skabe et kritisk blik på de udfordringer, forebyggelsesmålgrupperne skaber for det sociale arbejde grundet det massive fokus på social arv. Jørgensens forskning omkring risikobørn samt hans begreb omkring modstandskraft anvendes for det første til belysning af, om de unge er i risiko. For det andet for at problematisere, at årsagsfaktorerne til de unges mistrivsel og stress ikke nødvendigvis skyldes dårlige opvækstvilkår og deslige, netop idet de unge umiddelbart burde have modstandskraft til at modvirke mistrivsel og stress.

I dette speciale refererer betegnelsen unge uden for forebyggelsens målgrupper derfor til unge, der ikke har oplevet omsorgssvigt, en opvækst i økonomisk svagt stillede familier eller en opvækst præget af en eller flere familiemedlemmers psykiske lidelser samt til unge, der ikke selv har psykiske lidelser. Der refereres således til tilpassede unge, der er både fagligt og socialt velfungerende, som er blandt de 85%, som Jørgensen estimerer, ikke er

risikobørn samt unge, der ikke umiddelbart er inden for det forebyggende sociale arbejdes målgrupper.

Forebyggende socialt arbejde og dets målgrupper - unge uden for forebyggelsens målgrupper

I det følgende vil der være en operationalisering af de unges køn og alder samt begreberne trivsel og mistrivsel samt stress. Disse er centrale elementer for belysning af, hvordan det forebyggende sociale arbejde udfordres af unge, som har stress og er i mistrivsel. Dette til trods for, at de unge er uden for forebyggelsens målgrupper, og samtidig 'burde' have modstandskraft til at kunne tilbagevise belastninger og fastholde deres egen styrke.

Demografisk afgrænsning

Undersøgelser viser, at nedsat psykisk trivsel i højere grad synes at være udbredt hos unge piger (Svendsen et al. 2015:13). Resultater der også findes i undersøgelser der specifikt beskæftiger sig med stress (Lagermann & Nielsen 2017:17). Svendsen et al.'s resultater viser imidlertid også, at mistrivsel faktisk eksisterer hos både drenge og piger. Disse er således ikke et udtryk for, at det *kun* er unge piger der oplever psykisk mistrivsel men snarere, at der er forskel i antallet af hhv. unge piger og drenge, der mistrives (Svendsen et al. 2015:13). Specialet vil derfor fokusere på psykisk mistrivsel hos både unge mænd og kvinder. På baggrund af at både Headspace og Ungerådgivningen oplever, at problematikkerne forekommer hos unge fordelt ud over de aldersgrupper, de møder i deres dagligdag (12-25 år), vil specialet fokusere på unge i alderen 18-25 år. At unge fra 12 og op til 17 fravælges, sker på baggrund af, at problematikkerne, ifølge beretningerne fra Headspace og Ungerådgivningen, ofte ikke er kendt af de unges forældre - og af etiske grunde kan vi ikke interviewe unge mellem 12-16 år uden forældrenes tilladelse. Foruden at afgrænse vores målgruppe til at være begge køn og mellem 18-25 år, så vil de informanter, som vi søger, skulle være bosat i Aalborg Kommune. Vi finder det centralt at afgrænse vores målgruppe af unge, til unge som er bosat inden for Aalborg Kommune, idet analysen i vores speciale netop omhandler det sociale arbejdes indsatser og tilbud for børn og unge i Aalborg Kommune. Det betyder, at vi vil kunne sammenligne de tilbud og indsatser, som vores målgruppe geografisk

tilhører med Aalborg Kommunes indsatser og tilbud. Det er således blevet belyst, at specialet fokuserer på unge i alderen 18-25 år af begge køn, og som er bosat i Aalborg Kommune.

Trivsel og mistrivsel

Ottosen et.al. (2014:174) definerer i deres rapport om børn og unges trivsel og velfærd, subjektiv trivsel ud fra fem forskellige komponenter, omhandlende vurdering af egen mentale, fysiske og uddannelsesmæssige trivsel samt oplevelsen af personlig integritet og endeligt de unges generelle livstilfredshed. I undersøgelsen af de unges selvopfattede trivsel, defineres *selvopfattet trivsel* kun ud fra fire af de fem komponenter nemlig; helbreds- og uddannelsesmæssig trivsel, personlig integritet samt generel livstilfredshed (Ibid.:205). Vurdering af *egent helbred* måles i undersøgelsen ud fra, hvor godt eller dårligt de unge selv finder deres helbred, hvor måling af deres *uddannelsesmæssige trivsel*, vurderes ud fra, om de finder skoleglæde eller ej (Ibid.:174). Den tredje komponent, som omhandler oplevelsen af *personlig integritet*, måles ud fra i hvor høj en grad de unge oplever at kunne tale frit ud fra deres meninger og tanker, og samtidig har muligheden for selv at kunne bestemme. Den sidste komponent *generel livstilfredshed* måles på, hvorvidt de unge oplever tilfredshed med livet generelt.

Idet vi søger at tydeliggøre, hvordan særligt strukturelle og samfundsmæssige tendenser og problemer udfordrer det forebyggende sociale arbejde, finder vi det centralt at uddybe denne tredje komponent ved selvopfattet trivsel, nemlig personlig integritet. Særligt da danske undersøgelser viser, at netop frygten for at vælge eller være forkert, fylder meget hos de unge. En udvikling der hos nogle forskere forbindes med de unges mere individualiserede hverdag, hvor stadigt flere beslutninger og præstationer hviler på den unge selv, og hvor man kan risikere at være forkert, hvis blot man ikke er perfekt (Bruselius-Jensen & Sørensen 2017:11). Rasmus Willig har beskrevet, at man i dag ikke forstår sin identitet, sit personlige værd eller evner, ved at rette blikket mod sin familiære og demografiske herkomst. Willig argumenterer derimod for, at der med individualiseringen og den heraf følgende 'frigørelse', følger et krav om, at personer må kunne håndtere og administrere socialt anerkendte værdier og evner, i håb om at modtage social anerkendelse. Ikke blot må man kunne administrere og besidde sådanne evner, man må endvidere være i stand til at 'spille dem' på de rigtige tidspunkter (Willig 2005:13-14/22).

Ud fra undersøgelsen om børn og unges trivsel og velfærd vurderes de unge derfor i risiko for mistrivsel, hvis de unge oplever nogenlunde eller dårlig helbredsmæssig trivsel, hvis de ikke kan lide at gå i skole, oplever sig begrænset i deres frihed samt generelt ikke oplever livstilfredshed (Ottosen et al. 2014:205). I dette speciale refererer trivsel således til unge, som oplever, at de har et godt helbred, finder skoleglæde, frit kan tale ud fra deres egne meninger og tanker, oplever frihed samt oplever generel livstilfredshed. Mistrivsel refererer derfor i dette speciale til unge, som hverken oplever helbreds- eller uddannelsesmæssig trivsel, som ikke oplever at kunne tale frit ud fra egne tanker eller meninger, ikke oplever frihed til selv at kunne bestemme, samt ikke oplever en generel livstilfredshed.

Stress

Da stress er blevet mere udbredt blandt unge, som også forskningen viser (Lagermann & Nielsen 2017: 9), finder vi det som et centralt element i belysningen af, hvordan det forebyggende sociale arbejde udfordres af unge med bl.a. stress. Keller beskriver, at stress i dag ikke er anerkendt som officiel diagnose, hvorfor der på tværs af faggrupper og forskningsmiljøer ikke eksisterer en bredt accepteret definition på, hvad der kan anses som stress (Keller 2015:195). Med henvisning til en dansk undersøgelse fra 2001 og dennes resultater, argumenterer Keller dog for, at der overordnet eksisterer to former for stress. *Normaliseret stress*, beskriver Keller som forbigående stress-episoder og oplevelser, som reaktion på kortvarige, udefrakommende belastninger, herunder mange gøremål i løbet af dagen, eks. forælderen der skal klare indkøb, hentning af børn i daginstitution, tilberede aftensmaden og samtidigt klare krav på jobbet m.m. (Keller 2015:207). Hertil kommer det, Keller beskriver som *patologisk stress*, hvor den normaliserede stress synes at have udviklet sig i en grad, hvor personen er blevet decideret syg af stress eller har oplevet et decideret stress-nedbrud. Sidstnævnte stress-type opstår, når det synes umuligt for personen selv at regulere stress-reaktionerne (Keller 2015:207). Ved denne længerevarende stress-reaktion øges risikoen for bl.a. hjertekarsygdomme og for at opleve stigmatisering fra sine omgivelser som konsekvens af, at man ikke kan 'leve op til' sociale og faglige forventninger (Keller 2015:207). DPU beskriver i deres stress-rapport, at stress er en reaktion, der kan udløses af både psykologiske, sociale og somatiske forhold, hvilket kan afføde både psykologiske, sociale og somatiske konsekvenser (Lagermann & Nielsen 2017:17). Dette speciale forstår stress som en belastningstilstand, der kan fremprovokeres og manifestere sig i både psykiske,

sociale og somatiske aspekter af de unges hverdagsliv, der vedbliver over længere perioder. Oplever den unge selv, at personens oplevelse af stress har indvirkning på personens humør, psykiske eller somatiske tilstand eller sociale liv, anses den unge således som en ung, der har stress.

I det ovenstående er det således blevet belyst, hvad der refereres til i både specialets problemformulering og specialets mest grundlæggende elementer. Dette både for at tydeliggøre, hvad de forskellige begreber refererer til i specialet, samt for at kunne belyse, hvordan det forebyggende sociale arbejde udfordres af unge, som har stress og er i mistrivsel. Unge som samtidig ikke umiddelbart er en del af det forebyggende sociale arbejdes målgrupper, og som i teorien *burde* have modstandskraft til at kunne tilbagevise belastninger og fastholde deres egen styrke. I det følgende kapitel vil der være en reflektiv beskrivelse af de metodiske valg, som ligger til grund for at kunne besvare specialets problemformulering.

3) *Metodevalg*

At tilrettelægge en undersøgelse indebærer at tage stilling til, hvilke former for data, der kan bidrage til at opnå et kvalificeret svar på problemstillingen. Dette speciale har til hensigt at undersøge, hvordan stress og mistrivsel blandt unge, som ikke umiddelbart er en del af det forebyggende sociale arbejdes målgrupper, kan udfordre det sociale arbejde. I det praktiske sociale arbejde eksisterer der allerede forståelser, hvad angår årsagsfaktorer og mulige løsninger for flere af de i problemfeltet præsenterede problematikker. Vores problemstilling førte til, at vi tog kontakt til to indsatser i Aalborg Kommune, hhv. Ungerådgivningen og Headspace. På baggrund af vores indledende samtaler med Ungerådgivningen og Headspace dannes der et mønster af, at der opstår problemer i praksis, da allerede eksisterende faglige forståelser af årsager og løsninger ikke harmonerer med, hvad de unge har behov for. Vi fik dermed indblik i, hvilke problematikker de unge uden for forebyggelsens målgrupper oplever, hvilket ledte til teoretiske, empiriske, metodologiske og videnskabsteoretiske overvejelser. Der er blevet taget udgangspunkt i teori og forskning omhandlende samhandling, forebyggelse, stigma, internalisering, præstation og risiko. Vores datagrundlag baserer sig på de to indledende samtaler, tre informanter, lovtekster og relevante dokumenter vedr. socialt arbejde i praksis. Metodologisk har vi anvendt interviews og dokumentanalyse, således vores speciale er et kvalitativt studie med fokus på de unges oplevelser. Dette har

medført, at vores interviews er inspireret af det fænomenologiske, således vi har kunnet få indblik i de unges livsverden og oplevelser til følge, hvor vi har sat vores egen forforståelse til side (Berg-Sørensen 2012:234.235). Til gengæld har vi efterfølgende benyttet vores forforståelse under dokumentanalysen, hvor vi har haft et hermeneutisk udgangspunkt, hvor dokumenternes dele skulle fortolkes, så de kunne sættes i kontekst, således vi kunne få indblik i helheden (Berg-Sørensen 2012:221)). Dette har medført, at vi fandt to centrale problematikker, der danner grundlag for både analyse og diskussion, hvilket slutteligt resulterer i en konklusion. I de følgende afsnit, vil der være en uddybende refleksion over specialets metodologiske valg, der ligger til grund for at kunne besvare vores problemformulering.

Interview som metode - muligheder og begrænsninger

Interview er blevet beskrevet som den potentielt mest benyttede metode i kvalitativ forskning, når undersøgelsen har til formål at belyse individers oplevelser og betragtninger. Dette af den grund, at interviewet faciliterer en ramme, hvor der gives mulighed for, at den enkelte kan berette om, hvordan noget har påvirket vedkommende selv. Eller hvordan dette 'noget' føltes, gjorde indtryk eller blev oplevet af netop denne person (Brinkmann & Tanggaard 2010a:29/32, Riis 2005:99). Det kvalitative interview giver således mulighed for at få indblik i, hvad de unge selv forstår og oplever som årsagen for deres mistrivsel (Riis 2005:99). Ved at spørge den unge, der ikke har oplevet psykosociale belastende begivenheder i opvæksten, selv, kan der m.a.o. skaffes data om, hvad der ligger til grund for, at den unge føler sig stresset eller oplever generel mistrivsel. Dette kaldes blandt fænomenologer et 'førstepersonsperspektiv', hvor det netop er de subjektive oplevelser, der bliver genstand for analyse (Berg-Sørensen 2012:234.235). Det er vigtigt at søge viden om de subjektive oplevelser og opfattelser hos de unge, der umiddelbart ikke er en del af det forebyggende sociale arbejdes målgruppe, da denne viden kan være med til at inkludere dem i det forebyggende sociale arbejde fremadrettet. De unges førstepersonsperspektiv giver en sublim mulighed for at generere viden om, hvad det sociale arbejde må forholde sig til, og arbejde med i det praktiske arbejde. Dermed er det på sigt relevant for det forebyggende sociale arbejde, da det sociale arbejde generelt har til formål at bedre individers trivsel (Uggerhøj 2008:43). Vi kan dermed gennem belysning af de problematikker, som vores målgruppe

oplever, være med til at henlede det forebyggende sociale arbejdes opmærksomhed på, hvorledes det sociale arbejdes indsatser udfordres. Der kan opstå udfordringer for det praktiske sociale arbejde, ift. at fuldføre dets pålagte opgaver, såfremt der er uoverensstemmelse mellem målgruppens oplevelser og ønsker kontra måden hvorpå, det sociale arbejde har tilrettelagt dets indsatser, samt de opgaver det forventes at udføre for målgruppen. På baggrund af dette er det vigtigt for socialarbejderne at have et indgående kendskab til de unges perspektiv, når der arbejdes med de unges problemer, således gældende indsatser faktisk løser opgaven med at bedre målgruppens trivsel. Interviewet er dog ikke en 'uforurennet' kilde til viden om personers oplevelser. Hvad enten et interview styres af en på forhånd udviklet, stramt tilrettelagt dagsorden - eller blot udgør rammen for en samtale, uden fastlagte fokuspunkter, er interviewet en 'opstillet' situation. Interviewet er, med andre ord, en samtale, der føres på baggrund af en faglig interesse hos forskeren (Brinkmann & Tanggaard 2010a:30/34). Vi tilvejebragte vores empiri på tilsvarende vis, hvor de indledende samtaler med Ungerådgivningen og Headspace havde til formål at stille vores nysgerrighed ift., hvorvidt det praktiske sociale arbejde mødte et stigende antal unge, der oplevede øget mistrivsel, som det blev fremstillet i medierne. Foruden dette kan et interview ikke bidrage med viden om, hvad der faktisk sker hos de unge, eller sker i de unges dagligdag, idet interviewet udgør en samtale om, hvad de unge *oplever*, der sker. Dette kan eksemplificeres på følgende måde: Intervieweren er ikke med, *når* noget sker - men er til stede, når der berettes om, *hvad* der skete (Ibid:33). Sidstnævnte udgør dog ikke noget større problem i denne kontekst, da intentionen med at afholde interviews i dette speciale, ikke er at belyse, hvad der faktisk er hændt - men i stedet finde ud af, hvad den unge identificerer som baggrunden for sin mistrivsel. Derimod kan der ved den opstillede situation, interviewet udgør, følge udfordringer, der også er relevante at tage stilling til i dette speciale. At interviewet foregår på baggrund af vores interesse for, hvad der har forårsaget de unges mistrivsel, kan medføre, at de unge forsøger at fortælle os, hvad de tror, vi vil vide. Dette er af Lene Tanggaard og Svend Brinkmann, kaldt for 'pleaser-effekten' (Ibid:36). Pleaser-effekten kan forekomme uanset interview-model og struktur, men er ifølge Brinkmann og Tanggaard en større risiko i interviewtyper, med en stramt tilrettelagt struktur. De argumenterer for, at risikoen er mindre i interviews, hvor der i større udstrækning er frihed til, at informanten kan fortælle om sine oplevelser på sin egen måde (Ibid.). Dette til

trods, må vi i interviewsituation være opmærksom på, om informanten synes at ændre forklaring, i takt med vores spørgsmål.

Løst- og semistrukturerede interviews

Der er i dette speciale valgt at afholde både løst- og semistrukturerede interviews, da dette giver informanten mulighed for at kunne tale mere frit om oplevelser og ønsker. Derved har vi større mulighed for at følge et interessant sidespor, frem for en mere rigid og stramt opstillet struktur, hvor informanten kan føle sig låst på sin svarmuligheder til nogle af spørgsmålene, såfremt vi har formuleret dem for snævert (Kvale & Brinkmann 2009:49). Som en del af vores arbejde med at indsnævre området for specialet, afholdt vi to indledende samtaler med hhv. Ungerådgivningen og Headspace. Til disse interviews blev der ikke forberedt talepapirer og heller ikke interviewguides. Det eneste der var fælles for samtalerne var, at de respektive ledere på forhånd havde fået tilsendt en mail, hvor det blev forklaret, at vi gerne ville tale med dem om, hvilke problematikker de oplevede i deres rådgivninger. Derudover ville vi tale med dem om, hvorvidt de kunne genkende nationale undersøgelsers beretninger om 'nye målgrupper', der ikke havde oplevet psykosociale problemer i opvæksten - og i så fald, hvilke personer, problematikker og temaer de mødte i forbindelse med denne målgruppe. Samtalerne med Ungerådgivningen og Headspace fungerede på denne måde som pilot-interviews med det formål at få indsigt i eksisterende praktiske tilbud, og deres oplevelser og forståelser af de unge og de unges problemer. Interviewene spillede på denne måde en rolle ift. at indsnævre feltet for specialet - fra en lang række af problemer til en mere afgrænset mængde af gennemgående problematikker, som de praktiske tilbud oplevede, der udfordrer de unge. Pilot-interviewene tog form af løst- og semistrukturerede interviews, hvor kun emnet på forhånd var bekendt af Ungerådgivningen og Headspace, men hvor samtalen ikke var struktureret på anden vis. Brinkmann & Tanggaard beskriver, at det kan være svært at afholde sådanne interviews, idet man ikke umiddelbart kan forudse et egentligt tema - og af denne grund kan have svært ved at foretage en egentlig 'faglig forberedelse' til interviewene (Brinkmann & Tanggaard 2010a:35). Intentionen med at afholde disse samtaler var netop at få indblik i, hvad rådgivningerne oplevede som særligt udbredt blandt disse unge. Derfor var mangel på egentlig faglig forberedelse ift. et specifikt tema, ikke noget der udgjorde en hæmsko, da det netop var deres uforbeholdne oplevelser, vi var interesserede i. Ungerådgivningen og Headspace var på forhånd informeret om, hvilke

unge vi gerne ville høre om - men der var ikke stillet begrænsninger ift., hvilke typer af problematikker vi var interesserede i. Dette skyldes, at vi ville minimere risikoen for pleaser-effekten, hvor rådgiverne ville tale om det, de forventede, vi ville høre, fremfor deres uforbeholdne beretninger om, hvilke problematikker de mødte hos de unge for tiden.

Semistrukturerede interviews bygger ikke på en fast plan, som det er tilfældet med helt strukturerede interviews - og interviewet er heller ikke, som ved de løst-strukturerede interviews, helt uforberedte. Det semistrukturerede interview giver intervieweren mulighed for at bevæge sig på grænsen mellem 'ikke for styrende' og 'ikke for åbne' spørgsmål (Kvale & Brinkmann 2009:49). Derfor var tilgangen anderledes for interviewene med de unge selv. Efter de afholdte pilot-interviews havde vi viden om, hvad det sociale arbejdes praksis oplevede af udfordringer blandt de unge. Der bød sig således en mulighed for at undersøge, om de praktiske indsatsers indtryk af de unges udfordringer var i uoverensstemmelse med de unges egne oplevelser og deres forståelser af udfordringerne. Den semistrukturerede model giver på denne måde mulighed for at opnå nuancerede og åbne beskrivelser fra de unge, samt mulighed for at være åben overfor nye fænomener, relevante spor og deraf opfordre til fyldige beskrivelser. Alt dette samtidigt med, at der via forudbestemte temaer nedfældet i en interviewguide, kan behandles emner, der findes vigtige ift. besvarelsen af problemformuleringen (Ibid.:48-49).

Opbygning af interviewguide

Forinden afholdelse af de planlagte interviews med vores informanter, udfærdigede vi en tematisk interviewguide. Dette havde til formål at sikre, at vi berørte nogle temaer, vi havde til hensigt at afdække i vores interviews (Brinkmann & Tanggaard 2010a:40). Disse temaer var på forhånd bestemt på baggrund af vores indledende samtaler med Ungerådgivningen og Headspace, da vi i disse samtaler fik indsigt i, hvilke problematikker de to rådgivningstilbud oplevede, de unge kæmpede med i deres hverdag. Vores interviewguide var derfor teoristyret omkring de oplevede problematikker, der var med til at fastsætte vores tematikker. Derudover var interviewguiden mindre styrende for selve interviewet, da vi ønskede informantens oplevelser og følelser, skulle komme til udtryk. Opbygningen og rækkefølgen af selve spørgsmålene var dynamisk stillet op på en måde, der forsøgte at give samtalen en vis form for kronologisk rækkefølge, samt de var mere eller mindre naturligt afledt af hinanden. Dette skulle sikre os, at det var let at holde overblikket over de berørte temaer og fremme en positiv

interaktion med informanten, som dermed kunne fordybe sig i sine fortællinger (Ibid:41). Vi indledte vores serie af spørgsmål i en teoretisk fundering af Jørgensen, i et forsøg på at bestemme, hvorvidt vores informant var udsat for risikofaktorer i sin opvækst. Formålene var at få et godt afsæt i interviewet, hvor informanten kunne snakke frit om sin barndom og opvækst, samtidigt kunne vi også fastslå, hvorvidt informanten var inden for vores målgruppe. Herefter berørte vi det mere personlige plan, hvor vores spørgsmål var baseret på Goffman ift. at vurdere, om vedkommende oplevede at kunne være sig selv indenfor diverse omgangskredse. I forlængelse heraf benyttede vi en række teoretiske begreber til at fastslå, hvordan informanten oplevede sin selvopfattede trivsel. Willig blev benyttet til at belyse krav og valg ift. selvrealiseringsoptioner. Trods den på forhånd udfærdigede interviewguide, sikrede vi os, at der i selve interviewforløbet var plads til, at vi kunne spørge ind til og fordybe os i emner, som informanten ville tale om, da selve formålet med interviewet var at høre om vedkommendes selvopfattede trivsel.

Mødet med to praktiske tilbud: Beretninger om de unge

Efter aftale havde vi hos Ungerådgivningen, der er et anonymt rådgivningstilbud for unge mellem 12-26 år under Aalborg Kommune, møde med tilbuddets daglige leder, samt en af stedets ansatte rådgivere. Begge tilsluttede sig beretningerne om, at det ikke kun er unge, der kæmper med mistroivsel hjemme, som eks. forældre med alkoholproblemer eller forældre med psykiske lidelser, der opsøger hjælp i forbindelse med oplevelser af stress, præstationskrav eller andre problemer, der fylder i hverdagen. Eksempelvis kunne Ungerådgivningen fortælle, hvordan tristhed ikke er en social diagnose, der kun følger udsatte unge, men som kan ramme alle sociale lag, hvilket overordnet gør sig gældende for psykiatrinære lidelser. Også hos Headspace, et ikke-kommunalt anonymt tilbud for unge i alderen 12-25 år, berettede en af stedets daglige ledere om, at problematikkerne er spredt på tværs af demografiske forhold. Hos begge tilbud blev det beskrevet, at de hørte beretninger fra ellers velfungerende unge om stress og selvtillids- samt selvværdsproblemer m.fl., samt at bl.a. socialt og fagligt pres hos de unge selv, blev beskrevet som baggrund for deres nedsatte trivsel. Hos begge tilbud fyldte specielt forholdet mellem de unges 'facade' og 'egentlige trivsel' meget i beskrivelserne af deres møde med de unge. Både Headspace og Ungerådgivningen oplevede, at det for mange unge var altafgørende at kunne opretholde en velfungerende facade, hvor både sociale kontakter, såvel digitale som fysiske - og faglige resultater, gav omverdenen indtryk af, at

den unge havde styr på livet. Særligt hos Headspace oplevede de, at facaden hos de unge kunne være svær at 'nedbryde' trods de unge havde erkendt behovet for hjælp. Dette bunder muligvis i, at Headspace er et frivilligt tilbud, således den unge ikke føler sig forpligtet, så når den unge tager kontakt, har de et behov for at finde ud af, hvorvidt de kan stole på rådgiverne, inden de lod dem komme om bag facaden. Både Headspace og Ungerådgivningen berettede, at den unge, bag facaden, ofte havde store problemer, specielt ift. at tro på sig selv, samt at finde overskuddet til at imødekomme både faglige og sociale krav. Ifølge Headspace og Ungerådgivningen, oplever de unge, at de sociale og faglige krav ikke kun kommer 'direkte' fra deres dagligdag, eks. i form af lærernes, vennernes og forældrenes forventninger, men i lige så høj grad fra det omkringværende samfund generelt. Dette kunne eks. være øgede karakterkrav for at komme ind på de 'populære' studieretninger samt politiske bestemmelser om, at den unge ikke uden problemer, ift. SU, kan droppe ud af en påbegyndt uddannelse, og starte på en ny, hvis man i første omgang valgte forkert. I forlængelse heraf kunne særligt Ungerådgivningen oplyse, hvordan de gennem de senere år har oplevet et øget brug af præstationsfremmende midler blandt de unge, der har til fordel at tillade den unge at kunne følge med i kampen om de gode karakterer.

Kontakt til informanterne

Efter vores indledende samtaler med hhv. Ungerådgivningen og Headspace, hvor vi fik indsigt i, hvilke problematikker de havde berøring med ift. arbejdet med de unge, fik vi målrettet tematikkerne i vores problemfelt, således vi kunne søge informanter, der passede til disse problematikker. Da vi på forhånd vidste, bl.a. gennem de indledende samtaler, at de unge opsætter facader for at skjule deres problemer, var vi opmærksomme på, at det kunne blive svært at skabe kontakt til de unge, trods det er en forholdsvis bred målgruppe. På baggrund af dette har vi søgt så bredt som muligt, samt valgt at søge de steder, hvor de unge normalvis færdes. Ved afslutningen af vores indledende samtaler, forhørte vi os om muligheden for, hvorvidt de kunne være behjælpelige med at dele vores hverveopslag. Ungerådgivningen var villige til at slå vores opslag op på deres Facebook-profil, hvilket har den fordel, at eftersøgningen kommer bredt ud til rette målgruppe, da de unge som har erkendt og søgt hjælp vedr. deres problematikker ved Ungerådgivningen, vil blive gjort opmærksom på vores opslag. Derudover havde vi en antagelse om, at de unge, som er ved at få hjælp, vil være mere tilbøjelige til at deltage i et interview vedr. deres problematikker, da

de allerede har erkendt deres situation og behovet for hjælp. Ved at benytte Ungerådgivningen som mellemlid i vores eftersøgning af informanter, fik Ungerådgivningen rollen som gatekeeper, hvor de styrer og kontrollerer informationerne, da gatekeeperen besidder autoritet til at nægte eller give adgang (Kristiansen & Krogstrup 1999:139). Ligeledes påtog Headspace sig rollen som gatekeeper, hvor vi fik lov til at hænge vores hverveopslag op på deres opslagstavle i venterummet. På denne måde opnåede vi også muligheden for at være til stede, hvor de unge med erkendte problemer færdes. Gatekeepers og de efterfølgende personer vi kom i kontakt med, inden for organisationer som Ungerådgivningen og Headspace, vil per intuition forsøge at placere os inden for deres erfaringsrammer i miljøet (Ibid.:142). Dette vurderer vi som værende en hensigtsmæssig fordel, da rådgivere fra hhv. Ungerådgivningen og Headspace har berøring med de unge, der er undersøgelsens genstandsfelt. På den måde vil vi også blive placeret i det miljø, hvor vi kunne opnå mulighed for at få kontakt med de unge. I et forsøg på at få vores eftersøgning ud de steder, hvor den potentielle målgruppe færdes, tog vi kontakt til studievejledere på ungdoms- og videregående uddannelser i Aalborg med efterspørgsel om, hvorvidt de havde mulighed for- og lyst til at dele vores opslag på skolerne. På denne måde fik studievejlederne også en rolle som gatekeepers, hvor de kunne afgøre, hvorvidt de ønskede at give os yderligere adgang til feltet på deres respektive skoler. Ulempen ved at skulle gennem en gatekeeper er, at gatekeeperen oftest ønsker at kontrollere dataindsamlingen i et vist omfang, således der kan nægtes adgang til visse områder af skolen eller andet personel (Ibid.:140). Studievejlederne kunne derfor afgøre, hvorvidt de ville dele vores hverveopslag eller om de ville tage det højere op i organisationen, afhængig af deres beføjelser og plads i hierarkiet. Ulempen ved denne metode vil derfor være, at vi var afhængige af velvilje fra en tredjepart, førend vi kan komme ud med vores budskab på skolerne, mens fordelene vil være, såfremt det lykkedes at komme gennem gatekeeperen, at vi kunne nå forholdsvis bredt ud blandt de unge. Hvordan de forskellige gatekeepers forholdt sig til den bureaukratiske proces inden for deres organisation, oplevede vi på forskellig vis, da vi kontaktede både ungdomsuddannelserne og de videregående uddannelser. Flere steder fik vi ingen tilbagemeldinger på vores henvendelser, mens andre steder imødekom vores forespørgelse på forskellig vis. Visse steder blev vores opslag delt på skolen ved at blive hængt op på opslagstavler i fysisk form, mens andre steder kunne tilbyde at rundsende vores opslag direkte til elevernes studiemails. Herudover oplevede vi også begrænsninger på forskellig vis, hvor en uddannelsesinstitution

eks. ønskede en nærmere målgruppe at formidle vores opslag til, da de ikke ønskede at ulejligge alle deres studerende. Slutteligt oplevede vi også at blive afvist af en gatekeeper, da vedkommende ikke fandt, at vi havde taget formel kontakt til rette person på rette vis, og på baggrund af dette ikke ønskede at være os behjælpelig, da vi ved vores kontakt havde skabt uro i organisationen.

Efter at have skrevet vores hverveopslag, valgte vi også at dele efterlysningen på Facebook. Dette skyldes, at de unge er massivt til stede på de sociale medier, hvor eks. 86% af de unge tjekker Facebook minimum en gang dagligt (dst.dk). Dermed var vi til stede på en af de platforme, hvor de unge også befinder sig, samt det har den fordel, at der er mulighed for at nå bredt ud. Herudover ville vi komme i direkte kontakt med de unge øjeblikkeligt frem for den anden model, hvor vi først skulle gennem en gatekeeper, førend der kunne skabes kontakt til de unge. Ved at benytte vores private facebook-profiler til at efterlyse de unge, har dette den komplikation, at de unge fik mulighed for at danne sig et indtryk af os på forhånd. Dette kan både være en fordel, men også en ulempe, da de unge havde muligheden for at lave et baggrundstjek af os, og på baggrund af dette vælge os til eller fra.

På baggrund af nogle af de første henvendelser vi fik fra eventuelt kommende informanter, indså vi hurtigt, at vi havde behov for at præcisere vores hverveopslag, inden vi fik delt hverveopslaget alle de planlagte steder, således det blev yderligere målrettet de unge, som vi vurderede egnet til vores målgruppe. Dette skyldes, at ud af de tre første henvendelser viste to af dem sig at have en baggrund, som gjorde, at de ikke var inden for vores målgruppe og dermed ikke kunne bidrage til specialets problemstilling. Vores søgning resulterede i otte henvendelser, hvoraf de syv endte i konkrete aftaler om interviews. Baggrunden for informanterne var blandede, således var tre af dem i gang med en gymnasial uddannelse, mens de resterende fire var i gang med videregående uddannelser af forskellige karakterer. Dette viser, at vi har fået henvendelser fra forskellige steder, således vores brede søgning har haft den ønskede effekt, omend vi ikke har fået lige så mange henvendelser, som vi på forhånd havde håbet på.

Interview i praksis - afholdelse af interview

Efter kontakten var blevet etableret til de syv kommende informanter, aftalte vi individuelt med hver enkelte, hvor og hvornår selve interviewet skulle afholdes. Dette skyldes, vi ønskede interviewet skulle være på deres præmisser i den forstand, at de unge skulle føle sig

tryk ved situationen, da dette fordrer den uforbeholdne personlige fortælling (Kvale & Brinkmann 2009:148). Dette resulterede overraskende i, at alle på nær én af vores informanter valgte at komme ud til os på universitetet, hvor vi stod for at booke et lokale til afholdelse af interviewet. Lokalerne på universitetet er blottet for alt overflødigt, således de fleste lokaler blot er reduceret til borde og stole - der er ingen kunst eller anden form for udsmykning, men udelukkende de nødvendige redskaber. Derudover kan lokalerne også forekomme ret mørke og kolde, såfremt det ikke er en solskinsdag, da bygningerne ligger forholdsvis lavt, således solen har svært ved at trænge ind. Dette setup er ikke videre inspirerende, men det har dog den fordel, at der ikke er noget unødvendigt, der ville kunne tage informanternes fokus under forløbet. Vi forsøgte at skabe en hyggelig stemning ved at arrangere siddepladserne, så det blev mere intimt frem for det kliniske, men dog med mulighed for, at de unge kunne sidde anderledes, såfremt vedkommende var mere tryk ved dette. Herudover sørgede vi for, at der var vand til rådighed, hvis der undervejs i samtalen var brug for noget at drikke. Den sidste informant ønskede at afholde interviewet telefonisk, da vedkommende ikke boede i nærområdet. Et telefonisk interview har netop den fordel, at den geografiske afstand er underordnet, samt det for den unge kan være nemmere at tale om følsomme og personlige emner, da det ikke er et ansigt til ansigt-interview, hvor man skal forholde sig til modpartens reaktioner på det fortalte. Omvendt kræver dette også en etisk sensitivitet fra interviewpersonen, da man let kan overtræde nogle personlige grænser, da det ikke er muligt at aflæse kropssprog (Ibid:169).

Ved indledningen til interviewet startede vi med en briefing, hvor formålet var at give den unge indblik i, hvordan interviewet ville forløbe sig og hvad det egentlige formål var (Ibid:149). Under selve interviewene bemærkede vi, at nogle af de unge blev påvirket følelsesmæssigt i forskellig grad, når vi berørte nogle emner, som de kunne have det lidt svært med. Eksempelvis oplevede vi til tider, nogle af de unge blev rørstrømske og påvirket af egne fortællinger med våde øjne og knækket stemme til følge eller en mere forbeholden indstilling, hvor armene blev lagt over kors ved berøring af visse emner. Når vi fornemmede, vi var inde på et følsomt emne, gjorde vi de unge opmærksomme på, at de skulle tage sig den nødvendige tid, samt de kunne afholde sig fra at svare, hvis de ikke var klar til at åbne op overfor fremmede. Alle valgte dog at fremsætte deres fortællinger og færdiggøre interviewet. Under selve interviewet skal forskeren forholde sig til ledende spørgsmål, hvor det er forskerens egen integritet, der kan komme på prøve. Dette skyldes, kvaliteten af den fremkomne

videnskabelige viden, bygger på forskerens moralsk ansvarlige forskningsadfærd (Ibid:93). Formuleringen af et spørgsmål kan påvirke svaret, hvilket er årsagen til fokuset på ledende spørgsmål. Vi bemærkede, at de unge i visse situationer internaliserede vores begreber i perioder, hvor eks. *psykisk sygdom* senere blev omtalt som *psykisk lidelse*, efter vi havde brugt denne vending i løbet af samtalen. Ved bevidst brug af ledende spørgsmål, vil det være muligt at opnå de resultater, man på forhånd søger, hvilket er noget af årsagen til foragten vedr. ledende spørgsmål. Trods formuleringen af et spørgsmål uforvarende kan forme indholdet af det deraf følgende svar, kan bevidst ledende spørgsmål være en nødvendighed i spørgeproceduren (Ibid:194). Ledende spørgsmål kan bl.a. være med til at teste informantens udsagn for konsistens og pålidelighed, hvormed der løbende sker en reliabilitet af informanten, foruden de ledende spørgsmål kan være med til at verificere interviewpersonens fortolkning af det enkelte udsagn (Ibid:195). Dermed vil ledende spørgsmål kunne benyttes til at påvise pleaser-effekten, såfremt forskeren mistænker, at informantens svar beror på det, som vedkommende tror, forskeren gerne vil høre. Under vores interviews oplevede vi ikke, at de unge sad med en skjult dagsorden, hvor vi fik mistanke om, at de talte os efter munden, men de i stedet oprigtigt havde brug for at tale ud om deres mistrivsel.

Hvert interview blev afsluttet med en debriefing, hvor den unge blev opfordret til at fortælle om emner, de følte var relevante, såfremt vi ikke havde fået afdækket dem, lave en opsamling på forløbet eller knytte nogle afsluttende kommentarer til nogle af emnerne, hvis de følte, de ikke havde fået sagt det hele undervejs. Dette har til formål at løsne op for eventuelle anspændtheder, der kan forekomme, når vedkommende har været åben omkring emotionelle oplevelser (Ibid:149). På denne måde havde de unge muligheden for at få det sidste ord, hvor der kan korrigeres misforståelser, kort reflektere over de berørte emner eller deslige. Den uformelle samtale der skabes, når båndoptageren slukkes, gav ikke yderligere indblik i de unges livsverden ift. de berørte emner, men var mere en nysgerrighed fra de unges side vedr. specialet. Herefter fik de unge tilbudt at få tilsendt den transskriberede samtale til gennemgang, såfremt de ønskede dette, da der kan være betydelig forskel på det talte og skrevne ord (Brinkmann & Tanggaard 2010a:45). Omtrent halvdelen af de unge takkede ja til at få tilsendt transskriptionen. Hele interviewforløbet blev rundet af med, at vi gav vedkommende en æske chokolade som tak for deres tid og ulejlighed.

Databehandling

Hvert interview blev lydregistreret ved hjælp af vores mobiltelefoners optagefunktion, således vi kunne dokumentere og analysere samtalerne. Ved at lydoptage samtalerne, fik vi frigivet nogle ressourcer til at koncentrere os om emnerne og dynamikken i samtaleforløbet (Kvale & Brinkmann 2009:201). Transskriptionerne af interviewene foretog vi selv, hvilket er sket på den måde, at lydoptagelserne er blevet gengivet på skrift, således det er blevet mere læsevenligt. Dermed er unødige fyldord og gentagelser fjernet, dog har vi holdt os tro til det sagte ord, da vi har ønsket at beholde nuancerne i form af tænkepauser, tøvende sætninger og andet relateret til det sociale samspil, som et interview udgør. Årsagen til udeladelser af unødige fyldord og gentagelser skyldes, at vi ikke skal foretage en diskursanalyse eller analyse baseret på den sproglige formidling, men i stedet skal have fat i budskaberne. Transskriptionerne er forsøgt så ordrette som muligt, dog med det forbehold, at der skulle være fokus på læsevenligheden, hvilket vil lette den efterfølgende analyseprocedure (Ibid:200). Da der har været fokus på læsevenligheden, er kropsføring, fagter, stemmeleje og lignende gestikulerende hjælpemidler gået tabt (Brinkmann & Tanggaard 2010a:43), men samtals stemning er forsøgt bevaret ved at markere, når der opstod latter eller tilsvarende. Da alle transskriptionerne var udførte og den første kodning påbegyndte, stod det klart for os, at vi blev nødsaget til at se bort fra nogle af vores informanter. Dette skyldes, at deres stress eller mistrivsel kunne relateres til andre årsager, såsom psykiske lidelser eller en problematisk opvækst, således de ikke passede ind i vores målgruppe. På baggrund af denne frasortering, er specialets empiriske materiale fra målgruppen baseret på tre informanter, der alle opfyldte kravene til at passe til vores problemstilling. Disse tre informanter er fordelt på to universitetsstuderende og en studerende fra gymnasial uddannelse. Dog skal det nævnes, at den ene af de tre informanter har en psykisk diagnose, da vedkommende er i behandling mod depression, hvilket bl.a. foregår ved et samtaleforløb indenfor psykiatrien. Vi har dog valgt at benytte interviewet fra denne informant, da depressionen er den seneste lidelse på baggrund af mistrivsel, således den er et resultat af den forudgående stress og angst, som også var en del af informantens mistrivsel. Dette har den betydning, at vi helt kan se bort fra den psykiske lidelse, da den ikke har indflydelse på den anden oplevede mistrivsel.

Ved kodningen af transskriptionerne, har vi benyttet begrebsdrevne koder, da vores interviewguide var teoretisk funderet (Ibid:47). Dermed er kodningerne sket i relation til

teoretiske begreber og de svar, som er afledt af disse spørgsmål. Den begrebsdrevne kodning er sket ud fra en simpel farvekodning, hvor hvert af specialets tematikker, der skal undergå en nærmere analyse, er blevet tildelt hver sin farve. Kodningen af specialets tematikker bliver opdelt i to kategorier, hvor de unges personlige integritet ift. præstationskrav udgør en kategori, og hvor opvækst, risikogrupper og forebyggelse slutteligt udgør den anden kategori. Disse to kategorier vil blive sammenholdt den udfordring, som det forebyggende sociale arbejde står over for, ift. at skulle kunne afhjælpe disse problemer ud fra de eksisterende indsatser inden for området⁴. Formålet med kodningen er at kunne fremsætte en systematisk begrebsliggørelse af de unges udsagn, således muligheden for kvantificering opstår (Kvale & Brinkmann 2009:224). Ved at kode på denne måde, giver vi os selv muligheden for at se mønstre mellem de forskellige unges udtalelser, som vi muligvis ikke ville have opdaget.

Interview-etik

Der er væsentlige etiske overvejelser, man må tage stilling til, når der udføres kvalitative undersøgelser, herunder indhentning af samtykke til deltagelse i specialet. Ved udførelse af kvalitativ forskning må der indhentes et 'informeret samtykke' fra de personer, der ønsker at medvirke i undersøgelsen (Brinkmann 2010b:443). Det informerede samtykke dækker over, at medvirkende personer er informeret om - og forstår - hvad deres bidrag skal bruges til, samt hvordan deres bidrag bliver brugt (Ibid.). I vores efterlysning af informanter til interviews benyttede vi os af såvel opslag på Facebook, samt et opslag der blev udsendt til både Ungerådgivningen samt gymnasiale- og videregående uddannelser i Aalborg Kommune, foruden at blive hængt op i Headspace. I efterlysningerne fremgik det, at vi er studerende på kandidatuddannelsen i socialt arbejde, det fremgik, at de eneste der ville få adgang til eventuelle beretninger, ville være os selv samt specialets vejleder og censor, Herudover blev informanterne oplyst om, at alle der havde mulighed for at få indsigt i deres beretninger, var underlagt tavshedspligt. Hertil indeholdt efterlysningerne oplysninger om, hvad specialet ville dreje sig om: At det var et afsluttende speciale på kandidatuddannelsen i socialt arbejde, der ville belyse unges trivsel og at beretninger om eventuel mistrivsel, var af stor interesse. Det blev desuden oplyst, at informationerne indhentet via eventuelle interviews, udelukkende var tiltænkt til brug i specialet. I opslaget blev de unge endvidere oplyst om, at alle deltagere ville blive anonymiserede i behandlingen og analysen af deres beretninger. Eksempelvis ved

---

⁴For en mere dybdegående redegørelse henvises til afsnit 3.4). *Analysestrategi og -procedure*,

at benytte alternative navne og adresser i transskriptionen af deres respektive interviews, så det ikke ad denne vej var muligt at spore deres beretninger tilbage til dem selv. Ved henvendelse blev informanterne yderligere oplyst om, hvordan en interviewsituation ville komme til at foregå, samt informanten selv havde mulighed for at beslutte, hvor og hvordan interviewet skulle afholdes. På baggrund af de informationer der blev formidlet via opslag og indledende kontakt, har de medvirkende dermed haft mulighed for at afgive et informeret samtykke om deltagelse. Det er aldrig til at sige, hvilke etiske problematikker, der vil opstå under forløbet med indsamling af empiri. Det handler derfor også om at foregribe mulige etiske krænkelser (Kvale & Brinkmann 2009:92). Ved at tilbyde transskriptionerne til gennemgang hos de unge kan vi risikere at udstille dem over for sig selv, da der, som tidligere nævnt, er stor forskel på en mundtlig og skriftlig beretning. Vi har derfor lagt stor vægt på at gøre de unge opmærksomme på, at det netop er på baggrund af denne variation, at vi bl.a. tilbyder dem en gennemgang af transskriptionen, således de kan sige til, hvis de finder, at visse passager ikke repræsenterer dem som mennesker. I henhold til følsomme spørgsmål og emner gjorde vi både før og under interviewet de unge opmærksomme på, at de ikke nødvendigvis behøvede at svare dybdegående på spørgsmålene, såfremt de blev for emotionelt berørt. Dette skyldes, at vi ikke ønskede at krænke intimsfæren ved at tage en terapeutisk rolle, som vi ikke besidder de grundlæggende forudsætninger for at varetage, samt der dermed ikke ville opstå situationer, der kunne minde om eventuelle interessekonflikter.

Dokumentanalyse

Idet specialets empiri ligeledes vil indbefatte dokumenter, vil der i det følgende være en reflektiv beskrivelse af dokumenternes troværdighed, herunder dets relevans. Herudover måden hvorpå vi har anskaffet de relevante dokumenter til belysning af, hvordan det forebyggende sociale arbejde udfordres, når mistrivsel og stress finder sted blandt unge, som umiddelbart ikke er blandt det forebyggende sociale arbejdes målgrupper.

Dokumentets troværdighed og relevans

Dokument som analyseobjekt er gennem den teknologiske udvikling blevet et forholdsvis bredt begreb, da der umiddelbart ikke er en entydig definition, der kan indfange de forskellige typer dokumentariske materialer. Traditionelt set anses et dokument som værende skrift på papir, men i vores digitaliserede tid er der opstået nye potentielle former for dokumentation

(Duedahl & Jacobsen 2012:182). Dermed kan en mulig definition være, at dokumenter kan siges at være sprog, der er fikseret i tekst og tid (Lynggaard 2010:138). Vi vil i dette speciale benytte termen *dokument* omhandlende nedskrevet tekst, da de udarbejdede tilsynsrapporter, gældende lovgivning og deslige forefindes online i digital form, således det ikke vil være nødvendigt for os at besidde dokumenterne i fysisk form. Efter anskaffelse af de relevante dokumenter bør kildekritikken påbegynde, da det er vigtigt at forholde sig til, hvorvidt dokumentet kan benyttes til det valgte formål. Dette kan ske gennem mistankens hermeneutik, der er en fortolkningsstrategi, hvor ord ikke blot skal tages for pålydende, men det er derimod vigtigt at være kritisk og mistænksom over for den umiddelbare mening, da denne kan dække over en anden meningssammenhæng, magtmekanismer eller noget helt tredje (Berg-Sørensen 2012:227). Ved vurderingen af et dokumentets troværdighed er det derfor vigtigt at forholde sig til dokumentets type, oprindelse, begrebsbrug, forfatterens hensigter med dokumentet og deslige, således der kun benyttes relevante dokumenter til at afdække det problem, der ønskes løst (Duedahl & Jacobsen 2012:186). Foruden at være kritisk indstillet gennem mistankens hermeneutik, er det også væsentligt at huske på, at tolkningen af dokumenterne skal ske som en sondring mellem del og helhed. For at kunne forstå og opnå mening med dokumentet, skal dokumentet også ses i den rette sammenhæng - det er dermed ikke nok kun at forholde sig til brudstykker, da del og helhed forudsætter hinanden (Berg-Sørensen 2012:221). Sammenhængen vil være en del af en forståelseshorisont, hvor det i hermeneutikken beskrives, hvorledes del og helhed henviser til forståelsens cirkularitet. Dette betyder, at den viden vi kommer til at forstå, vil vi kun forstå på baggrund af det, som vi på forhånd forstår, således der dannes et cirkulært forhold mellem delforståelse og helhedsforståelse. Dermed vil delene kun forstås, såfremt det anskues i sammenhæng med helheden, hvor det omvendt også gør sig gældende, at helheden kun forstås, når der er forståelse for de enkelte dele (Birkler 2013:98). Konteksten som dokumentet er en del af, vil dermed også være sigende for, hvad eks. formålet med dokumentet er.

Anskaffelse af dokumenter

Hvilke dokumenter der har relevans for undersøgelsesspørgsmålet, kan være svært at besvare på forhånd. Vi vil eks. tage udgangspunkt i diverse lovgivninger - da vi bl.a. skal have afdækket, hvilke rettigheder de unge har - men her kan være krydsreferencer til andre love,

som de oprindelige lovtekster er underlagt. Dermed kan det være nødvendigt at gøre brug af yderligere dokumenter på baggrund af indbyrdes referencer, hvilket betegnes som *sneboldmetoden*. Ved brug af sneboldmetoden er det fordelagtigt at tage udgangspunkt i et 'moderdokument', hvorefter referencer til andre dokumenter forfølges i det omfang, det er relevant for besvarelsen af undersøgelsesspørgsmålet (Lynggaard 2010:141). Foruden de rettigheder, de unge er sikret gennem lovgivningen, ønsker vi at gennemgå tilsynsrapporter fra de tilbud, der eksisterer indenfor området målrettet de unge, hvilket eks. vil være Ungerådgivningen i Aalborg. Dette har til formål at undersøge, hvorvidt det sociale arbejde lever op til dets formål med at hjælpe de unge tilbage i samfundet, samtidig med de unges rettigheder ikke krænkes. Kilden til indsamling af de relevante dokumenter vil være online adgang, hvor dokumenterne vil fremkomme i elektronisk form. Dette skyldes, at vi har at gøre med et foranderligt felt, der hele tiden er i udvikling, hvorfor vi har en forventning om, at seneste udgave af dokumenterne forefindes online på de respektive websites - dette gør sig gældende for både lovgivning, tilsynsrapporter og deslige. Ved at benytte os af digitaliserede dokumenter, vil det have den fordel, at det er muligt at orientere sig i dokumenterne gennem søgninger på termer af interesse (Ibid.:144).

Dokumenter til belysning af det sociale arbejdes indsats

For at belyse, hvordan det sociale arbejde på nuværende tidspunkt håndterer opgaven med at få tilpasset de unge samfundet, har vi først og fremmest fundet lovtekster vedr. hvilke forpligtelser, det sociale arbejde er underlagt, samt hvilke krav det skal leve op til. Vi har tematisk afgrænset os til *Bekendtgørelse af lov om social service*, også kaldet *Serviceloven (SEL)*⁵, da denne indeholder bekendtgørelser om, hvilke serviceydelser, herunder rådgivning, der kan have et forebyggende sigte ift. sociale problemer. Idet SEL dækker hele det sociale område har vi afgrænset os til SEL Kap 3 - *Kommunens rådgivning*, idet denne beskriver kommunens ansvar for at tilrettelægge indsatser, der sikrer en sammenhæng mellem det forebyggende arbejde og kommunens generelle sociale arbejde inden for det sociale område. Ydermere har vi afgrænset os til SEL Kap 11 - *Særlig støtte til børn og unge*, som beskriver, hvilke indsatser og tilbud der gør sig gældende for vores målgruppe. Lovbestemmelserne er tilgængeligt via websitet www.retsinformation.dk, hvilket er et statsligt retsinformationssystem under Civilstyrelsen. Lovtekster, dokumenter og anden information herfra opdateres løbende

---

⁵Loven i sin helhed kan tilgås fra www.retsinformation.dk

og mindst én gang i døgnet, hvilket sikrer, at man som bruger altid har seneste ajourførte dokument tilgængeligt. Da dokumenterne er direkte fra en statslig instans og af seneste udgave, vurderes troværdigheden som værende særdeles høj. Efter at have redegjort for, hvilke forpligtelser kommunen har over for borgeren inden for det sociale område, vil vi undersøge nærmere, hvordan kommunen varetager disse ansvarsopgaver. Dette gør vi først og fremmest ved at gennemgå alle kommunens tilbud inden for området, hvor vi finder frem til, hvilke af tilbuddene der er målrettet og tilpasset den målgruppe, som dette speciale undersøger.⁶ Her får vi bl.a. mulighed for at undersøge Ungerådgivningen nærmere, da dette tilbud yder rådgivning til vores målgruppe. I den forbindelse vil vi analysere de tilgængelige tilsynsrapporter og andet materiale, der omhandler rådgivningstilbuddenes forvaltning af de lovbestemte ansvarsopgaver. Tilsynsrapporterne udarbejdes i overensstemmelse med Retssikkerhedslovens §16, hvor kommunalbestyrelsen har pligt til at føre tilsyn med, hvordan de kommunale opgaver løses. Dermed er formålet med tilsynene at sikre, at borgerne får den hjælp, som de har ret til og krav på. Det kan altid diskuteres, hvor hensigtsmæssigt det er, at kommunen skal føre tilsyn med sig selv ift. at efterleve bestemmelserne i SEL. Denne problemstilling overkommer Aalborg Kommune dog ved at outsource opgaven til en anden part, hvilket i dette tilfælde har været Revas ApS, der er en tilsynsvirksomhed inden for flere sektorer. At der i dette setup kan forekomme bias ift. samspillet mellem arbejdsgiver og arbejdstager, anser vi som væsentlig mindre problematisk, end såfremt Aalborg Kommune udførte tilsyn med sig selv. Tilsynsrapporterne som dokumenter er udarbejdet for Aalborg Kommune af et eksternt firma, der har afholdt tilsynet, hvor der foruden observationer er blevet talt med både medarbejdere og ledere, samt brugere af *Ungerådgivningen*. Da rapporterne er udarbejdet for Aalborg Kommune fremgår de som medindehavere, hvorfor rapporterne anses som værende troværdige, da Aalborg Kommune som offentlig instans kan stå inde for dem.

Kvalitet i kvalitativ forskning

Da kvalitativ forskning kan udføres på mange forskellige måder, selv inden for samme metode, er det ensbetydende med, at det ikke giver mening at snakke om få fælles standarder, der kan kvalitetssikre forskningen. Dermed overgår kvalitetskontrollen faglige skøn og

---

⁶Se bilag 2 for dybdegående gennemgang af kommunens tilbud

vurderinger fra forskeren selv (Brinkmann & Tanggaard 2010b:521). Et for rigid fokus på kvalitetskriterier inden for den kvalitative forskning, kan være medvirkende til at skabe et paradoks, da den rigide fokus har afsæt i et ønske om sikker viden. Dette ønske om sikker viden harmonerer ikke med ny viden, da ny viden oftest er usikker og fører nye spørgsmål med sig (Ibid:522). Den nye viden har behov for at blive yderligere belyst, da menneskelige forhold, som samfundsvidenskaben påvirkes af, ofte er komplekse og rummer forskellige samvirkende variabler, hvilket har betydning for, hvordan den nye viden kommer til udtryk. Dermed skal den nye viden have mulighed for at udfolde sit potentiale, inden den bliver underkendt af for strenge kvalitetskriterier. Såfremt al ny viden øjeblikkeligt skulle underkastes strenge kvalitetskriterier for at kunne blive anerkendt, ville det være svært at frembringe ny viden på baggrund af forskning, inden denne nye viden var blevet underkendt. Derimod har en evaluering af forskningsinterviewundersøgelser vist, at den gode kvalitet i kvalitative forskning fremkommer ved metodologisk refleksion (Ibid:523). Den metodiske refleksion skaber en gennemsigtighed i udførelsen af forskningen, således den enkelte selv kan forholde sig kritisk.

Vi har i udførelsen af dette speciale skabt den nødvendige gennemsigtighed i hele forløbets aspekter fra de indledende samtaler og interviews med målgruppen til de metodiske valg. Indledningsvist har vi konkretiseret et samfundsproblem, baseret på andre problematikker fremkommet ved anden forskning. Efterfølgende har vi afholdt samtaler med praktiske tilbud for at få bekræftet eksistensen og udbredelsen af problemet. For at minimere pleaser-effekten, havde de praktiske tilbud ikke kendskab til vores agenda. På baggrund af disse samtaler kunne vi definere vores målgruppe og tematikker, som udgør samfundsproblemet, nemlig hvordan det forebyggende sociale arbejde udfordres, når stress og mistrivsel finder sted blandt unge, som umiddelbart *ikke* er en del af det forebyggende sociale arbejdes målgrupper. Vi har beskrevet, hvordan vi opnåede kontakt til vores informanter, hvordan og hvor vi afholdt interviews med dem, samt hvordan emnerne for interviewet har påvirket nogle af informanterne. Herudover vores på forhånd etiske overvejelser, samt hvordan vi håndterede nye etiske problemstillinger undervejs i forløbet. Derudover har vi beskrevet, hvordan vi har behandlet og bearbejdet den indsamlede empiri, således den tager form som konkret og anvendelig data.

Analysestrategi og -procedure

For på bedst mulig vis at kunne besvare specialets problemformulering, ift. hvordan det forebyggende sociale arbejde udfordres, når mistrivsel og stress finder sted blandt unge, som ikke har været udsat for omsorgssvigt og deslige, er specialets analyse tydeligt inspireret af Toulmins argumentationsmodel. Elementerne i modellen er bestående af hhv. påstand, belæg og hjemmel. Påstand refererer til det, som forskeren ønsker accepteret, hvor belæg er det data, som ligger til grund for påstanden, og endeligt refererer hjemmel til den garanti, der sikrer en etablering og sammenhæng mellem påstanden og belægget (Nedergaard 2015:85). Belæggene og hjemlen vil være funderet ud fra teori, lovgivning samt udtalelser fra både Headspace, Ungerådgivningen og de tre informanter, hvor genstandsfeltet for analysen er det forebyggende sociale arbejdes målgrupper - og herunder risikogrupper.

4) Unge uden for det forebyggende sociale arbejdes målgrupper

I det følgende kapitel vil der være en belysning af, hvordan det sociale arbejde udfordres, når børn og unge kommer fra en 'normal' familie med gode opvækstvilkår. Først vil der være en belysning af, hvorledes vores tre informanter - Annika, Emil og Caroline - ikke er en del af forebyggelsens målgrupper inden for det sociale arbejde. Herudover vil der være en indføring i, hvordan Annika, Emil og Caroline, på baggrund af deres opvækstkår, ikke er i risiko for at skulle modtage hjælp fra det offentlige. Grundet deres opvækstkår besidder de en modstandskraft til at kunne modvirke belastninger, såsom stress og mistrivsel, hvor denne modstandskraft er medvirkende årsag til, at de ikke er i risiko for at modtage hjælp fra det offentlige. Denne indføring i det forebyggende sociale arbejdes forebyggelsesmålgrupper, informanternes opvækstkår og dertilhørende modstandskraft er med til at kortlægge, hvilke faktorer det forebyggende sociale arbejde tager udgangspunkt i. Dernæst vil der være en belysning af, hvordan det forebyggende sociale arbejde overser unge, som kommer fra en 'normal' familie. Når det belyses, hvordan det forebyggende sociale arbejde overser en potentiel målgruppe i form af unge fra en 'normal' familie, får vi skitseret et problem, der er en udfordring, det forebyggende sociale arbejde skal forholde sig til. I forlængelse af, at det forebyggende sociale arbejde overser unge uden for det forebyggende sociale arbejde, vil der være en belysning af, hvordan kategorisering udfordrer det forebyggende sociale arbejde. I den forbindelse vil der være en belysning af, hvorledes fravær med vores målgruppe kan lede

til manglende indlevelse hos socialarbejderne i det forebyggende sociale arbejde. Efterfølgende vil der være en indføring i, hvordan den manglende indlevelse hos socialarbejderne kan relateres til det forebyggende sociale arbejdes stærke fokus på social arv og det psykodynamiske perspektiv. Efter at have klargjort, hvilke principper det forebyggende sociale arbejde tilrettelægger sine indsatser ud fra, vil det fremgå, hvilke udfordringer dette medfører for det forebyggende sociale arbejde. I tillæg hertil vil der være en tydeliggørelse af, at kategorisering med risiko for manglende indlevelse samt det stærke fokus på social arv kan lede til stigmatisering af unge uden for det forebyggende sociale arbejde. Stigmatiseringen belyser, hvorledes det sociale arbejde udfordrer sig selv, da stigmatiseringen blot er med til at forværre problemerne blandt de unge fra gode opvækstkår. Ligesom kategorisering kan lede til stigmatisering af unge uden for det forebyggende sociale arbejde, kan stigmatisering lede til internalisering, hvorfor der efterfølgende vil være en indføring i, hvordan internalisering udfordrer det forebyggende sociale arbejde.

Målgrupper for det forebyggende sociale arbejde, risiko og modstandskraft

I det følgende vil der være en belysning af, hvorledes vores tre informanter - Caroline, Annika og Emil - ikke er en del af det forebyggende sociale arbejdes målgrupper. Ydermere at de ikke vurderes til at være i risiko, samt at de har modstandskraft til at modvirke belastninger som stress og mistriksel. Fælles for Annika, Emil og Caroline er, at de umiddelbart ikke er en del af det forebyggende sociale arbejdes målgrupper. De kommer alle fra familier, hvor forældrene har boet sammen under hele opvæksten, hvilket de til stadighed gør. Det er unge, som alle har søskende, som ikke har oplevet at være udsat for omsorgssvigt, som har oplevet en god og tryk opvækst i familien, hvor ingen af forældrene har psykiske, fysiske eller sociale problemer. Der findes en målgruppe af unge mennesker med behov for hjælp, som ikke umiddelbart er en del af det forebyggende sociale arbejdes målgrupper, og heller ikke er i risiko for at blive det. Unge som egentlig burde have modstandskraft til at håndtere stress og mistriksel, da de er ressourcestærke grundet gode netværk, støtte fra familie og venner ligesom Annika udtaler:

Ja jeg er fra en lille landsby.. øh hvor at de, mine forældre, har været sådan lidt rollemodeller.. i byen eller hvad man skal sige.. øhm det er sådan nogen, der er blevet set sådan meget op til og anerkendelse, og hvis der har været noget ballade, så er man gået til dem, fordi så skulle de nok lige få styr på det eller hvem skulle man så

lige snakke med og (...) Øhh og set meget op til.. øh jeg er meget fars pige (...)
(Annika, 21 år).

Adspurgt til sin opvækst giver Annika udtryk for, at hun kommer fra en familie, hvor begge forældre stadig er samboende. Herudover fremstår hendes forældre som ressourcestærke, da disse er ledende karakterer i lokalsamfundet. Tilsvarende familiemæssig baggrund ses hos Emil: *“Vi boede ved Viborg, øhh de første fem år, eller sådan noget, af mit liv. Øhh og der havde jeg ikke, der kan man nok ikke huske så meget fra øhm, men sikker og tryk opvækst øhh. Har generelt ikke sådan været nogle øhh problemer og øhh med min familie som sådan(...)”*. Emil giver udtryk for en sikker og tryk opvækst, hvor der ikke umiddelbart har været nogle nævneværdige problemer i familien. Foruden den trykke opvækst, har Emil også altid haft oplevelsen af, at han har kunnet tale med både forældre og venner. Dermed har han også forældre, hvor han kan tale med dem, såfremt der er nogle ting, det er nødvendigt for ham at få et andet perspektiv på. Dette gør sig også gældende for Caroline, hvor hendes forældre har skabt en tryk opvækst med høj grad af kontinuitet, da forældrene stadig er samlevende og har boet samme sted under hele Carolines opvækst: *“Jeg har egentlig haft en meget god opvækst, vil jeg sige.(...) Ja.. Ellers så har jeg haft en meget god og jævn barndom”*. Det fremgår af udtalelserne fra Annika, Emil og Caroline, at de umiddelbart er unge uden for risiko og ikke er en del af de 15%, som vurderes i risiko - i hvert fald ikke hvis man tager udgangspunkt i Jørgensens forskning, som det er blevet belyst tidligere. Idet Annika, Caroline og Emil hverken har langvarige eller permanente behov for hjælp grundet psykiske eller fysiske handicap, finder vi ikke, at de kan karakteriseres som *problembørn*. Det samme gør sig gældende ift. *truede børn*, idet vi ikke finder, at vores informanter har behov for intensiv støtte over en længere periode forårsaget af familiemæssige belastninger samt sociale traumer grundet overgreb (Jørgensen 2002:101). Trods vores informanter med hjælp og støtte fra både de sociale omgivelser og ved professionel hjælp, vil have udsigt til at kunne klare belastningerne som karakteriserer *børn med særlige behov*, er dette ikke nødvendigvis tilfældet. Ifølge Harrits & Møller, opererer lovttekster inden for forebyggelsesområdet med kategorien *børn med behov for en særlig indsats*, hvor disse er karakteriseret som børn og unge, der bl.a. har været udsat for omsorgssvigt, svage familier med psykiske lidelser, er marginaliserede med dårlige sociale netværk og socioøkonomiske forudsætninger (Harrits & Møller 2016:58-59). Jørgensens kategori af *børn med særlige behov* og den

lovgivningsmæssige forebyggelseskategori *børn med behov for en særlig indsats* tager begge udgangspunkt i børn med dårlige opvækstkår, som skal have hjælp fra sociale omgivelser eller professionel hjælp til at overkomme belastningerne som eks. stress og mistrivsel. Idet hverken Caroline, Emil eller Annika har været udsat for omsorgssvigt, kommer fra en familie med psykiske lidelser eller er marginaliserede, finder vi ikke, at de er en del af forebyggelseskategorien *Børn med behov for en særlig indsats*. De karakteristika som kategorien *børn med behov for en særlig indsats* indeholder, understøttes ydermere af Socialministeriets initiativ: *en styrket forebyggende indsats*, idet initiativet henviser til indsatser målrettet børn og unge med behov for særlig støtte (Socialministeriet.dk). Annika, Emil og Caroline er ikke en del af forebyggelsens målgrupper, hverken ud fra den definition som Jørgensen opererer med eller ud fra de karakteristika, der gør sig gældende for den lovgivningsmæssige forebyggelseskategori. Yderligere finder vi ikke, at vores informanter er en del af de risikogrupper, som Jørgensen yderligere opererer med, da informanterne hverken er børn udsat for omsorgssvigt, seksuelle overgreb eller unge anbragt uden for hjemmet. Det fremgår ydermere heller ikke af informanternes udtalelser, at de er af anden etnisk baggrund end dansk, har funktionsnedsættelser eller på anden vis har været fejltilpasset i skolen. Ligesom det heller ikke fremgår af udtalelserne, at forældrene til informanterne har eller har haft et misbrug (herunder gælder både pille-, alkohol- og stofmisbrug), har psykiske lidelser eller at de unge selv har dårlig fysisk sundhed (Jørgensen 2002:102-106). Ifølge Jørgensen burde Emil, Annika og Caroline derfor have den fornødne modstandskraft til at modvirke belastninger som stress og mistrivsel. En modstandskraft der bliver opbygget i barndommen, når den unge ikke bliver udsat for misbrug, omsorgssvigt eller nogle af de andre tilfælde, der karakteriserer risikogrupperne (Ibid.:100).

Man er nok kommet over den der teenageperiode, hvor ens forældre de ved bare overhovedet heller ingenting(...) der er lige tredive års forskel, men man er mere.. ligesom kommet på lige fod med mine forældres..(...) jo flere ting jeg kommer igennem i løbet af min studietid og så videre i mit voksenliv, det vil jo være ting, de jo også har været igennem og har håndteret på en eller anden måde, så der kan man jo ligesom høre: 'nå men hvad gjorde du da det skete og sådan noget?' Øhm så der har jeg fået en meget bedre dialog med mine forældre(...) (Emil, 23 år)

Emil oplever altså opbakning og støtte fra sine forældre, idet de har været igennem noget tilsvarende, hvorfor de kan give ham råd og vejledning, såfremt han oplever problemer. Tages der udgangspunkt i Jørgensen, burde Emil således have modstandskraft, idet han har forældrenes støtte og opbakning til at kunne fastholde sin styrke og samtidig kunne tilbagevise oplevelsen af mistrivsel og stress (Jørgensen 2002:100). Ligesom Emil oplever Caroline, at hun kan få støtte hos sine forældre: "*Ja, det har jeg, men jeg er meget en person, som klarer alt selv. (...)Så jeg søger ikke så meget støtte hos mine forældre.(...) Men den er der, ja, hvis jeg har brug for den.*" Dermed burde Caroline, ifølge Jørgensen, også have den fornødne modstandskraft til at tilbagevise oplevelsen af mistrivsel og stress, da hun har den fornødne støtte fra sine forældre. Dette gør sig også gældende for Annika, idet hun har sine forældres støtte. Til trods herfor oplever Annika alligevel at skulle stræbe efter at præstere uddannelsesmæssigt: "*Det er ikke fordi jeg tænker hver gang, nu skal jeg lige have.. en 12'er, det er ikke sådan jeg går til eksamen, vel? (...)Det er ikke sådan, at jeg vil være træt af at skulle fortælle mine forældre at jeg havde fået 02 eller 4 (...)men det er bare et idealbillede tror jeg.*" Trods Emil, Annika og Caroline besidder den rette modstandskraft til at tilbagevise stress og mistrivsel, oplever de alligevel stress og mistrivsel. Det er blevet belyst, at Emil, Annika og Caroline, grundet deres opvækstkår, er uden for det forebyggende sociale arbejdes målgrupper, ligesom de heller ikke er i risikogrupperne for at blive det, men burde have modstandskraft til at tilbagevise stress og mistrivsel. Hvordan udfordres det forebyggende sociale arbejde, når unge som Annika, Emil og Caroline oplever mistrivsel og stress, burde have den fornødne modstandskraft og ikke er en del af det forebyggende sociale arbejdes målgrupper? Dette vil blive belyst i nedenstående afsnit, hvor afsnittet vil tydeliggøre, hvorledes det praktiske sociale arbejde varetager unges tarv, når de er uden for forebyggelsesmålgrupperne.

Indsatser i det forebyggende sociale arbejde

Fra at have belyst, hvilke forebyggelsesmålgrupper det forebyggende sociale arbejde tager udgangspunkt i, samt hvad grundlaget herfor er, vil kommende afsnit belyse, hvordan det forebyggende sociale arbejde overser en gruppe af unge som konsekvens af måden, hvorpå de nuværende forebyggelsesmålgrupper er struktureret og sammensat. Den oversete målgruppe af unge med gode opvækstkår, som Annika, Caroline og Emil, udfordrer det forebyggende

sociale arbejde, da det er en potentiel målgruppe, som det forebyggende sociale arbejde ikke forholder sig til.

Idéen og formålet med SEL §§ 11, 12 og 46 er at sikre, at udsatte børn og unge opnår rette og lige muligheder som deres jævnaldrende fra gode opvækstkår. Det centrale her er; det kræver, at Annika, Emil og Caroline i første omgang vurderes til at være en ung, der har behov for særlig støtte. Det faktum, at de unge umiddelbart ikke er en del af det forebyggende sociale arbejde, understøttes endvidere af Inge Bryderup, som gennem sin forskning af sociallovgivningen på børne- og ungeområdet gennem mere end de sidste 100 år, har fundet, at målgrupperne har ændret sig (Bryderup et al. 2017:562-564). Målgrupperne har over tid ændret sig *fra* børn, der har været udsat for sædelige fordærvelse eller selv har været usædelig, børn der er blevet mishandlet og børn under 18 år, der har begået strafbare handlinger *til* børn og unge af forældre med misbrug, børn der er udsat for fysiske og psykiske overgreb, skilsmissebørn, børn af forældre med lavere indkomst og uddannelser (Ibid.). Trods det forebyggende sociale arbejdes målgrupper har udvidet sig med tiden, gælder disse til stadighed ikke for Annika, Caroline, Emil og andre børn og unge med lignende opvækstvilkår.

Af en undersøgelse udarbejdet af Moesby-Jensen & Moesby-Jensen fremgår det, at de 'ressourcestærke' familier oplevede, at sagsbehandlerne ikke så dem, og ikke ydede den hjælp, som de reelt havde behov for (Moesby-Jensen & Moesby-Jensen 2016:381-382). Hvis Annika, Emil og Caroline, som kommer fra ressourcestærke familier, ikke oplever at få den hjælp, som de reelt har behov for og derfor har ret til, er der tale om offentligt omsorgssvigt. Kommunen og heraf socialarbejderne har pligt til at tilrettelægge indsatser, der sikrer de unges bedste, jf. SEL §§ 11, 12 og 46, også selvom de unge umiddelbart ikke er en del af det forebyggende sociale arbejdes målgrupper. Dette understøttes ydermere af Porsborg og Hoff, der pointerer, at det ikke er socialarbejdernes job at løse borgernes problemer, men det er i stedet socialarbejdernes ansvar at kommunikere de bedst mulige løsninger og den mest relevante viden (Porsborg & Hoff 2016:23). Den mest relevante viden skal kommunikeres på en sådan måde, at de unge selv formår at få en så tilstrækkelig viden, at de selv vil kunne handle fornuftigt ift. deres problemer (Ibid.). Som det fremgår af SEL kapitel 3, har kommunerne således pligt til jf. §§ 11 og 12 at tilrettelægge indsatser, der sikrer en sammenhæng mellem det forebyggende arbejde og kommunens generelle sociale arbejde inden for det sociale område. Samtidig fremgår det af SEL §46, at kommunerne bl.a. skal yde

støtte til børn og unge, således det sikres, at de unge opnår de samme muligheder for sundhed som deres jævnaldrende. På baggrund af lovgivningen er kommunen og heraf socialarbejderne, forpligtet til at yde vejledning og rådgivning til de, som har behovet - også til de, der kommer fra gode opvækstkår. Med udgangspunkt i de foranstaltninger, som kommunerne og det forebyggende sociale arbejde reelt kan tilbyde, for unge som umiddelbart ikke er en del af det forebyggende sociale arbejdes målgrupper, er det begrænset, hvad de kan få af hjælp. Af SEL §52 stk. 3 fremgår ni muligheder, som kommunen kan iværksætte, hvoraf unge uden opvækstproblemer, kan omfattes af tre ud af de ni muligheder;

§52 stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan iværksætte hjælp inden for følgende typer af tilbud:

- 3) Familiebehandling eller behandling af barnets eller den unges problemer.*
- 6) Udpegning af en fast kontaktperson for barnet eller den unge eller for hele familien.*
- 9) Anden hjælp, der har til formål at yde rådgivning, behandling og praktisk og pædagogisk støtte (Retsinformation.dk).*

Det vil sige, at unge, som Annika, Emil og Caroline, har mulighed for; familiebehandling, udpegning af fast kontaktperson eller anden hjælp, der kan yde rådgivning, behandling, samt praktisk og pædagogisk støtte. Unge som Caroline, Emil og Annika har, jf. SEL §52 stk. 3, ret til at få hjælp, også selvom de ikke er en del af forebyggelsesmålgrupperne. En hjælp som deres bopælskommune har pligt til at yde, hvilket ligeledes fremgår af SEL §§ 11, 12 og 46.

Idet Caroline, Annika og Emil alle er bosat i Aalborg Kommune vil der i det følgende være en indføring i, hvilke indsatser Aalborg kommune har tilrettelagt inden for området, og om kommunen lever op til sin pligt inden for området. Med udgangspunkt i, hvilke indsatser Aalborg Kommune reelt kan tilbyde unge, som oplever mistrivsel og stress, og som umiddelbart ikke er en del af det forebyggende sociale arbejdes målgrupper, lever *Ungerådgivningen* op til deres pligt, jf. SEL §§ 11, 12 og 46. Lovgrundlaget for Ungerådgivningen er SEL §11 stk. 1-3, §12, §52 stk. 3 nr. 3 og nr. 9 og for det udvidet forløb gælder også §85, som de er forpligtet til at skulle efterkomme som kommunalt tilbud. Ungerådgivningen er et rådgivningstilbud for børn og unge i aldersgruppen 12-25 år, samt de unges pårørende, der er bosiddende i Aalborg Kommune. Tilbuddet kan rumme unge, hvis

problemer er kendetegnet af en række sociale og psykiske problemstillinger såsom skole, uddannelse, venner, familie, ensomhed, håbløshed, misbrug, overgreb, selvmordstanker og meget andet. Den indledende fase dækker over tilbud om råd og vejledning i op til fire samtaler inden for afgrænsede problemstillinger, men kan problemerne ikke afhjælpes inden for de fire indledende samtaler, tilbydes et specialiseret rådgivningsforløb. Dette udvidet forløb dækker typisk 12 gange med mulighed for forlængelse. Viser det sig, den unge har behov for særlig støtte, vil der blive henvist til ambulante samtaleforløb, jf. SEL §52 stk. 3, hvor den unge kan komme i udredning og få lavet handle- og behandlingsplaner. Det er blevet belyst, hvorledes Ungerådgivningen lever op til deres pligt, jf. SEL §§ 11, 12 og 46, og har forudsætningerne til at rådgive og vejlede unge som Annika, Emil og Caroline. I det følgende belyses det, om frivillige organisationer i Aalborg kommune overser unge, som ikke er en del af forebyggelsesmålgrupperne.

Udover Ungerådgivningen tilbyder Aalborg Kommune inden for det sociale område, også en lang række af frivillige organisationer, hvor der burde være mulighed for at få hjælp. Disse frivillige tilbud er så talrige, at de alle ikke kan afdækkes her, men det kan nævnes, at de dækker områderne *integration & etniske minoriteter, internationalt humanitært arbejde, rådgivning og vejledning, psykiske lidelser og sårbarhed, børn & unge, ældre, afhængighed og misbrug* samt *andre områder*, hvor alle områderne har flere forskellige tilbud tilknyttet. Endeligt findes der *Headspace*; som er et frivilligt rådgivningstilbud for unge mellem 12-25 år, hvor tilbuddets karakter er lig Ungerådgivningen, med muligheden for at være anonym. Headspace tilbyder samtaler med de unge, hvor de har mulighed for at tale om deres problemer, som også lederen hos Headspace Aalborg udtaler: *“Drengene, når de kommer ind, kan være mere konkrete, lidt mere løsningsorienteret. Noget af det, vi ikke er, det er løsningsorienteret, vi prøver at sidde på hænderne(...)”* Headspace løser således ikke de unges problemer, og kommer umiddelbart heller ikke med redskaber, men er primært et sted hvor de unge kan snakke om deres problemer. Det er ydermere noget Emil også oplever hos Headspace: *“(...)og så Headspace var så: (...) Øhm men egentlig bare snakke om det, og snakke om det med mange forskellige øhm. For bedre at forstå det selv også.”* Som det fremgår af citatet, oplever Emil, at Headspace er et sted, hvor han har mulighed for at snakke om sin mistrivsel og få en større selvforståelse. På Headspace’ egen hjemmeside fremgår det, at de kan tilbyde rådgivning, hvor de lytter til de unge med respekt for deres behov, hvilket

sker i et tempo fastsat af de unge, som har til formål at hjælpe de unge med at forstå deres følelser (Headspace.dk).

Aalborg Kommune og heraf både Ungerådgivningen og Headspace lever således op til lovgivningen, jf. SEL § 11, 12 og 46, i forhold til at yde rådgivningen og vejledning, med primært fokus på at snakke om problemerne. I det følgende vil det tydeliggøres, hvorledes Aalborg kommune, selvom kommunen lever op til lovgivningen, udfordres idet samtaler med de unge ikke er tilstrækkelige. Unge som Caroline, Annika og Emil oplever, at det der ligger til grund for deres mistrivsel og stress, er samfundsmæssige og strukturelle krav. Strukturelle krav og forventninger om at skulle have høje karakterer, og skal fremstå med en perfekt facade. Caroline er bevidst om, at et højt karaktergennemsnit vil være af stor betydning for at komme videre: *“Altså jeg vil gerne op på det der 7, i hvert fald. Over er også helt fint, men altså.. Under det.. Det er jeg ikke så tilfreds med.”* Caroline fortæller, hvordan hun vil være utilfreds med lave karakterer, da hun føler, at hun vil kunne yde mere; *“Jeg føler bare, jeg kan mere eller sådan.. At jeg ikke præsterer ordentligt nok”*. Caroline oplever, at lave karakterer er ensbetydende med, at hun ikke har præsteret godt nok, hvoraf alt under 7 er en lav karakter. Foruden at skulle være fagligt dygtig, er der yderligere forventninger om at skulle fremstå på bedst mulig vis, som Annika beskriver det: *“Jeg tror det er den der(...) kontrol over det (præstationen, red.) Så kan jeg styre altså.. hvad de ser af mig, hvis de ser en oplagt, motiveret, energisk, sød og humoristisk pige, jamen så tænker de også, det er det jeg er, og så giver jeg ikke plads til det andet, altså det får ikke lov til at fylde (...) Den der kontrol over at jeg føler at jeg har kontrol over min stress.”* Her får vi indblik i, hvordan Annika føler, når hun først én gang har fremstået som enten oplagt eller motiveret, så er der et forventningspres fra hendes omgivelser om, at dette er sådan hun er, hvorfor det er noget, som hun skal udstråle fremadrettet. Annika og Caroline oplever strukturelle krav og forventninger om at skulle have høje karakterer, samt fremstå med en perfekt face over for andre.

Er det tilstrækkeligt, at socialarbejderen blot kan rådgive, vejlede og snakke med Annika og Caroline om, at der et samfundsmæssigt pres? I henhold til SEL §46 skal socialarbejderen varetage den unges tarv, og hvis det der på bedst mulig vis varetager Annika og Carolines tarv er at rådgive og vejlede om, hvorledes de skal forholde sig til de samfundsmæssige præstationskrav, skal socialarbejderen mere end blot tale om deres følelser afledt af disse præstationskrav. Udover at socialarbejderen skal varetage den unges tarv, skal

socialarbejderen også lade de unge være socialarbejderens første prioritet, hvilket fremgår af Børnekonventionens artikel 3 af 1989 (Retsinformation.dk). Det vil sige, at selvom socialarbejderen grundet organisatoriske rammer begrænses i at kunne ændre de strukturelle krav, er socialarbejderen reelt forpligtet til at overkomme sine egne begrænsninger, da de unges tarv vægter højest. Samtidig er der sket en ændring i arbejdsgangene for socialarbejderne, hvor de førhen var mere solidarisk knyttede og kunne være med til at ændre tingene indefra, fremstår de nu mere som et individuelt hjælpesystem, hvilket belyses af lederen fra Ungerådgivningen:

(...)Fordi vi ser faktisk også socialrådgiverfaget som sådan et.. Blevet et individuelt hjælpesystem, hvor i tidernes morgen.. Og jeg ser, der nedlagde vi arbejdet alle sammen, hvis der var noget, vi synes, der sådan samfundsmæssigt skulle reageres på eller hvis der var en samfundsproblematik, det gør man ikke mere. Nu sidder man også som en individuel præstationsfokuseret socialrådgiver alene sammen med 25 andre socialrådgivere i en familie og går ned med stress en hver en(...) (Leder, Ungerådgivningen).

Lederen af Ungerådgivningen bemærker, at selv socialarbejderne bliver udsat for de samfundsmæssige krav om præstationer, hvor arbejdsgrupperne førhen stod sammen solidarisk, hvorimod de nu mere er individuelt præget ift. at skulle præstere. Som det fremgår af SEL §§ 11, 12 og 46, skal socialarbejderen rådgive og vejlede Annika, Caroline og Emil, således de ikke længere er i mistrivsel eller har stress. Denne form for rådgivning og vejledning er i overensstemmelse med det sociale arbejdes grundlæggende principper om social retfærdighed, respekt for forskelligheder samt et kollektivt ansvar, hvor det enkelte individ skal hjælpes til at kunne indgå i samfundet (ifsw.org). Trods socialarbejderen skal have respekt for forskelligheder, er de på den anden side nødsaget til at være underlagt strukturelle, organisatoriske og ikke mindst økonomiske rammer, der vedrører øget krav om dokumentation, målinger og standardiseringer af sociale indsatser (Christensen & Warming 2013:136). Dette tydeliggør udfordringen for det forebyggende sociale arbejde, da standardiseringen er med til at ensrette indsatserne, således der ikke er plads til, at socialarbejderne kan respektere forskelligheder. Dette understøttes også af Fisker et al.'s

undersøgelse fra 2008, som netop påpegede, at socialarbejderne følte sig nødsaget til at møde borgernes problemer som stereotyper (Fisker et.al. 2008:61).

Det er således blevet belyst, hvordan det forebyggende sociale arbejde, generelt og i Aalborg Kommune, lever op til SEL §§ 11, 12 og 46 i forhold til at yde rådgivning og vejledning. Ydermere er det blevet belyst, hvorledes unge som Emil, Caroline og Annika skal være socialarbejdernes første prioritet, jf. Børnekonventionens artikel 3 af 1989. I den forbindelse er det blevet belyst, at socialarbejderen skal varetage de unges tarv - også på bekostning af socialarbejderens egne begrænsninger. Begrænsninger fremsat af organisatoriske, strukturelle og økonomiske rammer, der kræver effektivisering, dokumentation og måling af de sociale indsatser. Denne bureaukratisering gør, mange af ressourcerne i det sociale arbejde ikke bliver anvendt på borgerne, men i stedet på dokumentation, hvilket har betydning for arbejdet i praksis. Det er yderligere blevet belyst, hvorledes socialarbejdere ofte oplever at skulle 'standardisere' deres møde med borgere ud fra en stereotypi. Idet kategorisering er et værktøj, som tillader større grad af standardisering, vil det kommende afsnit være en belysning af, hvordan kategoriseringen også er medvirkende til at udfordre det forebyggende sociale arbejde.

Oversete unge og kategorisering

Efter at have belyst standardiseringens konsekvenser, vil vi nu belyse, hvilken betydning kategorisering har for det forebyggende sociale arbejde. Kategoriseringens udfordringer vil blive belyst gennem et kategoriseringsdilemma, der har betydning for, hvorvidt unge uden for forebyggelsesmålgrupperne bliver set. Ydermere vil det blive belyst, hvordan fraværet af vores målgruppe i forebyggelsesarbejdet kan lede til manglende indlevelse hos socialarbejderne. De konsekvenser som kategorisering og heraf kategoriseringsdilemmaet medfører, er med til at tydeliggøre, hvilke udfordringer det sociale arbejde møder, når unge uden for forebyggelsesmålgrupperne oplever stress og mistrivsel. Når unge oplever mistrivsel og stress, og som umiddelbart ikke er en del af det forebyggende sociale arbejdes målgrupper, er de unge ikke umiddelbart en del af det sociale arbejdes opsøgningsarbejde.

Kategorisering er et vilkår i det sociale arbejde, da dette er med til at skabe ensartethed og samtidig sikre, at det er de rette, der får den hjælp, som de har krav på (Moesby-Jensen & Moesby-Jensen 2016:377-378). Harrits & Møller pointerer gennem deres

analyse af lovtekster på forebyggelsesområdet, at de forebyggelsespolitiske målsætninger trækker på både sociale og politiske kategorier (Harrits og Møller 2016:65). Idet de forebyggelsespolitiske målsætninger trækker på kategorier, kan der, ifølge Mark Johnson, dog opstå det, han kalder for et kategoriseringsdilemma. Dilemmaet består i, at når en persons sociale tilhørsforhold ikke indgår som en del af socialarbejderens verdensbillede, vil socialarbejderen ikke inddrage de særlige forhold, der gør sig gældende for denne person (Johnson 1998:74-89). Johnson pointerer ydermere, at konsekvensen ved kategoriseringsdilemmaet er, når dét som ikke efterspørges, hverken registreres eller ydes, vil der heller ikke planlægges eller sættes ressourcer af til det (Ibid.) Når unge som Annika, Emil og Caroline kommer fra en 'normal', tryk og sikker opvækst, som påvist tidligere, er de ikke en del af forebyggelsesmålgrupperne eller de sociale kategorier. Når socialarbejdere arbejder med kategorier inden for det forebyggende sociale arbejde, vil socialarbejdernes verdensbillede være det, som de respektive kategorier indeholder. Det betyder derfor, at Annika, Emil og Caroline ikke umiddelbart er en del af socialarbejderens verdensbillede, idet Annika, Emil og Caroline ikke er en del af de sociale kategorier. Når Emil, Annika og Caroline ikke er en del af socialarbejderens verdensbillede, vil socialarbejderen dermed ikke planlægge indsatser eller afsætte ressourcer til Annika, Emil og Caroline. Dette betyder mere konkret, at det som ikke er tilgængeligt, hverken for socialarbejderen eller Annika, Caroline og Emil, er noget, som de vil kunne finde på at efterspørge som alternativ. Selv hvis der bliver efterspurgt alternativer, vil det forebyggende sociale arbejde have svært ved at efterkomme ønsket om et alternativ grundet ressourcemangel. Ifølge Keller, er det forebyggende sociale arbejde på grund af ressourcemangel ikke rustet til at kunne håndtere en stigning af unge i mistrivsel (Keller 2015:195). Hvertil Sundhedsstyrelsen påpeger, at ressourcemanglen skyldes, at antallet af unge, der lider under diverse former for mistrivsel, er stigende (Sundhedsstyrelsen 2018:5). En stigning der har betydning for, hvor stor en del af den kommende generation, der oplever mistrivsel og stress, hvilket fremadrettet kan blive problematisk, såfremt der ikke afsættes de nødvendige ressourcer. Den kommende generation skal fremadrettet videreføre samfundet, hvorfor samfundet ikke kan bære, at store dele af generationen selv skal kæmpe med sine problemer. Ungerådgivningen oplever en bekymring, da det hos dem gav udslag i ventetider hos de unge, når de unge ønskede et samtaleforløb. Konsekvenserne for de unge bliver derfor, som Ungerådgivningen kunne berette om, at det sociale arbejdes indsatser i Aalborg Kommune reelt ikke har ressourcerne til at håndtere de

unge, grundet de senere års hyppige henvendelser. Manglen på ressourcer har derudover betydning for, at socialarbejderen ikke kan se ud over kategoriseringerne, således unge som falder uden for kategorien ikke tilgodeses. Dét at socialarbejderne ikke kan se ud over kategoriseringen understøttes af en undersøgelse fra 2008, hvoraf 2000 socialrådgivere er blevet spurgt, hvor ofte de måtte betragte borgerens problem som en stereotyp i stedet for et unikt problem. Hertil svarede 37%, at de hver dag eller jævnligt oplevede at måtte betragte borgerens problem som en stereotyp frem for et unikt problem. Samtidig viste undersøgelsen, at dette særligt fandt sted blandt socialrådgivere, der arbejder i forvaltningsregi, hvor 49% af de ansatte i forvaltningen næsten hver dag eller jævnligt oplevede dette (Fisker et.al. 2008:61). Når socialarbejdere således oplever at skulle betragte en borgers problemer som en stereotyp fremfor et unikt problem, er risikoen således større for, at unge uden for forebyggelses målgrupperne ikke er en del af socialarbejdernes verdensbillede.

Det er dermed belyst, hvorledes det forebyggende sociale arbejde opererer med kategoriseringer, hvor disse kan resultere i et kategoriseringsdilemma. I forlængelse hertil er det belyst, hvorledes unge som Annika, Emil og Caroline, grundet deres opvækstkår, ikke er en del af socialarbejderens verdensbillede. Ydermere er det belyst, at det forebyggende sociale arbejde udfordres, idet der ikke planlægges indsatser eller afsættes ressourcer til unge som Emil, Annika eller Caroline. Årsagen til der bør tilføres flere ressourcer er, at der på det seneste er et stigende antal unge, som oplever stress og mistrivsel med behovet for hjælp. Det øgede antal unge, der oplever stress og mistrivsel, er samtidig også årsagen til, at det forebyggende sociale arbejde mangler ressourcer, hvilket derfor skaber en ond cirkel, hvor begge dele er konsekvensen af hinanden.

I tillæg hertil, vil der i det følgende være en belysning af, hvorledes kategoriseringer og stereotyper kan udfordre det forebyggende sociale arbejde. Selvom der ikke er tvivl om, at socialarbejdere ikke bevidst overser unge uden for forebyggelsens målgrupper, er det vigtigt, at socialarbejderne som minimum har kendskab til de konsekvenser, som kategoriseringer og stereotyper kan medføre. Ejrnæs påpeger, at videnskabelige teories begreber er et vigtigt led i den professionelles opdagelse og identifikation af problemer, hvor dette handler om samvær (Ejrnæs 2008:128). Når de professionelle anvender et særligt vidensgrundlag, herunder videnskabelige teorier og forskningsresultater til at legitimere deres arbejde, fører dette til indlevelse hos socialarbejderne. Dette modvirker, ifølge Ejrnæs, at socialarbejderne får frit spil til fordomme. Fordomme sker, ifølge Ejrnæs, på baggrund af stereotype antagelser

(Ibid.). Ejrnæs påpeger ligeledes, at forskningsresultater i nogle tilfælde bestyrker en commonsense-tankegang, som allerede er udstedt. Dette betyder, at socialarbejderne skal være i kontakt med den relevante målgruppe for at kunne modvirke fordomme. Når socialarbejderne skal arbejde med nye målgrupper, hvor der ikke er tilstrækkelig viden herom, udfordres socialarbejdernes teoretiske viden, ifølge Ejrnæs, da manglende viden om de nye målgrupper vil risikere at udsætte dem for fordomme på baggrund af stereotype antagelser (Ejrnæs 2008:136-138). Antagelser der i dette tilfælde med vores målgruppe omhandler, at unge fra normale opvækstkår umiddelbart ikke er i risiko for mistrivsel og stress, da det herskende vidensgrundlag er baseret på det omdiskuterede begreb *social arv* (Harrits & Møller 2016:68., Hutchinson & Oltedal 2006:48).

Det er således belyst, hvorledes det forebyggende sociale arbejde opererer med kategorier, hvor kategorierne skaber et kategoriseringsdilemma. Et dilemma der udfordrer det sociale arbejde, idet der ikke iværksættes indsatser eller afsættes ressourcer til unge uden for forebyggelsesmålgrupperne. Ydermere at stigningen af unge som oplever mistrivsel og stress medfører ressourcemangel, hvor ressource manglen og kategoriseringen medfører, at socialarbejderen opererer med stereotype antagelser. Antagelser som kan føre til manglende indlevelse fra socialarbejderen, over for unge som ikke er en del af forebyggelsesmålgrupperne. Derfor vil der i det nedenstående afsnit være en indføring i, hvordan den manglende indlevelse hos socialarbejderne kan relateres til det forebyggende sociale arbejdes stærke fokus på social arv og det psykodynamiske perspektiv.

Forebyggelse og social arv

Som tidligere påvist medfører arbejdet med kategorier nogle konsekvenser for de unge, der ikke er en del af forebyggelsesmålgrupperne. Kommende afsnit vil påvise, hvorledes konsekvenserne af kategoriseringen ikke er det eneste, der udfordrer det forebyggende sociale arbejde i denne henseende. De nuværende indsatser i det forebyggende sociale arbejde er baseret på begrebet om social arv samt et psykodynamisk perspektiv. Når tilgangen er baseret på et perspektiv, som ikke inkluderer vores målgruppe med unge fra ressourcestærke familier, vil socialarbejderne ikke have den fornødne kontakt med målgruppen. Uden den rette og fornødne kontakt til målgruppen, vil det forebyggende sociale arbejde udfordres, da unge som Caroline, Emil og Annika dermed ikke opnår den nødvendige hjælp.

Det fremgår af de analyser, som Harrits & Møller har foretaget af de lovtekster, der findes på børne- og ungeområdet, at forebyggelsen af problemer kobles til indsatser, der kan modvirke den negative sociale arv (Harrits & Møller 2016:68). Begrundelsen for dette finder de ved det dobbelt fokus, som opstår, da lovteksterne fokuserer mere på forebyggelse end på behandling af problemerne. På den ene side er forebyggelse rettet specifikt mod børn og unge med særlige behov, mens fokus på den anden side er behandling af den mere brede gruppe i befolkningen med normale behov (Ibid.57). Ydermere pointerer Harrits & Møller, at den politiske legitimering af de forskellige forebyggelsesinterventioner er baseret på to forhold. På den ene side er der et ønske om, at det gennem interventionen er muligt at afrette afvigelser, der anses som trusler mod normaliteten. På den anden side er der et ønske om, at der gennem investering af de udsatte børn og unges fremtid, er mulighed for at bryde den sociale arv (Ibid.). Det er dog ikke kun i lovteksterne, der er et stærkt fokus på social arv og opvækst - også Ungerådgivningens leder italesætter forældre og opvækst som noget, der har betydning: *“(...)hvis man ser på de under 18-årige, så er det jo rigtig ofte forældrene, der tager kontakt her til, mere end det er den unge selv. Og det er bekymrede forældre, som er bekymret for, om de er triste eller bliver hjemme fra skole eller udvikler angst eller.. Alle de der symptomer, så det er meget med egentlig at knække sammen(...)”* Hos Ungerådgivningen fremgår det, hvorfor det forebyggende fokus på børn med psykosociale problemer i opvæksten er berettiget. Her fortæller de om møder med mange børn med skilsmisseforældre, hvor der er uenigheder mellem forældrene. Dette er med til at gøre børnene usikre, hvilket oftest for alvor kommer til udtryk i teenageårene som Ungerådgivningens leder uddyber: *“Så det er også et vilkår, altså.. Det er jo også noget af det, der presser unge.”*

Såfremt der er et for ensidigt fokus på børn og unge, der har oplevet problemer i familien og under deres opvækst, bliver børn og unge fra ‘kernefamilier’ forbigået i det forebyggende sociale arbejde, når de oplever problemer og får behov for hjælp. Social arv er et upræcist begreb, hvilket er påpeget af Ejrnæs, som samtidigt pointerer, at begrebet bør afskaffes, da andelen af børn og unge, der arver den sociale arv, er på beskedne 8% (Ejrnæs et al. 2005:7-11). Andelen af ikke-udsatte børn og unge, der oplever tilsvarende problemer, som dem der tillægges den sociale arv, er på 4%, men her er der afsæt i en større befolkningsgruppe, således det samlede antal er mere end dobbelt så stort (Ibid.). Med denne begrundelse for afskaffelse af begrebet om social arv, opererer Ejrnæs i stedet med begrebet

risikobørn, der samler begge befolkningsgrupper i en kategori, hvor det er de børn og unge, som er mest sårbare og modtagelige for påvirkninger af negativ karakter (Ibid.).

Af følgende citater fremgår det, at Annika og Emil begge har forældre med ressourcer, som har påvirket deres opvækst og ungdomsliv. Annika udtaler: “(...) jeg tror, det er sådan lidt idealet for mig, altså når man selv skal have børn og sådan noget, så vil jeg være lige så fed som min mor hun har været, altså i min barndom og nu.” Annika har oplevet, at hendes mor har været nærværende, samtidig med der gives udtryk for, at hun er en rollemodel, hvilket er noget, Annika ønsker at påtage sig og bringe med sig videre i livet. Emil udtaler: “(...) tog jeg hjem og øhh.. snakkede med mine forældre (...) og altså, der var der jo fuld øhh opbakning og altså det var jo faktisk enormt rart på en eller anden måde at høre fra min far, som sådan lidt har haft øhh.. det samme forløb i hans studietid. Hvor han valgte lige at tage et år på orlov(...)” For Emils vedkommende kommer de ressourcestærke forældre særligt til udtryk ved, at han kan tale med sine forældre om nogle af de udfordringer, han står over for ved studiet, samt hans far har haft overskud og ressourcer til at kunne tage orlov.

Udtalelserne fremhæver, at når unge som Emil og Annika, der har en opvækst præget af ressourcestærke forældre, godt netværk og deslige, oplever problemer i form af mistrivsel og stress, så forårsages problemerne ikke nødvendigvis af en dårlig opvækst eller negativ social arv. Problemerne kan derimod også tage afsæt i strukturelle krav og forventninger om, at de unge skal opnå høje karakterer og fremstå perfekte, som belyst tidligere. At problemerne ikke kun stammer fra negativ social arv eller dårlig opvækst, opleves også i det praktiske sociale arbejde, der møder borgere fra alle samfundslag, hvilket bekræftes af lederen fra Headspace Aalborg: “Nej, jeg synes, det er meget blandet. Jeg synes, de unge, vi ser, jamen de er, altså.. De kommer vist forskellige steder fra. Og det behøver ikke være ensbetydende med, at fordi man har problemer med sin uddannelse eller jobsituation, at så er det fordi man har haft en fucked up barndom. Det behøver slet ikke at være ensbetydende med det(...)”. Det understreges dermed, at selvom man har haft en god barndom og opvækst, er det ikke ensbetydende med, at man ikke kan opleve problemer med sin uddannelse, jobsituation eller deslige, hvilket også understreges af Iben Nørup i sin udtalelse til Netavisen Pio: ”Jeg kunne se, at der var nogle mønstre i dataen for unge, som jeg ikke umiddelbart kunne forklare. Forstået på den måde, at vi har sådan en meget stærk fortælling om, at de unge mennesker, som falder igennem, som ender på kontanthjælp og uden uddannelse, at det

er noget med social arv. Og det mønster kunne jeg ikke genkende i datasættet” (Piopio.dk). Iben uddyber ligeledes i artiklen, at de i forskningsprojektet fandt et meget blandet billede, som ikke umiddelbart kunne findes ved gængse teorier om social arv, idet de unge med oplevede problemer, i stigende grad kom fra familier med forskellige grader af ressourcer (Ibid). Ligesom det er blevet belyst, at social arv er en integreret del af det forebyggende sociale arbejdes indsatser, er det forebyggende sociale arbejde ligeledes stærkt inspireret af det psykodynamiske perspektiv. Der vil derfor i det følgende være en belysning af, hvorledes det psykodynamiske perspektiv udfordrer det forebyggende sociale arbejde, idet fokus primært er på de indre processer og ikke strukturelle samfundsmæssige forhold.

Da det psykodynamiske perspektiv tager afsæt i individer med svært belastet baggrund, som det forebyggende sociale arbejde arbejder ud fra, vil denne tilgang også blive benyttet over for individer fra normale opvækstvilkår, grundet den manglende indlevelse hos socialarbejderen, hvilket blev belyst tidligere. Dermed oplever denne målgruppe også at blive ensrettet med afsæt i nogle problematikker, som ikke er tilstedeværende for deres vedkommende. Ydermere har det psykodynamiske perspektiv så fastgroet og deterministisk et syn på, at problemer skal findes i det indre eller i de unges opvækst og barndom, at man fralægger sig idéen om, at det kunne dreje sig om noget andet (Hutchinson & Oltedal 2006:50). Et perspektiv, der er tydeligt inspireret af psykodynamisk teori, der har stor teoretisk ballast, og som begyndte at øve indflydelse på det sociale arbejde allerede i 1920'erne, og til stadighed har stor indflydelse på det sociale arbejde i dag (Hutchinson & Oltedal 2006:41-50). Psykodynamiske perspektiver inden for det sociale arbejde handler i korte træk om et fokus på en persons indre processer, herunder det som Freud m.fl. omtaler som det ubevidste og ikke observerbare (Ibid.). Altså et perspektiv der på den ene side giver mulighed for fordybelse af det enkelte menneske og dets relationer, men på den anden side ikke giver plads til at ændre strukturelle og samfundsmæssige problemer. Dette understøttes af, at ydre krav, som præstationskrav og forventninger, fører til indre konflikter som jeget må takle (Ibid.). Som netop anført er det et deterministisk perspektiv med et øget fokus på den individuelle anskuelse af menneskers udvikling, som i sig selv giver anledning til en række problemer for unge, som ikke nødvendigvis har oplevet omsorgssvigt deslige i deres opvækst. For det første kan et for rigid fokus på individualisering tilsløre sociale problemer, og i særdeleshed sociale problemer der er koblet til strukturelle, samfundsmæssige og politiske forhold. Dette pointeres bl.a. af Hutchinson & Oltedal, som beskriver, at det psykodynamiske

perspektiv, selvom det ikke på nogen måder er i konflikt med samfundet, er for optaget af de psykiske processer i individet, hvorfor der sker en usynliggørelse af samfundsmæssige processer og strukturer (Ibid.:83-86).

Det således blevet belyst, hvordan det forebyggende sociale arbejde er inspireret af social arv. Det har den betydning, at unge uden for forebyggelsesmålgrupperne ikke får den nødvendige hjælp, da arbejdsmetoden har den konsekvens, at når der sker en ensretning af alle målgrupper, så tages der afsæt i problematikker, der ikke eksisterer hos alle målgrupperne. I tillæg hertil er det blevet belyst, hvorledes det forebyggende sociale arbejde er stærkt inspireret af det psykodynamiske perspektiv - et perspektiv der fokuserer mere på de unges indre processer end på strukturelle samfundsmæssige forhold. Når det forebyggende sociale arbejde er baseret på et perspektiv, som ikke tager forbehold for, at mistrivsel og stress kan forårsages af andet end konflikt i det indre, udfordres det sociale arbejde. Idet det sociale arbejde opererer med kategoriseringer, kan dette medvirke til manglende indlevelse hos socialarbejderen. Når denne kategorisering og manglende indlevelse sammenholdes med det forebyggende sociale arbejdes stærke fokus på både social arv og det psykodynamiske perspektiv, kan det lede til stigmatisering af unge som Caroline, Annika og Emil. Derfor vil der i det følgende afsnit være en belysning af, hvordan det forebyggende sociale arbejde udfordrer sig selv gennem stigmatisering af unge uden for forebyggelsesmålgrupperne.

Kategorisering og stigma

Som det er belyst i det ovenstående, kan kategorisering lede til manglende indlevelse hos socialarbejderne inden for det forebyggende sociale arbejde, særligt på grund af det stærke fokus på social arv og det psykodynamiske perspektiv. Ifølge Ejrnæs kan manglende indlevelse lede til fordomme på baggrund af stereotype antagelser. På baggrund af de stereotype antagelser, der forekommer ved manglende indlevelse, vil det være relevant at indføre Goffmans teori om stigmatisering, i forhold til at belyse, hvorledes det forebyggende sociale arbejde udfordres, når unge uden for forebyggelsesmålgrupperne oplever mistrivsel og stress. Derfor vil der i det følgende være en indføring i, hvorledes det forebyggende sociale arbejde udfordrer sig selv, da stigmatiseringen kan være med til at forværre unge som Annika, Emil og Carolines oplevelse af mistrivsel og stress.

Ifølge Goffman er stigma en nedvurderet egenskab, der tillægges et andet menneske som følge af bestemte kendetegn (Goffman 2016:45). Derfor er det vigtigt, at socialarbejderne har kendskab til begrebet stigma, hvilket måske også vil give en bedre holdning til unge uden for forebyggelsesmålgrupperne. Når de unge, ifølge Goffman, ses som uforenelige med socialarbejdernes stereotype forestilling om, hvordan velfungerende, ressourcestærke unge må opføre sig, medfører dette, at de unge udsættes for et stigma. Dette skyldes, at der sker en uoverensstemmelse mellem de unges faktiske og sociale identitet. Den faktiske identitet er de egenskaber og den personlighed, som den unge besidder, hvor den tilsyneladende sociale identitet er de krav og forventninger til en person, som tilhører en bestemt kategori (Goffman 2016:44-45). Yderligere opererer Goffman med forskellige typer af stigma, hvor vores målgruppe tilhører den karaktermæssige type. Denne type af stigma sker på baggrund af de unges karaktermæssige egenskaber, hvor de i vores tilfælde kommer fra en god opvækst uden omsorgssvigt eller deslige, hvor de bl.a. ikke passer til kategorierne for risiko (Ibid.:46). Det er blevet belyst, hvorledes kategorisering og heraf socialarbejdernes forventninger til unge uden for forebyggelsesmålgrupperne kan lede til stigmatisering af unge som Emil, Annika og Caroline. I det følgende vil der være en indføring i, hvilke konsekvenser stigmatisering kan føre til, ifølge Goffman.

Konsekvensen ved stigmatisering kan, ifølge Goffman, være, at unge fratages muligheden for at kunne fremstå som 'helt almindelige', og dermed ikke opleve de samme krav og deraf behandling som andre (Goffman 2016:48-49). Når et menneske bliver udsat for stigmatisering, kan det reagere på forskellige måder, som ikke alle er lige hensigtsmæssige. I vores tilfælde med de ressourcestærke unge, ser vi, hvordan Caroline får en overdreven selvbevidsthed med usikkerhed til følge (Ibid.:54-55) Dette kom til udtryk ved hendes tilgang til skolen: *"Afleveringer det.. Det er ikke lige så godt lige pt. i hvert fald, jeg har ikke overskud til det."* Adspurgt her til, om dette giver hende dårlig samvittighed, svarer hun, at det er noget, som hun bebrejder sig selv helt vildt. Dette skyldes, at hun føler, hun vil kunne gøre det bedre: *"Igen fordi jeg føler, at jeg godt kan, altså det er sådan.. Jeg kan jo godt, hvorfor gør jeg det så bare ikke?"* Dette understreger Goffmans pointe om, at når de unge uden for risiko bliver mødt af socialarbejdere, der tager udgangspunkt i et forkert vidensgrundlag, vil de unge blive stigmatiseret. Dette kunne vi også genkende hos Annika, hvor hun har en indre konflikt om, hvordan hun skal prioritere, da der er en forventning om, at hun både er social men også passer sin skolegang. En anden reaktion som konsekvens af

stigmatisering, ifølge Goffman, kan være hemmeligholdelse, som igen var noget, vi kunne se hos vores informanter (Ibid.:50). Særligt Caroline oplevede, ikke nødvendigvis fra det sociale arbejde, men derimod fra sine forældre, at der var en forventning om, at hun klarede sig godt fagligt. Dette var ikke altid tilfældet, hvilket førte til en hemmeligholdelse af hendes store fravær på studiet, og det faktum at hun var bagud med sine afleveringer. Dette til trods for forældrenes interesse i hendes skolegang: *“De er helt vildt nysgerrige, men det er ikke noget, jeg sådan har lyst til at åbne op omkring mine forældre.”* Her opstår også en indre konflikt for Caroline, da hun kan fortælle sine forældre alt med undtagelse af sin skolegang. Man kan forestille sig, at Carolines forældre, idet de ikke får andet at vide, har en forestilling om, at Caroline klarer sig godt på sin uddannelse. Dermed forsøger Caroline at skjule uoverensstemmelsen mellem den faktiske og sociale identitet, som hendes forældre formodentlig tillægger hende.

Denne problematik påpeges ligeledes af Moesby-Jensen & Moesby-Jensen, som netop finder, at de sociale kategorier forårsager, at socialarbejderne ikke ser de ressourcerstærke familier, idet der forekommer en implicit forståelse af samfundets indretning og derved fordeling af ressourcer (Moesby-Jensen & Moesby-Jensen 2016:373, 380–381). De ‘ressourcerstærke’ familier oplevede, at sagsbehandlere ikke så dem, og ikke fik den hjælp, som de reelt havde behov for (Ibid.:381-382), hvorfor man kan forestille sig, det samme gør sig gældende for ‘ressourcerstærke’ unge. Omvendt kunne man forestille sig, at med ny forskning på området, som netop viser, at mistrivsel og stress ikke udelukkende finder udbredelse blandt unge fra en dårlig opvækst med omsorgssvigt og deslige, ville begrebet social arv miste sit fodfæste. Forskning der netop viser, at udbredelsen, af særligt stress, finder sted blandt unge, som kommer fra helt ‘normale’ kår (Keller 2015:195, Lagermann & Nielsen 2017:9-17).

Det er således blevet belyst, hvorledes kategoriseringer kan lede til stigmatisering, hvor stigmatiseringen kan lede til en række konsekvenser for de unge, som tillægges et stigma. Det er belyst, hvorledes de unge kan fratages muligheden for at fremstå som helt ‘normale’ unge uden høje krav og forventninger til dem. I tillæg hertil er det belyst, hvorledes særligt Caroline har fået en overdreven selvbevidsthed med usikkerhed til følge, og samtidig har søgt at hemmeligholde for sin familie, at hun ikke lever op til forventningerne om høje karakterer. Endvidere er det belyst, hvordan Annika, ligesom Caroline, har fået en overdreven selvbevidsthed. Det er derfor belyst, hvorledes kategorisering kan lede til stigmatisering af

unge uden for forebyggelsesmålgrupperne, idet der kan forekomme høje forventninger til unge fra en god opvækst. Ydermere er det belyst, hvorledes det sociale arbejde grundet dets kategoriseringer kan påføre unge som Annika, Emil og Caroline et karaktermæssigt stigma. Et stigma, som ubevidst kan pålægge de unge en række krav og forventninger om at kunne håndtere mistrivsel og stress. Idet stigmatisering kan lede til internalisering, vil der i det følgende afsnit være en indføring i, hvordan internalisering udfordrer det forebyggende sociale arbejde.

Internalisering af de mange krav om rigtige karakter samt perfekte facade

I det ovenstående er det belyst, hvorledes unge som Annika, Emil og Caroline ikke er en del af det forebyggende sociale arbejdes målgrupper. I forlængelse af dette er det belyst, hvorledes det forebyggende sociale arbejde gennem kategorier har et stærkt fokus på social arv, samt er inspireret af det psykodynamiske perspektiv. I den forbindelse er det belyst, hvordan det sociale arbejde udfordrer sig selv, da det stærke fokus på social arv og det psykodynamiske perspektiv kan lede til manglende indlevelse hos socialarbejderne. En manglende indlevelse, som kan lede til stigmatisering af unge som Emil, Annika og Caroline, idet de unge kommer fra en 'normal' opvækst. Ydermere da det forebyggende sociale arbejdes kategorier fokuserer på social arv, hvilket kan medføre en forventning om, at Annika, Emil og Caroline kan efterleve samfundets forventninger til dem.

For på bedst vis at forstå den effekt stigmatiseringen kan have på unge som Annika, Emil og Caroline, er det relevant at inddrage Lemerts teori om internalisering. Lemert opererer med begrebet sekundær afvigelse, som er en afvigelse, der sker på baggrund af en stempling, hvor en person vil kunne påtage sig 'rolleafvigelsen' (Lemert 1951:75-78). Ydermere påpeger Lemert, at en person kan blive presset til at påføre sig denne nye rolle, hvilket betyder, at personen internaliserer andres opfattelser, og gør dem til sine egne (Ibid.). Har socialarbejderne allerede høje forventninger til, at unge på grund af deres opvækst og ressourcestærke familier vil agere hensigtsmæssigt og leve op til de herskende samfundsmæssige krav om præstation, kan det medvirke til, at de unge internaliserer disse høje præstationskrav og forventninger (Brinkmann 2010a:21, Petersen 2016:67-69, Lemert 1951:75-78). Såfremt socialarbejderne allerede har positive og høje forventninger til de unge, og der, ifølge Lemert, er risiko for internalisering, kan dette skabe et pres for de unge (Lemert

1951:75-78). Et pres, der kan forårsage, at de unge oplever stress og mistro, fordi de ikke kan leve op til de høje krav og forventninger. Forventninger som af de unge opleves som et pres, også på trods af at forventningerne er positive. Forventninger som gennem udtalelser fra både Annika, Emil og Caroline, bærer et tydeligt præg af at have indprentet sig ideen om at skulle fremstå perfekte med høje karakterer. I det følgende vil der derfor være en indføring i, hvorledes Annika, Emil og Caroline har internaliseret forventningerne om at få de rette karakterer samt fremstå perfekte. Der vil først være en belystning af Annika, Emil og Carolines oplevelser af at skulle have de rette karaktere, for dernæst at være en belystning af de unges oplevelse af at skulle fremstå perfekte. Dette for at tydeliggøre, hvordan det forebyggende sociale arbejde udfordrer sig selv, da internaliseringen i stedet for at hjælpe kan bibeholde de unge i deres mistro og stress. Den internalisering som Annika, Emil og Caroline påtager sig, er de forventninger, der tillægges unge, som kommer fra en god opvækst.

Annika, Emil og Caroline oplever i lige så høj grad at kravene og forventninger, kommer til udtryk gennem uddannelsessystemets karakterræs. Inden for uddannelsessystemet er der blandt de unge et stort fokus på karaktererne, da det er karaktererne, de unge bliver målt på, og som samtidig er de unges adgangsbillet til deres drømmestudie. Annika oplever bl.a.: *“(…) Ja, jeg vil gerne have gode karakterer og sådan noget. (…) Det gør bare, at jeg føler, at jeg skal præstere.. altså at jeg tager det, altså jeg kan sige til mig selv.. slap nu af du dør ikke af det, ligegyldigt om du får en dumper eller om du får en lavere karakter, men jeg tror bare at det er min forståelse af eksamen at altså.. der skal man bare kunne præstere”*. Her beskriver Annika, hvorledes hun er bevidst om, at en dumpet eksamen ikke nødvendigvis er ensbetydende med, hun ikke vil kunne komme ud på arbejdsmarkedet. Dog har hun en forståelse af en eksamen, der kræver, at hun skal præstere bedst muligt, så hun kan udmærke sig med de karakterer, hun gerne vil opnå. På den ene side er, og har, karakterer altid været en integreret del af uddannelsesinstitutionernes måde, hvorpå de kan måle en elevs faglige viden, kompetencer og færdigheder med det formål at formidle elevens præstation (Denstoredanske.dk). Det er således et redskab, der lægger vægt på fagligheden hos en studerende - og ikke personens personlige egenskaber. Ud fra dette er karakterer, så længe Annika og andre unge ikke forstår karaktererne som et tal, der definerer, hvem de er, et brugbart værktøj. Et værktøj til formidling af de unges faglige præstation, som på sigt anvendes som indikator for, hvorledes de er 'egnet' til en specifik uddannelse eller et

arbejde (Ibid.). På den anden side ligger der implicit i beskrivelsen af de forskellige karakterers kriterier, et krav om præstation. Tages der som eksempel udgangspunkt i universiteternes studieordning, gives karakteren 00 for *“den utilstrækkelige præstation, der ikke demonstrerer en acceptabel grad af opfyldelse af fagets mål”*, 02 for *“den tilstrækkelige præstation, der demonstrerer den minimale acceptable grad af opfyldelse af fagets mål”*, 7 for *“den gode præstation, der demonstrerer opfyldelse af fagets mål, med en del mangler”* og 12 for *“den fremragende præstation, der demonstrerer udtømmende opfyldelse af fagets mål, med ingen eller få uvæsentlige mangler”*. Der er således ikke tvivl om, at der gennem karaktererne ligger et krav om præstation hos den unge. Det betyder, ifølge Petersen, at dette kan føre til en række forventninger og opfordringer, der samtidig medfører en række sanktioner (Petersen 2016:69). Ifølge Petersen bliver alle tilskyndet til både at udvikle sine kompetencer, men også sig selv, hvortil disse tilskyndelser kan sammenlignes med det han kalder for et socialt påbud (Ibid.) Et socialt påbud, der netop indeholder en række opfordringer og forventninger, der efterfølges af sanktioner. Selvom sanktionerne ikke er en direkte straf, kan de forstås som en udelukkelse af fremtidige muligheder for at udvikle sig selv. Det vil således betyde, at hvis Annika, ikke får den rette karakter, som er adgangskravet for at komme ind på sit drømmestudie, er den indirekte straf for Annika, at hun ikke kan komme ind på sit drømmestudie.

Derudover viser undersøgelser, at unge ikke adskiller deres personlige værd fra deres karakterer (Lagermann & Nielsen 2017:45-46). Det betyder således, at for unge som Annika, Caroline og Emil siger karakteren for dem lige så meget om deres ‘værd’ som mennesker, som karakteren siger noget om deres evner i et givent fag (Ibid.). Emil fortæller: *“(…) det er heller ikke fordi jeg søger at være tip top eller perfekt. (...)Øhm og hvis man skal måle det på en eller anden skala øhh fordi det kan være meget godt til ligesom at udtrykke det så er det jo nok sådan en 7-10 stykker.”* Ligesom det er tilfældet for Annika og Caroline, så er Emil også opmærksom på karakterernes betydning, så selvom han ikke bevidst søger at fremstå perfekt, så vil han gerne kunne præstere, hvad der minimum svarer til et 7-tal, men gerne et 10-tal. Det er dermed påvist, at forventningerne til de gode og høje karakterer er blevet en del af de unges forventninger til sig selv, idet de alle tre som minimum søger karakteren 7 - alt andet er ikke godt nok, som også Emil udtrykker det: *“(…) det er ikke sådan, at jeg ikke synes, at der er noget, der ikke kan blive godt nok fagligt, men det synes jeg bestemt, men det skal være ret godt, før det er godt nok(…)”*. Ydermere forsøger Annika, Emil og Caroline at fremstå

perfekte ved at oprette en facade på baggrund af forventningerne om netop de høje karakterer. Der vil derfor i det følgende være en belysning af, hvorledes de unge internaliserer forventningen om at have en perfekt facade, samt hvordan internaliseringen af en perfekt facade udfordrer det forebyggende sociale arbejde. Det er en facade, der for de unge ikke giver mulighed for at vise over for andre end deres allernærmeste, at de rent faktisk ikke har det godt. Alt sammen indikatorer på, at de unge har internaliseret andres opfattelse af, hvordan en person, der kommer fra en 'normal' opvækst bør agere (Petersen 2016:67-69, Lemert 1951:75-78). Opfattelser og forventninger som hos dem alle giver sig til udtryk i et pres, der har forårsaget mistrivsel og stress.

Caroline fortæller: "(...) *Der er også en vis forventning på det sociale, vil jeg mene, jeg er så social, som jeg er, jeg har så mange venner, som jeg har, så selvfølgelig er der også nogle forventninger fra den side.*" Her beretter Caroline om, hvordan hun føler et forventningspres om at være social, hvilket sker fra hendes omgangskreds, da hun generelt er meget socialt anlagt. Et forventningspres, som, ifølge Goffman, handler om, at Caroline ønsker at fremstille sig selv i et positivt lys. Ifølge Goffman, består en person af forskellige selver, som præsenteres gennem samhandling, hvor denne selvrepræsentation afspejler, hvordan man ønsker, ens identitet skal opfattes af andre (Goffman 2015:54). Dette foregår gennem et skuespil, hvor der påtages bestemte roller, der indebærer tilhørende forventninger og forpligtelser. Dermed opføres et spil, der har til formål at opstille en facade, der slører, hvordan Caroline reelt har det (Ibid.:67/70-71). Denne optræden for at fremstille en facade, kan også ses hos Emil: "*Nej jeg tror bare at.. øhm.. altså at jeg stiller nok så høje krav til mig selv, at der ligesom ikke er nogen, der kan toppe dem øhh (griner)*". Emil oplever altså, at han er nødt til at sætte så høje krav til sig selv, så han er sikker på, at andre ikke kan gøre det bedre. For Emil handler det således om, at han er nødt til at sætte så høje krav til sig selv, så han bibeholder den facade, han ønsker andre har af ham, og som helst ikke må krakelere. En facade, der handler om, at han har placeret sig selv i en rolle, der har til formål at vise, at han kan det hele, hvilket forpligter ham til at leve op til at kunne det hele - og gerne også til perfektion. Derved vil Emil, ifølge Goffman, kunne fastholde idealiseringen om, at han kan det hele i andre situationer end f.eks. kun i en eksamenssituation (Ibid.:81).

Som det tidligere er påvist, oplever Annika et forventningspres, hvor hun skal fremstå motiveret og oplagt over for hendes omgangskreds. Ifølge Petersen er forventningspresset en præmis ved præstationssamfundets mantra om *at kunne*, en præmis der omhandler

‘vedvarende aktivitet’, der indebærer, at individet konstant skal være aktiveret (Petersen 2016:70). Denne aktivitet henleder til forventningen om fleksibilitet, motivation, tilpasningsdygtighed mv. (Ibid.). Forventningspresset kan omvendt bunde i, at Annika gerne vil fremstå med en perfekt facade over for sine studiekammerater og nære venner. Ligesom ved Emil og Caroline vil Annika gerne undgå, der sker et sammenbrud i den forestilling, hun tror, andre har om hende. Dermed er Annika opmærksom på, hvilke indtryk hun giver andre af sig selv, således hun ikke fremstår som eks. uoplagt eller demotiveret (Goffman 2015:54/227). Dette er ligeledes noget lederen af Headspace Aalborg oplever hos de unge: *“Ja, altså det er jo meget det her med, hvad de andre tænker om en. Så man forsøger ihærdigt at udstråle noget andet uden på, end hvordan det ser ud indeni. (...) de andre ikke skal tro, at jeg har det svært (...) Så der er noget i det her med, at sådan ihærdigt at prøve at holde facaden, selvom det bare er rigtig, rigtig svært.”* Hos Headspace oplever de, hvordan mange unge forsøger at opretholde en facade, hvor de er bevidste om, hvilke signaler de udstråler, således de ikke fremstår som sårbare. Dét at have det svært, er ikke noget, der er plads til at vise, selvom det kan være svært ikke at tilkendegive det.

I det ovenstående er det blevet belyst, at unge som Annika, Caroline og Emil har internaliseret forventningen om, at skulle have høje karakterer, ligesom det er belyst, hvorledes de har internaliseret forventningerne om at skulle fremstå perfekte overfor deres omgangskreds. Grundet det stærke fokus på social arv og det psykodynamiske perspektiv inden for det forebyggende sociale arbejde, kan det lede til manglende indlevelse hos socialarbejderen. En manglende indlevelse, som på baggrund af stereotype antagelser, kan lede til stigmatisering, hvor stigmatiseringen kan føre til internalisering af de stereotype antagelser. Idet unge som Annika, Emil og Caroline ikke er en del af det forebyggende sociale arbejdes målgrupper, da de kommer fra ‘normale’ opvækstkår, er de ikke en del af socialarbejdernes verdensbillede. Det har den betydning, at socialarbejderen, på baggrund af stereotype antagelser om unge fra ‘normale’ opvækstkår, har en række forventninger til, at de unge har forudsætningerne til at klare sig godt. Når unge som Annika, Emil og Caroline søger hjælp hos det forebyggende sociale arbejde, på baggrund af mistriivsel og stress, har socialarbejderne allerede en række forventninger til de unge om, at de kan tilbagevise problemerne. Når dette sammenholdes med, at Annika, Caroline og Emil, som påvist tidligere, allerede har høje forventninger til sig selv og skal fremstå perfekte med de rette karakterer, oplever de endnu en forventning fra socialarbejderen. Det betyder, at Annika,

Caroline og Emil derfor oplever forventninger fra både omgangskreds, samfund og nu også det forebyggende sociale arbejde. Et forebyggende arbejde, der ellers har til formål at tilrettelægge indsatser, der sikrer Annika, Caroline og Emils tarv, jf. SEL §§ 11, 12 og 46.

Det er dermed belyst, hvordan unge fra ressourcestærke familier også oplever stress og mistrivsel, hvilket derfor ikke nødvendigvis tager afsæt i social arv. Det forebyggende sociale arbejde udfordrer dermed af sig selv, idet de unges stress og mistrivsel kan forstærkes i mødet med det sociale arbejde. Dette leder til, at det forebyggende sociale arbejde symptombehandler den mistrivsel og stress, unge som Annika, Caroline og Emil oplever. Derfor vil der i det følgende kapitel være en diskussion af, hvorledes det forebyggende sociale arbejde grundet symptombehandling udfordres, når unge uden for forebyggelsesmålgrupperne oplever mistrivsel og stress.

5) Symptombehandling

Dette kapitel vil gennem diskussion belyse de udfordringer, som det forebyggende sociale arbejde møder, når unge uden for det forebyggende sociale arbejde oplever mistrivsel og stress. Det forebyggende sociale arbejde står i et felt, hvor det enten kan være barrierebryder for borgeren eller et styringsredskab for staten (Villadsen 2004:19). Da det forebyggende sociale arbejde ikke kan være barrierebryder for borgeren, grundet de strukturelle forhold, vil det forebyggende sociale arbejde dermed være nødsaget til at være et styringsredskab for staten. Dette medfører, at det forebyggende sociale arbejde udelukkende kan symptombehandle unge fra ressourcestærke familier. Ifølge Villadsen, handler det sociale arbejde om at fokusere på de udfordringer, som er årsag til at en person ikke kan realisere sig selv (Ibid). Det betyder, det forebyggende sociale arbejde udfordrer sig selv, da det tager afsæt i social arv som udfordring for personernes selvrealisering. Dermed fokuserer det forebyggende sociale arbejde ikke på alle de udfordringer, der er årsag til manglende selvrealisering hos borgerne.

Som det er blevet belyst gennem analysen, er det ikke udelukkende problemer i opvæksten, der ligger til grund for mistrivsel, men i lige så høj grad strukturelle årsager, der stiller krav og påfører de unge et højt forventningspres. Grundet strukturelle forhold kan det forebyggende sociale arbejde ikke fungere som barrierebryder for borgerne. Såfremt det forebyggende sociale arbejde skulle fungere barrierebryder for borgeren, ville det være

påkrævet, at der skulle ske store reformationer af samfundet, da det er samfundsmæssige strukturer, der er blandt årsagerne til unges mistrivsel. Da det forebyggende sociale arbejde ikke kan agere barrierebryder for borgeren, må det i stedet se sig som værende et styringsredskab for staten. Dette er også i overensstemmelse med den retning, det sociale arbejde har taget de seneste årtier, hvor det er blevet præget af liberalistiske tankegange. Foruden at være et styringsredskab for staten, der har til formål at frisætte borgeren fra vedkommendes umiddelbare elendighed, er det forebyggende sociale arbejde særligt udfordret af, at der tages udgangspunkt i social arv, samt indsatserne er tilrettelagt med et psykodynamisk perspektiv.

I vores indledende samtale med Ungerådgivningen, giver lederen udtryk for, at de underliggende problematikker kan identificeres: *“Og det er jo også måske lidt det perspektiv, vi kan have som hjælpere og behandlere i systemet. Hvad er det egentlig.. Vi giver et individuelt terapeutisk forløb til en ung.. Er vi så egentlig med til at.. Hjælper vi så eller er vi med til at gøre det til et individuelt problem, som kommer ud af det her?”* Her udviser lederen refleksioner over, at et samfundsmæssigt problem bliver gjort til et individuelt problem gennem de terapeutiske forløb, som det sociale arbejde kan tilbyde de unge. Det betyder, at for unge uden for det forebyggende sociale arbejde er det ikke nok, at socialarbejderne intervenserer ift. problemer i opvæksten, men skal også kunne identificere og forholde sig til de strukturelle krav og forventninger, de unge oplever, såfremt denne målgruppe skal have den rette hjælp. Dermed skal socialarbejderne gå imod deres egen praksis, såfremt de unges underliggende problemer skal løses. Dette skyldes, at socialarbejdernes praksis er stærkt inspireret af det psykodynamiske perspektiv, hvilket bunder i, at lovgivningen bærer tydeligt præg af at være influeret af begrebet social arv inden for indsatsområderne (Harrits & Møller 2016:68). Det forebyggende sociale arbejde kan derfor ikke umiddelbart intervenere eller igangsætte foranstaltninger, der formår at kunne ‘fjerne’ de unges udfordringer, da udfordringerne er af strukturelle samfundsmæssige karakter.

Af SEL §52 stk. 3 fremgår det, at de unge har ret til hjælp, der kan yde rådgivning, behandling eller praktisk og pædagogisk støtte. Da det sociale arbejde, grundet ressourcemangel, må ensrette indsatserne, bl.a. for at holde omkostningerne nede, resulterer det i, at socialarbejderne ikke har muligheden for at udvise den fornødne respekt for forskelligheder, der forekommer ved samfundets borgere (Christensen & Warming 2013:136, Fisker et.al. 2008:61). Det vil sige, at socialarbejderne, ifølge Villadsen, hvis de vil agere

barrierebrydere for borgeren, er nødsaget til at gå imod deres egen praksis i dette tilfælde. En praksis, som allerede er præget af ressourcemangel uden plads til at se væk fra gængse stereotyper - stereotyper der fremkommer, da det forebyggende sociale arbejde er stærkt funderet ud fra tanken om den sociale arv. Dette indebærer, at socialarbejderen underlægger sig de stigende bureaukratiske krav om øget dokumentation, ensartethed og effektivisering. Bureaukratiske krav, som leder til stereotype antagelser omkring borgerens problemer, idet der grundet tidspres ikke er tid til at anse problemerne som unikke (Fisker et al. 2008:61).

Idet socialarbejderne kun skal vejlede og rådgive de unge omkring deres problemer, jf. SEL §§ 11, 12 og 46, betyder det derfor, at det forebyggende sociale arbejde primært iværksætter tilbud og indsatser, der er af individuel karakter, hvor de unge udelukkende har mulighed for at snakke om deres følelser. Da det sociale arbejde har til formål, ifølge Villadsen, at fjerne de forhindringer, borgeren møder for at kunne selvrealisere sig, opstår der et dilemma for socialarbejderen. Dette understøttes endvidere af Betina Jacobsen, som netop pointerer:

”Den danske socialpolitik, og dermed også den forebyggende indsats ift. udsatte børn og unge er i bred almindelighed fanget mellem på den ene side at forfølge en neoliberalistisk politik, hvad angår finans- og arbejdsmarkedspolitik, begrundet i den skærpede internationale økonomiske konkurrence skabt gennem globaliseringen. På den anden side stadig forfølges klassiske socialdemokratiske velfærdsmål, der inkluderer en begrænset social ulighed samt en betydelig indsats til fordel for de særligt udsatte og marginaliserede. Konsekvensen er blevet en social indsats, der primært symptombehandler og bevarer status quo. Man kan ikke på én og samme tid acceptere øget social ulighed og bedre opvækstbetingelser for de særligt udsatte børn og unge.” (Jacobsen et al. 2017:184, vores oversættelse)

Her beskriver Jacobsen, hvordan dilemmaet med tiden er opstået, da det sociale arbejde oprindeligt har ophav i klassiske socialdemokratiske velfærdsmål, men hvor det gennem tiden er blevet præget og påvirket af neoliberalistisk socialpolitik. Således fører dette til, at det sociale arbejde til tider kan være begrænset i sit arbejde, hvilket resulterer i symptombehandlinger, der bibeholder de unges mistro og stress. En begrænsning der består af, at socialarbejderen ikke har muligheden for at ‘udføre sin pligt’, og give de unge mulighed for at realisere sig selv, hvorfor socialarbejderen i stedet er nødsaget til at symptombehandle. En symptombehandling der sker på baggrund af den måde, de sociale

arbejdes indsatser er målrettet, hvor den sociale arv er i fokus gennem psykodynamiske perspektiver. Dette er ikke intentionen fra det sociale arbejdes side, men er desværre en nødvendighed, da de lovmæssige rammer ikke giver andre muligheder. Dermed råder det forebyggende sociale arbejde ikke over de nødvendige redskaber for at overkomme de unges mistrivsel og stress. Dette skyldes dels, at der ikke er mulighed for at nedbryde de barrierer, som udfordrer de unge, men det skyldes også til dels den måde, hvorpå det forebyggende sociale arbejde har struktureret og tilrettelagt dets indsatser. Ved kun at kunne symptombehandle denne målgruppe, fjernes de underliggende problemer dermed ikke, hvilket resulterer i, at de unge fortsat vil være en del af det sociale arbejde.

Selvom der ikke er tvivl om, at det hverken er regeringens, det forebyggende sociale arbejde eller uddannelsesinstitutionernes intention om at skabe et pres, så er det et faktum, at de unge, særligt gymnasieelever, er stressede. Gymnasieelever, som Lagermann & Nielsen estimerer, er lige så stressede som den mest stressede femtedel af befolkningen, der er i arbejde (Lagermann & Nielsen 2017:9). Dette understøttes ydermere af direktøren for Børns Vilkår, Rasmus Kjeldahl, som oplever en bekymring, der omhandler de mange politiske tiltag, som finder sted over for børn og unge, der baseres mere på pisk end gulerod, med en forestilling om, at de unge bare skal tage sig sammen. Som Kjeldahl udtaler: *“Det er hverken 12-talspigerne eller de svage unge, som kan løse de strukturelle problemer, som er årsag til deres situation. Det er politikerne og embedsmændene, der bør slække på tiltag, der er sat i værk i konkurrencestatens iver efter at få de unge hurtigst muligt gennem uddannelsessystemet med stærke kompetencer.”* (Altinget.dk). Der er således ikke tvivl om, at Kjeldahl finder de stigende politiske forestillinger om, at de unge ‘bare’ skal tage sig sammen som dybt bekymrende. Særligt når det gælder unge, som allerede klarer sig godt på uddannelserne - de såkaldte 12-tals piger. Dermed påpeger Kjeldahl essensen af problematikken, som vi også har analyseret os frem til; der er skabt nogle samfundsmæssige rammer med tilhørende strukturelle problemer, der påvirker ungdomsbefolkningen. Strukturelle problemer, som de unge ikke selv kan løse, det forebyggende sociale arbejde ikke kan rådgive eller vejlede sig ud af, men som kun kan ændres fra politisk hold.

Grundet strukturelle forhold kan det sociale arbejde se sig nødsaget til udelukkende at symptombehandle de unges mistrivsel og stress, som konsekvensen af de strukturelle forhold. Symptombehandlingen af unge fra ressourcestærke familier er dermed et resultat af, at det forebyggende sociale arbejdes indsatser er baseret på et psykodynamisk perspektiv. For de

unges vedkommende resulterer symptombehandlingen i, at de ikke overkommer deres udfordringer med mistrivsel og stress, da de underliggende problemer ikke løses. Hvis dét der på bedst mulig vis varetager de unges tarv, er at gøre noget ved de krav og forventninger, de oplever, er det så nok med symptombehandling? Hvis der til stadighed er samfundsstrukturer der medfører krav og forventninger, med stress og mistrivsel til følge, blandt samfundets borgere, vil borgerne fortsat være stressede og mistrives efter endt behandling, da borgerne kommer tilbage til det samfund, som var med til at gøre dem 'syge' i første omgang. Hvor går grænsen for, hvor meget vi kan kræve af de unge? Vi bør give de unge plads til at udfolde sig, så de kan udvikle deres fulde potentiale. Dette gøres ikke i et stramt system, hvor der udelukkende er krav og forventninger til de unge. Hvor er pladsen til at udfolde sig? En udfoldelse, der kan give den relevante og rette viden, der kan skabe den intuition og innovation, der er behov for, såfremt Danmark ønsker at være et videnssamfund. Hvilken nytte og gavn giver det, hvis de unge kommer ud på den anden side med stress, mistrivsel og udbændthed til følge? Disse spørgsmål er til videre refleksion inden for denne problematik, men da spørgsmålene er uden for vores genstandsfelt, vil de ikke blive belyst yderligere.

6) Konklusion

Dette kapitel har til formål at besvare specialets problemformulering, hvor vi har undersøgt, hvorledes det forebyggende sociale arbejde udfordres, når mistrivsel og stress finder sted blandt unge, som ikke umiddelbart er en del af det forebyggende sociale arbejde.

På baggrund af vores analyse og diskussion af vores empiriske materiale, konkluderer vi, at det forebyggende sociale arbejde ufrivilligt og ubevidst udfordrer sig selv. Ufrivilligt, da det forebyggende sociale arbejde og dets indsatser er funderet i psykodynamiske perspektiver, hvor det særligt er *udsathed*, der er i fokus med baggrund i social arv. Dermed er det forebyggende sociale arbejde gennemsyret af tanke- og arbejdsgange, der bygger på principper tilhørende dette perspektiv, således der ikke 'skabes plads' til andre målgrupper. Målgrupper, der i lige så høj grad kan have behov for hjælp, men ikke har mulighed for at modtage den fornødne hjælp, da det forebyggende sociale arbejde ikke er rustet til at håndtere disse målgrupper - det forebyggende sociale arbejde er dermed uhjælpelig for 'normale' mennesker, der ender i 'unormale' situationer. Dette skyldes, at disse målgrupper har behov for mere end terapeutiske samtaler, der har fokus på indre processer, som dermed gør

problemerne til noget individuelt. Problemer, der opstår på baggrund af et strukturelt samfundspres, hvor der er høje forventninger til samfundets borgere. Disse problemer resulterer i mistrivsel og stress, der ikke umiddelbart kan afhjælpes af det sociale arbejde, da det for vores målgruppe ikke harmonerer med de psykodynamiske perspektiver, der arbejdes ud fra. Når det forebyggende sociale arbejde skal behandle vores målgruppe, vil det ske ud fra et forkert grundlag, som kan resultere i en stigmatisering, hvilket efterfølgende kan blive internaliseret af den unge. Stigmatiseringen sker på baggrund af, at der er forventninger til, at vores målgruppe har forudsætningerne til at klare sig godt, og når dette internaliseres, vil målgruppen opleve yderligere krav og forventningspres, som dermed fastholder dem i deres mistrivsel og stress.

Ubevidst, da udfordringen kommer fra et mere strukturelt og politisk plan baseret på den måde, som lovgivningen kræver, det sociale arbejde målretter og udfører dets indsatser. Det sociale arbejde er oprindeligt struktureret på baggrund af socialistiske tankegange, hvor samfundets borgere gives lige muligheder. Lige muligheder, der har til formål at maksimere ethvert individs mulighed for at opnå sit fulde potentiale. Dermed skal det sociale arbejde sørge for at være barrierebryder for borgerne, således de udfordringer og forhindringer borgerne møder, i deres stræben efter at opnå deres fulde potentiale, skal fjernes. Ligesom samfundet generelt er blevet formet af skiftende regeringers ideologier og dertilhørende visioner, er det sociale arbejde også blevet præget af denne udvikling gennem tiden. En udvikling, der har haft betydning for, hvordan det sociale arbejde udføres. Det sociale arbejde er gennem den senere tid blevet præget af en liberalistisk tilgang, hvor formålet er, at borgeren skal være en god samfundsborger, forstået på den måde, at borgeren skal bidrage til samfundet i det omfang, det er muligt. Dermed bærer det sociale arbejde nu mere præg af at være et styringsredskab for staten, hvilket har betydning for, hvordan borgerne bliver mødt af det sociale arbejde. Borgernes problemer bliver bearbejdet på en sådan måde, at der ikke er tid til at fordybe sig i den enkeltes problemstillinger og have den fornødne respekt for forskelligheder, hvilket er paradoksalt, da det sociale arbejde arbejder ud fra individualitet. Dette er en konsekvens af den tiltagende standardisering, hvor der sker en fortsat stigende ensretning.

Når borgere uden for forebyggelsesmålgrupperne oplever stress eller mistrivsel, vil det sociale arbejde blot kunne symptombehandle dem, da de ikke har muligheden for at afhjælpe de underliggende problemer. Der er altså skabt et strukturelt samfundspres, hvor der

er opstået en forventning om, at de unge fra gode opvækstkår uden omsorgssvigt eller deslige klarer sig godt og kan leve op til de forventninger, der er til dem. Dette samfundspres fører til stress og mistrivsel for de unge, der ikke kan leve op til de forventninger, der implicit ligger i strukturen af samfundet. Dette resulterer i, at de unge som oplever stress og mistrivsel, bliver bibeholdt i deres lidelser, da det forebyggende sociale arbejde ikke har muligheden for at afhjælpe deres udfordringer, grundet de psykodynamiske perspektiver som det forebyggende sociale arbejde tager udgangspunkt i.

Dette tilsammen gør, at det forebyggende sociale arbejde inden for børne- og ungeområdet udfordres på en sådan måde, at det ikke har mulighed for at afhjælpe problemerne. Dette grundet der umiddelbart kun er mulighed for at yde symptombehandling, der ikke giver den fornødne længerevarende effekt, men kun kan vise sig tilstrækkelig på kortvarigt basis. Det forebyggende sociale arbejde står dermed overfor nogle udfordringer, som det ikke selv har de rette forudsætninger til at imødekomme, da ændringerne skal ske fra politisk hold. Den nuværende tilgang er ikke forfejlet, da det har sin berettigelse, men der er i takt med samfundsudviklingen behov for en udfoldelse af de perspektiver, der danner grundlag for det forebyggende sociale arbejdes indsatser. Kun på denne måde vil det være muligt at favne bredt, så alle målgrupperne vil kunne blive mødt med den nødvendige respekt, der tilgodeser de forskelligheder, der er i samfundet.

Er der tale om et reelt problem inden for det forebyggende sociale arbejde eller har vi blot gang i en claimsmaking, der fremstiller det som et problem gennem vores italesættelser? På den ene side er det forebyggende sociale arbejde opsøgende i deres arbejde, samt de ikke har mulighed for at agere på målgrupper, der ikke udviser tegn på kommende mistrivsel. På den anden side mener vi naturligvis, at vores kritik er berettiget, hvilket også understøttes fra flere forskellige sider, således dette er et reelt problem, det forebyggende sociale arbejde bør forholde sig til. Vi har gennem vores analyse og diskussion nuanceret dette komplekse felt, således problemet er tydeliggjort. Dette har været nødvendigt, da sociale problemer er selve udgangspunktet for det sociale arbejde - derfor konkluderer vi, at det sociale arbejde selv står med et problem af denne karakter, hvor det forebyggende sociale arbejder udfordrer sig selv.

Litteraturliste

Altinget.dk, artikel: *Børns Vilkår: 12-talspigerne skal ikke bare lære at slappe af* - <https://www.alinget.dk/uddannelse/artikel/boerns-vilkaar-12-talspigerne-skal-ikke-bare-laere-at-slappe-af> - Besøgt d. 11/5-18

Arffmann, M. et al. 2015: *Ungeprofilundersøgelsen 2015*. København Ø.: Komiteen for Sundhedsoplysning

Bryderup, I.M. et al. 2017: "Familiepleje i Danmark - konklusioner" i Bryderup, I.M. et al. (red.): *Familiepleje i Danmark*. Aarhus: Klim

Berg-Sørensen, A. 2012: "Hermeneutik og fænomenologi" i Jacobsen, M.H. et al. (red): *Videnskabsteori i statskundskab, sociologi og forvaltning*. 2. udgave, 1. oplag. København K: Hans Reitzels Forlag

Birkler, J. 2013: *Videnskabsteori - en grundbog*. 1. udgave, 9. oplag. København: Munksgaard

Brinkmann, S. 2010a: "Patologiseringstendensen: Diagnoser og patologier før og nu", i Brinkmann, S. (red): *Det diagnosticerede Liv - Sygdom uden grænser*. Århus: Forlaget Klim

Brinkmann, S. 2010b: "Etik i en kvalitativ verden" i Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (red.): *Kvalitative Metoder - En grundbog*. København K: Hans Reitzels Forlag

Brinkmann, S. & Tanggaard, L. 2010a: "Interviewet: Samtalen som forskningsmetode" i Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (red.): *Kvalitative Metoder - En grundbog*. København K: Hans Reitzels Forlag

Brinkmann, S. & Tanggaard, L. 2010b: "Kvalitet i kvalitative studier" i Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (red.): *Kvalitative Metoder - En grundbog*. København K: Hans Reitzels Forlag

Bruselius-Jensen, M & Sørensen, N.U. 2017: *Unge fællesskaber: Mellem selvfølgelighed og vedligeholdelse*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag

Christensen, M. & Warming, H. 2013: "Tillid i socialt arbejde med unge i udsatte positioner" i Lihme, B. (red.): *Socialt arbejde med udsatte unge*. København: Akademisk Forlag

Denstoredanske.dk, artikel: *Karakterer* - http://denstoredanske.dk/Erhverv,_karriere_og_ledelse/P%C3%A6dagogik_og_uddannelse/Skole_og_SFO/karakterer - Besøgt d. 15/5-18

dst.dk, publikation: *IT-anvendelse i befolkningen 2016* - <https://www.dst.dk/da/Statistik/Publikationer/VisPub?cid=20738> - Besøgt d. 11/5-18

Due, P. et al. 2014: *Børn og unges mentale helbred. Forekomst af psykiske symptomer og lidelser og mulige forebyggelsesindsatser*. København: Vidensråd for Forebyggelse

Duedahl, P. & Jacobsen, M.H. 2012: "Det diskretes metodologi" i Jacobsen, M.H. & Jensen, S.Q. (red.): *Kvalitative udfordringer*. København K: Hans Reitzels Forlag

Ejrnæs, M. 2008: "Teori og empati - faglighed i relationsprofessionerne" i Jacobsen, M.H. et al. (red.): *At forstå det sociale*. København K. Akademisk Forlag

Ejrnæs, M. et al. 2005: *Social opdrift - social arv*. København K. Akademisk Forlag

Fisker, A. et al 2008: *Socialrådgiveren på arbejde. portræt af en profession og dens dilemmaer*. København: Hans Reitzels Forlag

Goffman, E. 2015: *Hverdagslivets rollespil*. 1. udgave, 2. oplag. Frederiksberg C: Samfundslitteratur

Goffman, E. 2016: *Stigma - om afvigerens sociale identitet*. 2. udgave, 4. oplag.

Frederiksberg C: Samfundslitteratur

Harrits, G.S. & Møller, M.Ø. 2016: "Sociale konstruktioner af forebyggelsens målgrupper" i

Harrits, G.S. & Møller, M.Ø. *Forebyggelse og bekymring i professionel praksis*. København:

Hans Reitzels Forlag

Headspace.dk, tema: *Stress, pres og høje forventninger* -

<https://www.headspace.dk/temaer/stress-pres-og-hoeje-forventninger> - Besøgt d. 11/5-18

Hutchinson, G.S. & Oltedal, S 2006: *Modeller i socialt arbejde*. 2. udgave. København:

Hans Reitzels Forlag

Ifsw.org, publikation: *Global definition af socialt arbejde* -

http://cdn.ifsw.org/assets/ifsw_24108-5.pdf - Besøgt d. 11/5-18

Jacobsen, B. et a. 2017: "Vulnerable children and young people - an enduring challenge in

the Danish welfare state" in Høgsbro, K. & Shaw, I. (eds.): *Social Work and Research in*

Advanced Welfare States. London: Routledge

Johnson, M.R.D. 1998: "Ethnic monitoring: Bureaucratic construction of a 'minority' entity

or identity" in Johnson, M.R.D. et al. (eds.): *Social Work and Minorities: European*

Perspectives. London: Routledge

Jørgensen, C.R. 2012: *Danmark På Briksen - Et psykologisk perspektiv på Danmark og*

danskerne i det senmoderne. København K: Hans Reitzels Forlag

Jørgensen, P.S. 2002: "Risikobørn i Danmark". *Social kritik - Tidsskrift for social analyse &*

debat. nr. 84.

Keller, D.H. 2015: "Stress - mellem nedbrud og mestring" i Bo, I.G. & Jacobsen, M.H. (red.): *Hverdagslivets Følelser*. København K: Hans Reitzels Forlag

Kristiansen, S. & Krogstrup, H.K. 1999: *Deltagende observation - En introduktion til en forskningsmetodik*. København: Hans Reitzels Forlag

Kvale, S. & Brinkmann, S. 2009: *InterView – Introduktion til et håndværk*. 2. udgave. København: Hans Reitzels Forlag

Lagermann, L.C. & Nielsen, A.M. 2017: *Stress i gymnasiet - Hvad der stresser gymnasieelever og hvordan forebyggelse og behandling virker med 'Åben og Rolig for Unge'*. Århus: Danmarks Institut for Pædagogik & Uddannelse

Lemert, E.M. 1951: *Social pathology: A Systematic Approach to the Theory of Sociopathic Behaviour*. New York: McGraw-Hill

Lynggaard, K. 2010: "Dokumentanalyse" i Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (red.): *Kvalitative Metoder - En grundbog*. København K. Hans Reitzels Forlag

Moesby-Jensen, C.K. og Moesby-Jensen, T. 2016: "Om kategorisering og symbolsk magtudøvelse i socialt arbejde - myten om de ressourcerstærke forældre til børn med neuro-psykiatriske diagnoser" *Sociologisk Forskning*, 53(4)

Nedergaard P. 2015: *At læse tekster med samfundsvidenskabelige briller: En introduktion til analyse af kilder, indhold, diskurser og argumenter med eksempler fra politiske tekster*. København: Jurist- og økonomforbundet

Ottosen, M.H. et al. 2014: *Børn og Unge i Danmark - Velfærd og trivsel 2014*. København K: SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

Petersen, A. 2016: *Præstationssamfundet*. 1. udgave, 1. oplag. København: Hans Reitzels Forlag

Piopio.dk, artikel: *Politiske reformer skyld i psykisk sårbarhed blandt unge* - <https://piopio.dk/politiske-reformer-skyld-i-psykisk-saarbarhed-blandt-unge/> - Besøgt d. 11/5-18

Porsborg, R. & Hoff, K. 2016: "Socialrådgivning – rådgivning og vejledning" i Porsborg, R. & Hoff, K. (red.): *Socialrådgivning og socialt arbejde*. 3. udgave. København: Hans Reitzels Forlag

Retsinformation.dk, retsinformationssystem: *Love og bekendtgørelser* - <https://www.retsinformation.dk/> - Besøgt d. 11/5-18

Riis, O. 2005: *Samfundsvidenskab i praksis - Introduktion til anvendt metode*. København K: Hans Reitzels Forlag

Rubington, E. & Weinberg, M.S. 2011: "Social Problems and Sociology" in Rubington, E. & Weinberg, M.S. (eds): *The study of social problems - Seven perspectives*. Oxford. Oxford University Press

Skytte, M. 2013: "Socialt arbejde" i Guldager, J. & Skytte, M. (red.): *Socialt arbejde – teorier og perspektiver*. København: Akademisk Forlag

Socialministeriet.dk, initiativ: *En styrket forebyggende indsats* - <http://socialministeriet.dk/arbejdsomraader/udsatte-boern-og-unge/initiativer/en-styrket-forebyggende-indsats/> - Besøgt d. 11/5-18

Sundhedsstyrelsen 2018: *Danskernes sundhed - den nationale sundhedsprofil 2017*. København S: Rosendahls A/S

Svensden, K.K.et al. 2015: "Mental Sundhed" i Arffmann, M.et al. (red.): *Ungeprofilundersøgelsen 2015*. København Ø: Komiteen for Sundhedsoplysning

Uggerhøj, L. 2008: "Hvad er socialt arbejde? En indkredsning af et mangfoldigt og komplekst felt" i Jacobsen, M.H. & Pringle, K. (red.): *At forstå det sociale: Sociologi og Socialt arbejde*. København: Akademisk Forlag

Villadsen, K. 2004: *Det sociale arbejdes genealogi - om kampen for at gøre fattige og udstødte til frie mennesker*. København: Hans Reitzels Forlag

Willig, R. 2005: "Selvrealiseringsoptioner – vor tids fordring om anerkendelse" i Willig, R. & Østergaard, M.(red.) *Sociale Patologier*. København: Hans Reitzels Forlag

Bilag

Her vil vi præsentere de bilag, som er relevante for specialet både i forhold til forståelse, opbygning og gennemsigtighed.

Bilag 1

Dette bilag viser vores hverveopslag og den ændring i opslaget, der blev foretaget undervejs i søgningen på informanter, da vi indså, at vi ikke havde været specifikke nok ift. at beskrive, hvilke personer vi ønskede at afholde interviews med.

Det oprindelige hverveopslag:

Hvordan har du det?

Vi er en gruppe kandidatstuderende fra Aalborg Universitet, der er i færd med at skrive vores speciale i socialt arbejde omhandlende ungdomsproblemer. I den henseende mangler vi nogle interviewpersoner i 17-25 års alderen, der ønsker at stille op til en samtale vedrørende deres trivsel. Hvis du i dagligdagen til tider går og føler dig stresset, presset, har prøvet at skade dig selv uden at ville begå selvmord eller måske noget helt fjerde, kan det være netop dig, vi står og søger, såfremt du har interesse i at deltage i et interview.

I forbindelse med interviewet vil du naturligvis være anonym, således dine udtalelser ikke kan spores tilbage til dig. Dine udtalelser vil kun blive brugt i specialet, der udelukkende er tiltænkt som værende afgangsprøve på kandidaten i socialt arbejde ved Aalborg Universitet og vil kun blive set af os, samt vejleder og censor der begge udvælges af Aalborg Universitet. Alle har tavshedspligt. Afholdelse af selve interviewet vil finde sted på en lokation efter dit valg, men vi har også mulighed for at stille lokaler til rådighed på Aalborg Universitet. Herudover kan vi også tilbyde at afholde samtalen over telefon, såfremt du vil være mere tryk ved dette.

Vi kan kontaktes på følgende mailadresser:

Michelle - majo09@student.aau.dk

Mikkel - mhbr13@student.aau.dk

Kenneth - khaure13@student.aau.dk

Har du den mindste interesse i projektet, er du naturligvis velkommen til at kontakte os for at høre nærmere.

Med venlig hilsen

Michelle, Mikkel og Kenneth

Det ændrede hverveopslag, hvor vi fik konkretiseret målgruppen yderligere. Den helt store ændring ift. det oprindelige opslag er markeret med **fed** skrift.

Hvordan har du det?

Vi er en gruppe kandidatstuderende fra Aalborg Universitet, der er i færd med at skrive vores speciale på kandidatuddannelsen i socialt arbejde omhandlende ungdomsproblemer. I den forbindelse mangler vi nogle interviewpersoner omkring 17-25 års alderen, der ønsker at stille op til en samtale vedrørende deres trivsel. Hvis du i dagligdagen til tider går og føler dig stresset, presset, har prøvet at skade dig selv uden at ville begå selvmord eller måske noget helt fjerde, **uden at have en diagnosticeret psykisk lidelse**, kan det være netop dig, vi står og søger, såfremt du har interesse i at deltage i et interview om din trivsel.

I forbindelse med interviewet vil du naturligvis være anonym, sådan at dine udtalelser ikke kan spores tilbage til dig. Dine udtalelser vil kun blive brugt i specialet, der udelukkende er tiltænkt som værende afgangsprøve på kandidaten i socialt arbejde ved Aalborg Universitet og vil kun blive set af os, samt vejleder og censor der begge udvælges af Aalborg Universitet. Alle har tavshedspligt. Afholdelse af selve interviewet vil finde sted på en lokation efter dit valg, men vi har også mulighed for at stille lokaler til rådighed på Aalborg Universitet. Herudover kan vi også tilbyde at afholde samtalen over telefon, såfremt du vil være mere tryk ved dette.

Vi kan kontaktes på følgende mailadresser:

Michelle - majo09@student.aau.dk

Mikkel - mhbr13@student.aau.dk

Kenneth - khaure13@student.aau.dk

Har du den mindste interesse i projektet, er du naturligvis velkommen til at kontakte os for at høre nærmere.

Med venlig hilsen

Michelle, Mikkel og Kenneth

Bilag 2

Dette bilag gennemgår de tilbud og indsatser Aalborg Kommune tilbyder inden for det sociale arbejde. Først vil der være en overordnet gennemgang, hvorefter der vil være en fordybelse af henholdsvis Ungerådgivningen og Headspace, da disse tilbud er konkrete indsatser, der henvender sig til specialets målgruppe.

Overordnet om tilbud og indsatser til børn og unge inden for det sociale område i Aalborg Kommune

Inden for det sociale arbejde, har Aalborg Kommune en række tilbud til børn og unge, der har nogle problemer, som de har behov for hjælp til. Mange af disse tilbud er målrettet unge på baggrund af de problematikker, som de unge kæmper med - det er derfor ikke ligegyldigt, hvilket af disse tilbud man henvender sig til, såfremt man har behov for hjælp. Dette afsnit vil kort præsentere og gennemgå disse tilbud.

Sund Ung Teamet; er henvendt til studerende på en ungdomsuddannelse, hvor fokus er sundhed baseret på forskellige parametre såsom rygning, alkohol, seksualitet, selvværd, humør og deslige. Dette tilbud favner forholdsvis bredt og kan til dels siges at være af forebyggende karakter, hvor fokuset er på sundhed og trivsel. Dog er målgruppen indsnævret til studerende på ungdomsuddannelser, således vil dette tilbud ikke være relevant for eksempelvis universitetsstuderende. Dette tilbud ville derfor ikke være relevant for alle unge i dette speciales målgruppe.

Forældrerådgivning; er et tilbud under *Ungerådgivningen*, hvor forældre til børn og unge på 12-26 år kan tage kontakt og få en uforpligtende snak med en uddannet rådgiver i forhold til nogle af de udfordringer og bekymringer, der kan være forbundet med det at være forælder. Dette tilbud er derfor ikke relevant for alle unge i dette speciales målgruppe.

MidtbySjakket; laver opsøgende gadearbejde blandt unge i Aalborg, hvor der tilbydes støtte, hjælp og omsorg for de, der skulle ønske det. Dette tilbud kan ikke siges at være af forebyggende karakter, da stedets opsøgende medarbejdere tager udgangspunkt i unge, der

allerede har problemer og har behov for konkret hjælp til at komme videre. Dette tilbud vil derfor heller ikke være relevant for alle unge i dette speciales målgruppe.

Bo- og støttetilbud til unge; henvender sig til unge i alderen 12-30 år, hvor der eksempelvis tilbydes en række af botilbud til unge, der har problemer af forskellige karakterer, hvilket eksempelvis er social og psykisk funktionsnedsættelse, adfærdsmæssige problemer eller støtte til at kunne bo selv. Fælles for de fleste tilbud er, at de kræver en henvisning fra eksempelvis en socialrådgiver. Tilbuddet har dermed intet forebyggende element og er målrettet nogle specifikke problematikker, hvorfor det dermed ikke vil være relevant for alle unge i dette speciales målgruppe.

'Mælkebøtterne' - Netværkstilbud for børn i plejefamilie; er et tilbud til plejebørn i alderen 10-18 år. Formålet er at danne et fællesskab, som kan tale om ensomhed og sorg, hvor dét at være anbragt som plejebarn er fællesnævneren. Tilbuddet er specifikt tilrettelagt en bestemt målgruppe, som ikke dækker over dette speciales målgruppe.

Kollegium for unge enlige mødre; tilbyder støtte til studiet for unge, enlige mødre (eller gravide) under 25 år. Et konkret tilbud omhandlende studiestøtte, hvor målgruppen ikke er i overensstemmelse med dette speciales målgruppe.

Overgang fra Familiegruppe/Specialgruppe til Voksenområdet; er ikke et egentligt rådgivningstilbud, men derimod en folder, hvor der kan hentes hjælp til at sikre en god overgang fra ung til voksen, da der lovgivningsmæssigt er mange ting, der ændrer sig i denne overgangsfase. Er målrettet unge inden for Familiegruppen/Specialgruppen, som er henvendt til fysisk handicappede og udsatte familier, hvilket gør folderen uegnet for dette speciales målgruppe.

Ungerådgivningen - åben rådgivning: er et tilbud til unge mellem 12-26 år, som kan have problemer i familien, skolen, blandt venner der kan strække sig over ensomhed, mobning, selvmordstanker, lavt selvværd, overgreb og meget mere. Dette tilbuds målgruppe er i overensstemmelse med dette speciales målgruppe og kan også siges at have forebyggende karakter, såfremt den unge får rådgivning inden problemerne vokser sig for store.

Foruden de kommunale tilbud inden for det sociale område, er der også en lang række af frivillige organisationer i Aalborg Kommune, hvor der er mulighed for at få hjælp. Disse frivillige tilbud er så talrige, at de alle ikke kan afdækkes her, men det kan nævnes, at de dækker områderne *integration & etniske minoriteter, internationalt humanitært arbejde, rådgivning og vejledning, sygdom og handicap, psykiske lidelser og sårbarhed, børn & unge, ældre, afhængighed og misbrug* samt *andre områder*, hvor alle områderne har flere forskellige tilbud tilknyttet. Af disse områder er det *rådgivning og vejledning* samt *børn & unge*, der for dette speciale er værd at fordybe sig i, da disse kan dække vores målgruppe. Selv disse to områder vil være for fyldestgørende at afdække fuldkomment, da der i alt er cirka 50 forskellige tilbud inden for disse områder. Tilbuddene spænder vidt i forhold til forskellige målgrupper, hvor dette speciales målgruppe som helhed kun vil blive dækket af *headspace*. Det skal dog nævnes, de enkelte borgere vil kunne opsøge nogle af de andre tilbud, som er mere specifikt målrettet bestemte problematikker, men borgerne skal i så fald gå til rådgivning ved flere forskellige tilbud, såfremt de skal have afdækket deres problematikker i sin helhed, hvilket ikke er hensigtsmæssigt for sårbare borgere.

headspace: er et frivilligt rådgivningstilbud for unge mellem 12-25 år, med muligheden for at være anonym, der har behov for nogle at snakke med, når problemerne eventuelt bliver for omfattende og uoverskuelige, hvis noget føles forkert eller noget ikke er, som det skal være. Tilbuddets karakter er lig *Ungerådgivningen*, som dermed er i overensstemmelse med dette speciales målgruppe.

Borgerne i Aalborg Kommune er privilegeret og kan modtage hjælp både kommunalt og frivilligt inden for et stort område af problematikker. Dog kan der være den udfordring, som ovenstående gennemgang har påvist, at tilbuddene er specifikt målrettet enkelte problematikker, så det kan være svært at få en overordnet hjælp ved mistrivsel. Derudover er det også ganske få af tilbuddene, som er forebyggende indsatser. Dermed er det kun *Ungerådgivningen* og *headspace*, som vi vurderer, vil være tilbud henvendt til den målgruppe, som vi har opstillet her i specialet, og som finder større udbredelse blandt unge. Disse to indsatser vil derfor blive underlagt en nærmere analyse inden for det sociale arbejde i forhold til projektbeskrivelser, handleplaner, tilsynsrapporter og deslige.

Analyse af Ungerådgivningen

Som nævnt i den tidligere redegørelse af *Ungerådgivningen* er dette et rådgivningstilbud for børn og unge i aldersgruppen 12-25 år og deres pårørende. Målgruppen skal være bosiddende i Aalborg Kommune og er kendetegnet af en række sociale og psykiske problemstillinger såsom skole, uddannelse, venner, familie, ensomhed, håbløshed, misbrug, overgreb, selvmordstanker og meget andet. Formålet er at være forebyggende gennem en tidlig indsats, således problematikkerne kan afhjælpes inden problemerne vokser sig unødigt store.

Rådgivningen er i stort omfang af anonym karakter, dog har rådgiverne underretningspligt. Den indledende fase dækker over tilbud om råd og vejledning i op til fire samtaler inden for afgrænsede problemstillinger, men kan problemerne ikke afhjælpes inden for de fire indledende samtaler, tilbydes et specialiseret rådgivningsforløb. Dette udvidet forløb dækker typisk 12 gange med mulighed for forlængelse. Viser det sig, den unge har behov for særlig støtte, vil der blive henvist til ambulante samtaleforløb jvf. Serviceloven §52 stk. 3, hvor den unge kan komme i udredning og få lavet handle- og behandlingsplaner. *Ungerådgivningens* åbne rådgivning har syv medarbejdere fordelt på fire socialrådgivere, en pædagog og to psykologer og modtager cirka 800 nye henvendelser om året, hvoraf de 150 løbende modtager rådgivning. Lovgrundlaget for *Ungerådgivningen* er Servicelovens §11 stk. 1-3, §12, §52 stk. 3 og for det udvidet forløb gælder også §85. Dermed har *Ungerådgivningen* ikke nogen egentlige handleplaner eller projektbeskrivelser, men henviser derfor i stedet til lovgrundlaget, som de er forpligtet til at skulle efterkomme som kommunalt tilbud.

Efter vores indledende samtale med *Ungerådgivningen* fik vi et indtryk, der svarer til beskrivelsen af, hvilket type rådgivningstilbud *Ungerådgivningen* er. Medarbejderne fortalte om, hvordan de mødte unge fra alle samfundslag, der kæmpede med problemstillinger vedrørende stress, tristhed, ensomhed, selvskade, spiseforstyrrelser og deslige mistrivsel. Ligeledes kunne de fortælle, hvordan de oplevede, at disse problemstillinger inden for mistrivsel blev mere udbredte, da det er psykiatrinære lidelser, som ikke kender sociale lag. Dermed er det ikke en social diagnose, som følger børn og unge fra udsatte familier, hvilket tidligere gjorde sig gældende. Yderligere kunne de se sammenhæng mellem stress og brugen af sociale medier, da de sociale medier stiller nogle andre krav til de unge, end hvad man var vant til tidligere. Den form for globalisering de sociale medier har medført, gør, at de unge ikke blot skal forholde sig til en nær omgangskreds af venner og familie, men også bliver

disponeret i forhold til folk, som de slet ikke kender. Ved at være online oplever de unge dermed krav og forventninger, som de skal forholde sig til, fra flere personer end tidligere, hvilket er med til at stresse dem i deres dagligdag. På baggrund af udbredelsen af disse problematikker kunne der på medarbejderne spores en vis bekymring, da det hos dem gav udslag i ventetiderne for de unge, når de ønskede et samtaleforløb. Dermed kunne de berette om, hvorledes de i de senere år oplevede flere nye henvendelser, som de reelt ikke havde ressourcerne til at håndtere.

Løbende får *Ungerådgivningen* anmeldte og uanmeldte tilsyn, hvor der er forskellige fokusområder for de enkelte tilsyn⁷. I 2015 foretog Revas ApS på vegne af Aalborg Kommunes Familie- og Beskæftigelsesforvaltning et anmeldt tilsynsbesøg, hvor det primære fokus var på 'organisation og ledelse'. Dette tilsyn har givet anledning til bemærkning om, at det fra tilsynsmyndighedens side vurderes, *Ungerådgivningen* arbejder med faglige tilgange og metoder, som kan medføre positiv udvikling af borgerne. I forhold til fokusområdet inden for organisation og ledelse bemærkes det, at tilbuddet er velorganiseret og veldrevet, da stedets leder blandt andet har kunnet reduceret ventetiden og aktiv udvikler på tilbuddet i forhold til at kunne implementere kommunens politikker. Dermed er der et overordnet indtryk af, at *Ungerådgivningen* generelt og konkret har god kvalitet i opgaveløsningen både socialfagligt og socialpædagogisk. Året efter, i 2016, foretog Revas ApS endnu en gang tilsyn af *Ungerådgivningen* på vegne af Aalborg Kommune, men denne gang var det et uanmeldt besøg, som havde primær fokus på 'opfølgning fra tidligere tilsynsbesøg, samt vurdering af forholdene, indsatserne, metoderne og udmøntning i praksis'. Tilsynet har givet anledning til bemærkning om, at det fra tilsynsmyndighedens side endnu en gang vurderes, *Ungerådgivningen* er et veldrevet tilbud, hvor faglige tilgange og metoder kan medføre positiv udvikling for borgerne. Herudover konkluderes det, at tilbuddets leder fremstår kompetent og engageret, hvilket også gør sig gældende for stedets medarbejdere, som har relevante og faglige metoder til rådighed.

Baseret på Aalborg Kommunes egen beskrivelse af *Ungerådgivningen* og tilsynsrapporterne fra 2015 og 2016 (de senest tilgængelige) lever Aalborg Kommune op til sit ansvar i forhold til Servicelovens bestemmelser, hvor det er krævet, at kommunen skal yde gratis

---

⁷ Tilsynsrapporter forefindes på Aalborg Kommunes hjemmeside - www.aalborg.dk

forebyggende arbejde inden for det sociale område. Herudover kan tilbuddet yde visitation til yderligere udredning, i henhold til Servicelovens §52, til de borgere, som skulle have et behov for dette. På baggrund af vores indledende samtale med *Ungerådgivningen* og den forhåndsviden vi har om indsatsen, er det også vores klare overbevisning, at Aalborg Kommune lever op til sit retsbestemte ansvar inden for området.

Tilsynsrapporterne udarbejdes i overensstemmelse med Retssikkerhedslovens §16, hvor kommunalbestyrelsen har pligt til at føre tilsyn med, hvordan de kommunale opgaver løses. Dermed er formålet med tilsynene at sikre, borgerne får den hjælp, som de har ret til og krav på. Det kan altid diskuteres, hvor hensigtsmæssigt det er, at kommunen skal føre tilsyn med sig selv i forhold til at efterleve bestemmelserne i Serviceloven. Denne problemstilling overkommer Aalborg Kommune dog ved at outsource opgaven til en anden part, hvilket i dette tilfælde har været Revas ApS, der er en tilsynsvirksomhed inden for flere sektorer. At der i dette setup kan forekomme bias i forhold til samspillet mellem arbejdsgiver og arbejdstager, anser vi som væsentlig mindre problematisk, end såfremt Aalborg Kommune udførte tilsyn med sig selv. Tilsynsrapporterne som dokumenter er udarbejdet for Aalborg Kommune efter et eksternt firma har afholdt tilsynet, hvor der foruden observeringer er blevet talt med både medarbejdere og ledere, samt brugere af *Ungerådgivningen*. Da rapportererne er udarbejdet for Aalborg Kommune fremgår de som medindehavere, hvorfor rapportererne anses som værende troværdige, da Aalborg Kommune som offentlig instans kan stå inde for dem.

Analyse af Headspace

Som nævnt i den tidligere redegørelse af *Headspace* er dette et frivilligt rådgivningstilbud for unge mellem 12-25 år, hvor de efter eget ønske kan være anonyme, hvilket også medfører, at der ikke bliver ført journal. Her er den unge i fokus, hvilket vil sige, at rådgivningen sker på de unges principper, således det er den unge, der bestemmer, hvad der skal tales om fra gang til gang. *Headspace* bestræber sig på ikke at have ventetider, hvilket gør, at der er mulighed for at komme ind direkte fra gaden og få øjeblikkelig rådgivning. Der er altså ikke behov for en på forhånd fastlagt aftale, men det er muligt blot at møde op, når man føler behov for det. Herudover er *Headspace* heller ikke kommunalbestemt, så alle kan frit møde op og få rådgivning uanset bopælsadresse. Formålet med *Headspace* er ligeledes af forebyggende karakter, hvor de snakker med unge inden problemerne vokser sig for store og uoverskuelige. Et af kendetegnende for *Headspace* er, at de har et tæt arbejde med kommuner

og andre organisationer, således det for Headspace er let at hjælpe den unge videre, såfremt der er fælles enighed om, at det er, hvad den unge har behov for. Dette vægter *Headspace* højt, da sårbare unge selv kan have svært ved at overskue de voksende antal muligheder, det danske velfærdssystem tilbyder.

Headspace er et initiativ under foreningen *Det Sociale Netværk*, hvor det er psykisk sårbare unge, der er omdrejningspunktet for indsatserne. Det overordnede formål er at skabe trygge rammer, hvor det er muligt at finde nogle at snakke med⁸. *Det Sociale Netværk* er tiltænkt som et fristed, der giver den unge mulighed for at dele sin historie, tanker, oplevelser og erfaringer med andre. Herudover er det en vidensplatform, hvor der er fokus på psykiske lidelser, ny forskning og politiske tiltag inden for området, således alt relevant er samlet ét sted. Dette sker på baggrund af et ønske om, at dialogen blandt de unge og de fremlagte informationer skal være med til at skabe en bedre forståelse for psykisk sårbarhed. Dermed fremmes en større åbenhed blandt både pårørende, plejepersonale og ikke mindst de sårbare selv, hvilket kan være med til at nedbryde tabuer inden for området. Dette mener *Det Sociale Netværk*, er vejen mod et samfund, hvor alle mennesker får reelle muligheder for at indgå på lige fod, upåagtet psykisk sårbarhed eller ej⁹. Mål og visioner for *Det Sociale Netværk* er overordnet et ønske om, at mennesket skal sættes i centrum. Dermed mener *Det Sociale Netværk*, at det er muligt at fjerne fordomme og tabuer inden for social- og psykiatriområdet. Gennem sine initiativer, såsom *Headspace*, ønsker *Det Sociale Netværk* at gå nye, og måske utraditionelle, veje, i deres bestræbelser på at gøre en forskel for psykisk sårbare. Indsatserne skal helst tage problemerne i opløbet, samtidig med de skal kunne ruste den unge til selv at styre og kontrollere sit liv efterfølgende¹⁰.

Baseret på informationer fra *Det Sociale Netværk* og *Headspace* selv, kan *Headspace* ses som et udvidet tilbud af *Ungerådgivningen*, da *Headspace* ikke er kommunebestemt eller kæmper med lange ventelister - dermed har de muligheden for at håndtere flere unge fra større geografiske forhold. På baggrund af vores indledende samtale med *Headspace* og den forhåndsviden vi har om indsatsen, er det også vores klare overbevisning, at *Headspace* lever

---

⁸ <https://www.psykisksaarbar.dk/historie>

⁹ <https://www.psykisksaarbar.dk/et-frirum-for-psykisk-saarbare>

¹⁰ <https://www.psykisksaarbar.dk/om-det-sociale-netvaerk/maal-og-visioner>

op til de mål og visioner, som *Det Sociale Netværk* tilrettelægger sine indsatser efter. Dermed er *Headspace* et tilbud, der favner bredt og tager sig af henvendelser vedrørende psykisk sårbarhed fra unge med alle baggrunde. Dog med den begrænsning, at den eneste hjælp de kan tilbyde, er rådgivning, hvilket lederen af Headspace Aalborg også fortalte os under den indledende samtale. Dette skal ses i lyset af, at de lægger vægt på at ruste den unge til fremtidigt selv at kunne kontrollere en lignende situation. Dette har derfor den betydning, at såfremt problemet allerede har vokset sig for stort og uoverskueligt, vil det være nødvendigt med yderligere hjælp fra et mere målrettet tilbud.